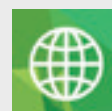

Raportul special

**Sunt necesare eforturi
suplimentare pentru
îmbunătățirea securității
aprovizionării cu energie,
prin dezvoltarea pieței
interne a energiei**

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

CURTEA DE CONTURI EUROPEANĂ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

E-mail: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Numerose alte informații despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet pe serverul Europa (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2015

Print	ISBN 978-92-872-3324-0	ISSN 1831-0966	doi:10.2865/098611	QJ-AB-15-018-RO-C
PDF	ISBN 978-92-872-3313-4	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/92877	QJ-AB-15-018-RO-N
EPUB	ISBN 978-92-872-3356-1	ISSN 1977-5806	doi:10.2865/756662	QJ-AB-15-018-RO-E

© Uniunea Europeană, 2015

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Pentru utilizarea sau reproducerea în orice fel a imaginilor 1, 2 și 3, precum și a imaginii din caseta 13, trebuie să se solicite acordul direct de la deținătorul drepturilor de autor.

Printed in Luxembourg

Raportul special**Sunt necesare eforturi
suplimentare pentru
îmbunătățirea securității
aprovizionării cu energie,
prin dezvoltarea pieței
interne a energiei**

[prezentat în temeiul articolului 287 alineatul (4) al doilea
paragraf TFUE]

Rapoartele speciale ale Curții de Conturi Europene prezintă rezultatele unor audituri de conformitate sau ale unor audituri ale performanței care au ca obiect domenii specifice ale bugetului sau aspecte specifice legate de gestiune. Curtea selectează și concepe aceste sarcini de audit astfel încât impactul lor să fie maxim, luând în considerare riscurile existente la adresa performanței sau a conformității, nivelul de venituri sau de cheltuieli implicat, schimbările preconizate și interesul existent în mediul politic și în rândul publicului larg.

Acest audit al performanței a fost efectuat de Camera de audit II – condusă de domnul Henri Grethen, membru al Curții de Conturi Europene –, cameră specializată pe domeniile de cheltuieli aferente politicilor structurale, transporturilor și energiei. Auditul a fost condus de domnul Phil Wynn Owen, membru al Curții de Conturi Europene, beneficiind de sprijinul unei echipe formate din Gareth Roberts, șeful cabinetului domnului Phil Wynn Owen, și Katharina Bryan, atașată în cadrul cabinetului; Pietro Puricella, șef de unitate; Erki Must, coordonator; Jolita Korzunienė, Pekka Ulander, Svetoslav Hristov, Aleksandra Klis-Lemieszonek și Andrew Judge, auditori.

De la stânga la dreapta: P. Puricella, A. Judge, G. Roberts, J. Korzunienė, P. Ulander, K. Bryan, E. Must, A. Klis-Lemieszonek, P. Wynn Owen, S. Hristov.

Puncte

Glosar

I-VIII Sinteză

1-19 Introducere

5-8 **Securitatea aprovizionării cu energie și raportul său cu piața internă a energiei**

9-13 **Cadrul juridic privind piața internă a energiei**

14-19 **Nevoile în materie de investiții și instrumentele financiare ale UE în domeniul infrastructurii energetice**

20-26 Sfera și abordarea auditului

27-112 Observații

27-71 **Obiectivul de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014 nu a fost atins**

30-42 Subzistă probleme cu privire la punerea în aplicare a cadrului juridic al UE privind piața internă a energiei

43-54 Diferențele importante care există între modurile în care statele membre își organizează piețele lor de energie pot frâna dezvoltarea ulterioară a pieței interne a energiei

55-71 Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește conectarea piețelor din Europa, efectele depline ale pieței interne a energiei asupra prețurilor nu se fac încă simțite

72-98 **În general, infrastructura energetică din Europa nu este încă proiectată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie**

73-81 Infrastructura din numeroase state membre și dintre acestea nu este încă adaptată pentru piața internă a energiei

82-87 Nu există nicio evaluare globală a nevoilor la nivelul UE pe care să se bazeze ierarhizarea în funcție de priorități a investițiilor în infrastructura energetică din UE

88-98 Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere presupune o cooperare între statele membre învecinate

- 99-112 **Srijinul financiar de la bugetul UE în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la piața internă a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie**
- 100-109 UE dispune de mai multe instrumente de finanțare pentru a sprijini proiecte de infrastructură energetică, dar niciunul nu are ca obiectiv primar piața internă a energiei
- 110-112 Numeroase infrastructuri energetice cofinanțate de UE nu au avut încă niciun impact asupra pieței interne a energiei
- 113-127 **Concluzii și recomandări**
- Anexa I — (a) Prețurile medii de consum pentru energie electrică, incluzând taxele pentru consumatorii casnici: primul trimestru al anului 2015, în eurocenți per 1 KWh
(b) Prețurile medii pentru energie electrică, fără TVA și taxele nerecuperabile, pentru consumatorii industriali: primul trimestru al anului 2015, în eurocenți per 1 kWh**
- Anexa II — Prețurile la sursă ale gazului plătite de furnizori și evaluate pentru statele membre ale UE – media anuală din 2014 (în euro per MWh)**
- Anexa III — Participarea statelor membre la grupurile de lucru ale ACER, în perioada ianuarie 2013-mai 2015**

Răspunsul Comisiei

Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER): agenție a UE cu sediul la Ljubljana, în Slovenia, care a fost creată în martie 2011 în temeiul celui de al treilea pachet privind energia, cu scopul de a se realiza progrese suplimentare privind finalizarea pieței interne a energiei, atât pentru energia electrică, cât și pentru gazele naturale. ACER este o structură europeană independentă care promovează cooperarea între autoritățile europene de reglementare din domeniul energiei.

Autorități naționale de reglementare: sunt organizații publice din statele membre care verifică dacă piața dispune de norme care să asigure un acces echitabil și, în unele state membre, stabilesc prețurile angro și de consum. Aceste autorități furnizează analize care sunt utilizate pentru a se determina tarifele percepute de operatorii de sisteme de transport.

Cel de al treilea pachet privind energia: pachet legislativ vizând piețele de energie din UE. Stabilește regulile principale privind funcționarea pieței interne a energiei, inclusiv comerțul transfrontalier și cadrul instituțional.

Comerț direct între întreprinderi: tranzacție comercială între două întreprinderi, precum cea dintre un producător și un angrosist sau dintre un angrosist și un distribuitor/comerciant cu amănuntul.

Fondul european pentru investiții strategice (FEIS): FEIS vizează să mobilizeze, în perioada 2015-2017, cel puțin 315 miliarde de euro sub formă de investiții private și publice pe termen lung la nivelul întregii UE. FEIS va fi constituit în cadrul Băncii Europene de Investiții (BEI) ca un fond fiduciar, cu durată nelimitată, pentru a finanța componentele mai riscante ale unor proiecte. Riscul suplimentar asumat de BEI va fi compensat printr-o garanție în cuantum de până la 16 miliarde de euro, asigurată din bugetul UE. Statele membre pot contribui la FEIS. Acest fond poate finanța proiecte de interes comun (PIC) sau alte proiecte de interconectare. Infrastructura energetică constituie una dintre prioritățile fondului.

Fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI): cadru comun în care operează Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul social european (FSE), Fondul de coeziune (FC), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

Gaz natural lichefiat (GNL): GNL este un gaz natural care a fost transformat în stare lichidă pentru depozitare sau transport.

Insulă energetică: regiune care nu dispune de legături suficiente cu rețelele de transport de energie. Drept urmare, astfel de regiuni sunt deseori dependente de o singură sursă sau de un singur furnizor extern de energie.

Interconexiune de energie: structură care permite circulația energiei electrice sau a gazelor între rețele naționale. Aceste structuri pot fi deținute sau exploatate de unul sau de mai mulți operatori de sisteme de transport.

Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE): din 2014, MIE furnizează ajutor financiar pentru trei sectoare – energie, transporturi și tehnologii ale informației și comunicațiilor (TIC). MIE identifică, în aceste trei domenii, prioritățile de investiții care ar trebui implementate în următorii zece ani, cum ar fi coridoare de energie electrică și de gaze, utilizarea energiei din surse regenerabile, coridoare de transport interconectate și moduri de transport mai ecologice, conexiuni în bandă largă de mare viteză și rețele digitale.

Miliarde de metri cubi (miliarde m³): măsură pentru volumul gazelor, utilizată atât în producție, cât și în comerț.

Operator de sisteme de transport (OST): entitate căreia îi este încredințat transportul energiei, sub formă de gaze naturale sau de energie electrică, la nivel național sau regional, utilizând infrastructuri fixe.

Orientările și codurile de rețea: seturi de norme care se aplică unei părți sau mai multor părți din sectorul energiei. Ele sunt concepute ca un instrument de finalizare a pieței interne a energiei prin completarea normelor naționale existente, cu scopul de a se soluționa în mod sistematic problemele transfrontaliere.

Piața internă a energiei: piața internă a energiei este cadrul de reglementare și de infrastructură care ar trebui să faciliteze libera circulație și comerțul fără frontiere ale gazelor și energiei electrice la nivelul întregului teritoriu al UE.

Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică (BEMIP): inițiativă regională, semnată în 2009, pentru integrarea Estoniei, a Letoniei și a Lituaniei în piețele europene de energie, pentru a pune capăt statutului lor de insule energetice și pentru a le liberaliza piețele de energie.

Planuri de dezvoltare a rețelei pe zece ani: aceste planuri pentru energie electrică și gaze sunt documente bianuale fără caracter obligatoriu, publicate de ENTSO-E și ENTSO-G. Ele sunt destinate să sporească nivelul de informații și să amelioreze transparența în ceea ce privește investițiile în sistemele de transport de energie electrică și de gaze.

Procedura comitetelor: sistem de comitete care supervizează adoptarea actelor delegate puse în aplicare de Comisia Europeană. Comitetele în cauză sunt compuse din reprezentanți ai statelor membre și sunt împuternicite să reglementeze anumite aspecte delegate care derivă din legislația secundară adoptată de Consiliu și, în cazurile în care se aplică procedura codeciziei, de Parlamentul European. Comisia prezidează aceste reuniuni și asigură secretariatul comitetelor.

Programul energetic european pentru redresare (PEER): PEER a fost introdus spre sfârșitul anului 2008 ca reacție la criza economică și financiară. Acesta furnizează finanțare pentru proiecte vizând să sporească fiabilitatea aprovizionării cu energie și să reducă emisiile de gaze cu efect de seră.

Proiecte de interes comun (PIC): în luna octombrie 2013, Comisia a adoptat o listă cu 248 de proiecte-cheie de infrastructură energetică. PIC ar trebui să beneficieze de proceduri mai rapide și mai eficiente de acordare a autorizațiilor și de un tratament reglementar îmbunătățit. De asemenea, acestea ar trebui să poată primi sprijin în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei.

Rețea transeuropeană de energie (TEN-E): programul TEN-E are drept obiective dezvoltarea pieței interne a energiei prin interconexiune, interoperabilitate și dezvoltare de rețele transeuropene pentru transportul de energie electrică și de gaze, precum și asigurarea securității și a diversificării aprovizionării și promovarea dezvoltării durabile.

Rețelele europene ale operatorilor sistemelor de transport de energie electrică și de gaze (ENTSO-E/ENTSO-G): aceste rețele reprezintă toți operatorii de sisteme de transport de energie electrică/gaze din UE, precum și alte părți conectate la rețelele lor, pentru toate regiunile și pentru toate problemele de ordin tehnic sau legate de piață.

Securitate a aprovizionării cu energie: disponibilitate continuă a surselor de energie la un preț accesibil, în conformitate cu definiția Agenției Internaționale a Energiei.

Separarea activităților: proces de separare a activităților de transport ale unei societăți energetice integrate vertical de alte activități, precum producția și distribuția.

I

În cursul ultimilor 20 de ani, Uniunea Europeană (UE) a elaborat o abordare globală pentru politica în domeniul energiei și pentru cea în domeniul schimbărilor climatice. Această politică continuă să evolueze în contextul provocărilor tot mai mari impuse de schimbările climatice și al unui mediu internațional în schimbare, marcat de evoluții politice la frontierele UE și de acorduri comerciale încheiate cu parteneri externi.

II

În ultimul deceniu, securitatea aprovizionării cu energie a devenit o problemă majoră în Europa. În centrul preocupărilor guvernelor și ale publicului se află riscurile asociate cu dependența de surse externe, cu situația politică instabilă din statele furnizorilor externi și din statele de tranzit și cu potențialele perturbări în aprovizionarea cu energie. De asemenea, se recunoaște într-o măsură tot mai mare faptul că transformările care au loc în cadrul sistemului energetic al UE, ca urmare a modificării structurii cererii și a extinderii surselor de energie regenerabilă, creează noi provocări pentru aprovizionarea continuă cu energie a utilizatorilor finali la un preț accesibil.

III

UE a adoptat o varietate de acte legislative pentru a sprijini dezvoltarea unei piețe interne a energiei. Aceasta este constituită de cadrul de reglementare și de infrastructură care ar trebui să faciliteze libera circulație și comerțul fără frontiere ale gazelor și energiei electrice la nivelul întregului teritoriu al UE. Cel mai recent pachet legislativ, cunoscut ca cel de al treilea pachet privind energia, a stabilit drept obiectiv realizarea pieței interne până în 2014. De asemenea, bugetul UE a furnizat fonduri în cuantum de 3,7 miliarde de euro pentru infrastructura energetică între 2007 și 2013, preconizându-se acordarea altor aproximativ 7,4 miliarde de euro în perioada 2014-2020.

IV

Auditul nostru a urmărit să stabilească dacă punerea în aplicare a măsurilor luate în cadrul politicii privind piața internă a energiei și cheltuielile UE efectuate pentru infrastructura energetică au procurat în mod eficace beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării cu energie.

V

Obiectivul de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014, stabilit de UE, nu a fost atins. În general, infrastructura energetică din Europa nu este încă proiectată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie. Sprijinul financiar de la bugetul UE în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la piața internă a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie.

VI

Subzistă probleme în legătură cu punerea în aplicare a cadrului juridic al UE privind piața internă a energiei. Diferențele importante care există între modurile în care statele membre își organizează piețele lor de energie pot frâna dezvoltarea ulterioară a pieței interne a energiei. Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește conectarea piețelor din Europa, efectele depline ale pieței interne a energiei asupra prețurilor nu se fac încă simțite. Formulăm următoarele recomandări:

Recomandarea 1: întrucât piața internă a energiei este încă nefinalizată, Comisia ar trebui să depună eforturi pentru ca, până la sfârșitul anului 2016, să își finalizeze evaluările și să inițieze eventualele proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care se pot dovedi necesare împotriva statelor membre.

Recomandarea 2:

- (a) Statele membre ar trebui să se asigure că autoritățile lor naționale de reglementare sunt independente și că nu se confruntă cu nicio restricție la adresa sferei rolului lor. Autoritățile naționale de reglementare ar trebui să aibă suficiente resurse disponibile pentru activitățile lor, inclusiv pentru a le permite să participe pe deplin la activitățile de cooperare de la nivelul UE.
- (b) Comisia ar trebui să se asigure că Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER) dispune de prerogativele necesare pentru a obține de la instituțiile relevante din statele membre informațiile de care are nevoie pentru a-și îndeplini sarcinile care i-au fost atribuite.

Recomandarea 3: Comisia ar trebui să promoveze dezvoltarea generalizată a unor mecanisme de comercializare transparente atât pentru gaze, cât și pentru energie electrică. Printre altele, ar trebui să se faciliteze și să se sprijine crearea unor burse în statele membre în care nu există astfel de mecanisme în momentul de față sau în care sunt predominante mecanismele de comerț direct între întreprinderi.

Recomandarea 4: Comisia ar trebui să accelereze procedura comitetelor, astfel încât să se asigure aprobarea codurilor de rețea pentru energie electrică până la sfârșitul anului 2015. De asemenea, ACER și cele două organizații ENTSO ar trebui încurajate să sprijine punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea de către statele membre în cadrul unor inițiative de cooperare regionale.

Recomandarea 5: Comisia ar trebui:

- (a) să aibă în vedere stabilirea obiectivelor în materie de interconexiune electrică mai degrabă pe baza nevoilor pieței decât pe baza capacității naționale fixe de producție;
- (b) să reevalueze costurile și beneficiile potențiale ale modelului-țintă pentru gaze și, având în vedere incertitudinile care există în legătură cu cererea de gaze, să analizeze dacă există alternative la construirea pe scară largă a unor gazoducte, cum ar fi instalarea unor terminale de GNL amplasate strategic pentru a servi una sau mai multe piețe naționale, utilizând soluții compatibile cu piața internă a energiei. Aceasta ar trebui să aibă la bază o evaluare aprofundată a nevoilor la nivelul UE.

VII

Infrastructura din numeroase state membre și dintre acestea nu este încă adaptată pentru piața internă a energiei. Nu există nicio evaluare globală a nevoilor la nivelul UE pe care să se bazeze ierarhizarea în funcție de priorități a investițiilor în infrastructura energetică din UE. Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere presupune o cooperare între statele membre învecinate. Recomandăm următoarele:

Recomandarea 6: Comisia ar trebui:

- (a) să identifice infrastructurile energetice transfrontaliere care nu sunt utilizate la potențialul lor maxim pentru sprijinirea pieței interne a energiei, fie din cauză că sunt blocate de contracte bilaterale pe termen lung ce nu permit terților accesul la rețea, fie din cauza neutilizării capacităților lor tehnice, precum fluxurile inversate de gaze;
- (b) să colaboreze cu părțile interesate din statele membre pentru a îmbunătăți măsura în care aceste infrastructuri sunt efectiv utilizate în mod continuu în beneficiul pieței interne a energiei;
- (c) să analizeze beneficiile care ar putea fi generate de înființarea unor operatori regionali de sisteme de transport ca mijloc de încurajare și de gestionare eficientă a fluxurilor transfrontaliere de energie, valorificând la maximum infrastructura existentă.

Recomandarea 7: Comisia ar trebui:

- (a) să procedeze la o evaluare aprofundată, la nivelul UE, a nevoilor în materie de infrastructură energetică în vederea dezvoltării pieței interne a energiei; această evaluare ar trebui să funcționeze ca referință pentru alte documente strategice precum planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani;
- (b) să implementeze, pentru a sprijini evaluarea nevoilor, o capacitate de modelare a piețelor de energie, incluzând o gamă largă de proiecții privind cererea, fie pe plan intern, fie în cadrul ACER;
- (c) să colaboreze cu ENTSO-E și ENTSO-G în vederea utilizării evaluării nevoilor în scopul planificării infrastructurii aferente pieței interne a energiei din UE, inclusiv în scopul elaborării planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani.

VIII

UE dispune de mai multe instrumente de finanțare pentru a sprijini proiecte de infrastructură energetică, dar niciunul nu are ca obiectiv primar piața internă a energiei. Impactul infrastructurilor energetice cofinanțate de UE asupra pieței interne a energiei este unul limitat. Recomandăm următoarele:

Recomandarea 8: Comisia ar trebui să își amelioreze procedurile de planificare și, în special, prioritizarea și modul de finanțare a proiectelor de interes comun (PIC), sprijinindu-se pe o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de infrastructură energetică la nivelul UE.

Recomandarea 9: Comisia ar trebui să formuleze propuneri legislative cu privire la modalitatea de a condiționa deciziile sale de selecție a unor proiecte de infrastructură energetică în vederea finanțării de funcționarea adecvată și continuă a pieței energiei din statele membre.

01

În cursul ultimilor 20 de ani, Uniunea Europeană a elaborat o abordare globală pentru politica în domeniul energiei și pentru cea în domeniul schimbărilor climatice¹. Această politică continuă să evolueze în contextul provocărilor tot mai mari impuse de schimbările climatice și al unui mediu internațional în schimbare, marcat de evoluții politice la frontierele UE și de acorduri comerciale încheiate cu parteneri externi.

02

Mandatul de elaborare a unei politici a UE în domeniul energiei este prevăzut la articolul 4 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), care definește energia ca fiind una dintre competențele partajate între UE și statele membre. Articolul 194 prevede că obiectivele politicii energetice a UE sunt:

- (a) să asigure funcționarea pieței energiei;
- (b) să asigure siguranța aprovizionării cu energie în Uniune;
- (c) să promoveze eficiența energetică și economia de energie, precum și dezvoltarea de noi surse de energie și energii regenerabile; și
- (d) să promoveze interconectarea rețelilor energetice.

03

Statele membre iau decizii cu privire la propriul lor mix de energie pe care îl aplică la nivel național și la taxele și suprataxele aplicabile gazelor și energiei electrice și supraveghează funcționarea piețelor de energie electrică și de gaze naturale de pe teritoriul lor.

04

În ultimul deceniu, securitatea aprovizionării cu energie a devenit o problemă majoră în Europa. În centrul preocupărilor guvernelor și ale publicului se află riscurile asociate cu dependența de surse externe, cu situația politică instabilă din statele furnizorilor externi și din statele de tranzit și cu potențialele perturbări în aprovizionarea cu energie. De asemenea, se recunoaște într-o măsură tot mai mare faptul că transformările care au loc în cadrul sistemului energetic al UE, ca urmare a modificării structurii cererii și a extinderii surselor de energie regenerabilă, creează noi provocări pentru aprovizionarea continuă cu energie a utilizatorilor finali la un preț accesibil.

¹ Această abordare include, printre altele, comunicările Comisiei referitoare la politica energetică a UE publicate în 1995 și în 2007, pachetele energie/climă pentru 2020 și 2030 și recenta Comunicare a Comisiei privind uniunea energetică.

Securitatea aprovizionării cu energie și raportul său cu piața internă a energiei

05

Comisia Europeană a promovat în mod constant dezvoltarea piețelor interne de energie electrică și de gaze naturale ca bază pentru asigurarea aprovizionării cu energie în cadrul Uniunii. Piața internă a energiei este cadrul de reglementare și de infrastructură care ar trebui să faciliteze libera circulație și comerțul fără frontiere ale gazelor și energiei electrice la nivelul întregului teritoriu al UE. În cea mai recentă comunicare a Comisiei referitoare la strategia europeană pentru securitate energetică, care a fost publicată la 28 mai 2014², Comisia declară că: „[c]heia îmbunătățirii securității energetice constă, în primul rând, într-o abordare mai colectivă printr-o piață internă funcțională și o mai bună cooperare la nivel regional și european, în special în privința coordonării evoluției rețelelor și a deschiderii piețelor [...]”.

06

Dezvoltarea unor piețe interne deschise, competitive și complet funcționale pentru aprovizionarea cu energie electrică și gaze naturale are potențialul de a oferi beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării pentru întreaga Uniune. Astfel de piețe ar oferi posibilități pentru o mai mare diversificare a aprovizionării, pentru atenuarea riscurilor de perturbare la nivel local a aprovizionării, pentru fluidizarea și flexibilizarea schimburilor comerciale în cadrul statelor membre și între acestea și pentru asigurarea unei aprovizionări cu energie care să fie eficientă din punct de vedere economic. Securitatea aprovizionării este un bun public care are propriul cost și obținerea acestuia în modul cel mai eficient din punctul de vedere al costurilor este unul dintre obiectivele de bază ale politicii energetice a UE.

07

În decembrie 2014, Consiliul Uniunii Europene și-a reafirmat sprijinul pentru finalizarea pieței interne a energiei, subliniind faptul că „trebuie mobilizate toate eforturile pentru îndeplinirea în regim de urgență a obiectivului asigurării unei piețe interne a energiei pe deplin funcționale și conectate”³.

08

Pentru a dezvolta o piață internă a energiei, este necesar să se stabilească norme privind modul în care vor funcționa piața gazelor și piața energiei electrice și, totodată, să se ia măsurile necesare pentru a se asigura că există o infrastructură adecvată în acest scop.

- 2 COM(2014) 330 final din 28 mai 2014: „Strategia europeană a securității energetice”.
- 3 Concluziile Consiliului Uniunii Europene adoptate la 9 decembrie 2014 în urma reuniunii Consiliului Transporturi, Telecomunicații și Energie.

Cadrul juridic privind piața internă a energiei

09

Normele privind funcționarea pieței interne a energiei se prezintă sub mai multe forme. Prima etapă constă în elaborarea unui cadru legislativ care să stabilească principiile care stau la baza dezvoltării piețelor interne de energie electrică și de gaze naturale, precum și condițiile de reglementare în temeiul cărora ar trebui comercializată energia. Acest cadru legislativ a fost elaborat prin intermediul a trei „pachete” de legislație secundară a UE (a se vedea **figura 1**).

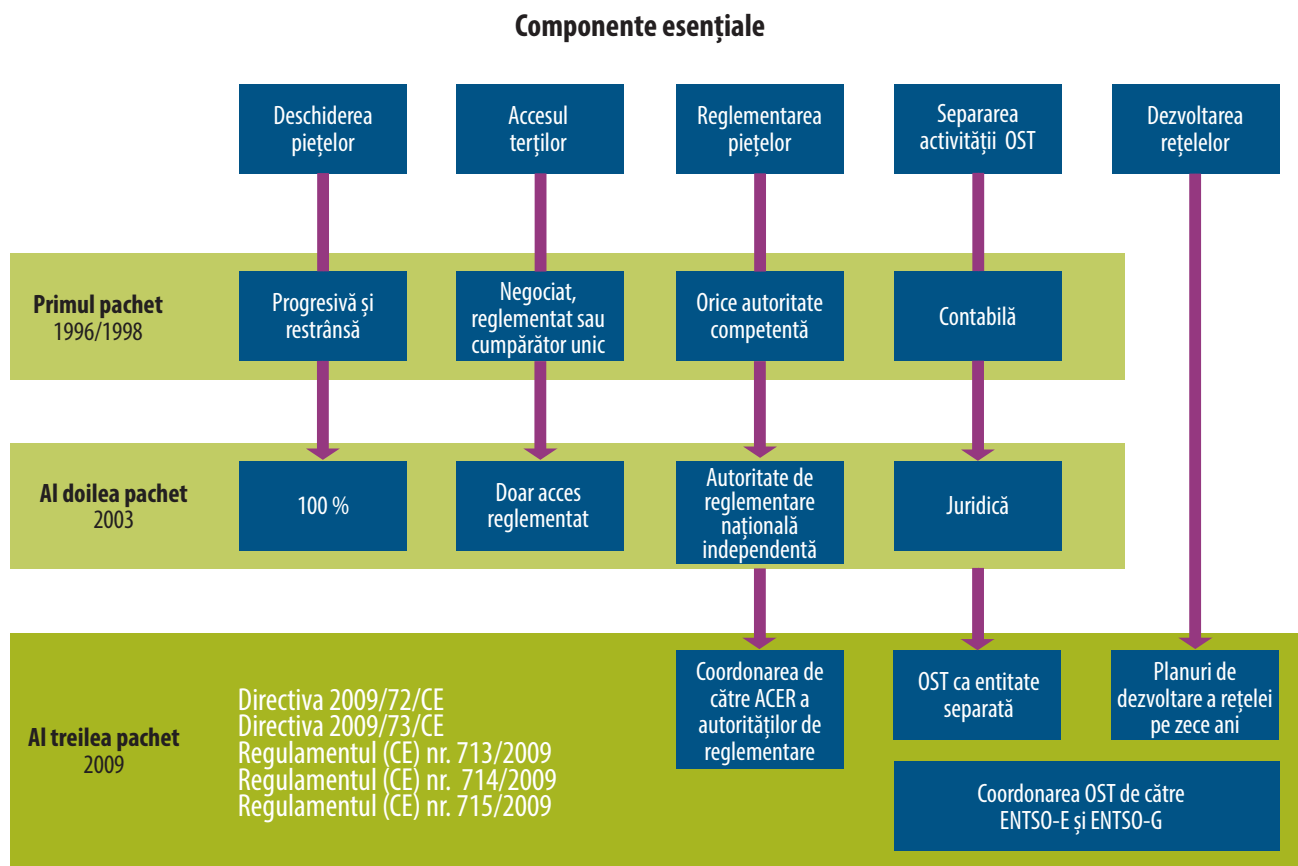
10

Cel de al treilea pachet privind energia a fost completat, în 2011, de Regulamentul privind integritatea și transparența pieței angro⁴ de energie (REMIT)⁵. Acest regulament vizează aspecte legate de integritatea pieței și abuzul de piață și prevede monitorizarea piețelor angro de energie pentru a se detecta și a se împiedica manipularea pieței. El ar trebui să fie complet pus în aplicare până în aprilie 2016.

- 4 Vanzările angro au loc între importatorii sau producătorii de energie și furnizorii care vând produsele energetice consumatorilor finali.
- 5 Regulamentul (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2011 privind integritatea și transparența pieței angro de energie (JO L 326, 8.12.2011, p. 1).

Figura 1

Elaborarea celor trei pachete privind energia

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

11

De asemenea, există două alte măsuri legislative ale UE care abordează direct securitatea aprovizionării cu energie electrică și cu gaze naturale. Aceste măsuri urmăresc menținerea funcționării adecvate și continue a pieței interne a energiei, chiar și în condiții excepționale:

- (a) **Directiva privind aprovizionarea cu energie electrică**⁶, care a fost adoptată în 2005, angajează statele membre să stabilească un nivel adecvat al capacității de producție, un echilibru adecvat între ofertă și cerere și un nivel corespunzător de interconexiune cu alte state membre; și
- (b) **Regulamentul privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale**, care a fost adoptat în 2010⁷, prevede standarde privind aprovizionarea și infrastructura și definește responsabilitățile întreprinderilor din sectorul gazelor naturale, ale statelor membre și ale Comisiei atât în ceea ce privește prevenirea perturbărilor în aprovizionare, cât și intervenția în cazul apariției lor.

12

Acest cadru legislativ prevede principiile de bază ale pieței interne a energiei, dar nu constituie în sine un model practic pentru piețele energiei. În acest sens, au fost inițiate de către Comisie modele-țintă pentru energie electrică și gaze, pentru a se realiza obiectivul convergenței prețurilor⁸. Aceste modele au fost dezvoltate în continuare prin implicarea organizațiilor ENTSO și a ACER și a reprezentanților industriei energetice și, în prezent, se află în curs de a fi incluse într-un cadru de orientări și coduri de rețea care specifică normele tehnice privind modul de funcționare a acestor piețe:

- (a) **Modelul-țintă pentru energie electrică** preconizează cuplarea piețelor naționale într-o piață unică paneuropeană⁹. Pe lângă facilitarea convergenței prețurilor, cuplarea piețelor ar trebui să asigure utilizarea optimă a transportului transfrontalier.
- (b) **Modelul-țintă pentru gaze** promovează convergența prețurilor prin intermediul platformelor de comercializare a gazelor¹⁰. Acesta prevede dezvoltarea de zone de intrare-ieșire și de puncte de tranzacționare virtuale lichide.

- 6 Directiva 2005/89/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2006 privind măsurile menite să garanteze siguranța aprovizionării cu energie electrică și investițiile în infrastructură (JO L 33, 4.2.2006, p. 22).
- 7 Regulamentul (UE) nr. 994/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale și de abrogare a Directivei 2004/67/CE a Consiliului (JO L 295, 12.11.2010, p. 1).
- 8 Pentru informații suplimentare privind elaborarea modelelor-țintă, a se vedea: <https://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-generation-adequacy-capacity-mechanisms-and-internal-market-electricity>
- 9 Cuplarea piețelor descrie conectarea unor piețe separate la vedere de energie electrică „pentru ziua următoare” (*day ahead market*), utilizând capacitatea disponibilă de transport transfrontalier. A fost dezvoltat un algoritm specific denumit EUPHEMIA pentru a se implementa cuplarea piețelor energiei electrice în Uniunea Europeană.
- 10 O platformă de comercializare a gazelor este un punct de tranzacționare fizic sau virtual unde se stabilește prețul aprovizionării cu gaze în conformitate cu cererea din regiune. Prețul la platforma de comercializare variază în funcție de fluctuațiile cererii și ofertei de gaze.

Rolurile și responsabilitățile principalilor actori din domeniul politicii energetice a UE

13

Procesul de dezvoltare, de punere în aplicare și de reglementare a pieței interne a energiei implică o varietate de actori publici și privați, care au roluri și responsabilități speciale.

- (a) În cadrul **Comisiei Europene**, Direcția Generală Energie (DG Energie) este responsabilă de elaborarea și punerea în aplicare a politicii energetice europene în temeiul articolului 194 TFUE. Aceasta presupune asigurarea funcționării pieței energiei și a securității aprovizionării cu energie în Uniune, precum și promovarea interconexiunii rețelelor de energie. În ceea ce privește piața internă a energiei, Comisia:
  - (i) propune documente de politică și măsuri legislative, în funcție de nevoi;
  - (ii) monitorizează transpunerea pachetelor privind energia în legislația națională;
  - (iii) adoptă codurile de rețea împreună cu statele membre prin procedura comitetelor.
- (b) Piețele de energie ar trebui monitorizate de **autorități naționale de reglementare**, care sunt complet independente de guvernele statelor membre. Cerința de instituire a autorităților naționale de reglementare a fost introdusă în cel de al doilea pachet privind energia. Cel de al treilea pachet privind energia a întărit și mai mult rolul acestora.
- (c) **Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER)**, instituită în temeiul celui de al treilea pachet privind energia, ar trebui să promoveze și să faciliteze cooperarea între autoritățile naționale de reglementare. ACER elaborează orientări-cadru din care derivă codurile de rețea și adoptă avize privind o varietate de chestiuni legate de piața energiei. Această agenție nu deține competențe executive, astfel încât deciziile sale nu au un caracter obligatoriu direct pentru participanții la piață.
- (d) **Operatorii de sisteme de transport** sunt entități responsabile de transportul energiei sub formă de gaze naturale sau de energie electrică la nivel național sau regional, utilizând infrastructuri fixe. Aceștia trebuie să coopereze între ei în cadrul **rețelelor europene ale operatorilor sistemelor de transport de energie electrică și de gaze (ENTSO-E și ENTSO-G)**. Rețelele ENTSO sunt responsabile de elaborarea codurilor de rețea pe baza orientărilor-cadru ale ACER și de întocmirea planurilor de dezvoltare a rețelelor pe zece ani.

Nevoile în materie de investiții și instrumentele financiare ale UE în domeniul infrastructurii energetice

14

Pentru a se putea obține beneficiile pe care le-ar aduce piața internă a energiei în ceea ce privește securitatea aprovizionării sunt necesare investiții în infrastructura energetică. În UE, infrastructura energetică este finanțată în principal de operatorii de sisteme de transport, prin tarifele percepute de la consumatori în conformitate cu principiul „utilizatorul plătește”. Resursele proprii ale operatorilor utilizate pentru finanțarea investițiilor în infrastructură pot varia de la minimum 20 % din costurile proiectului până la costul integral al investițiilor necesare. Potrivit cifrelor Comisiei din 2011, operatorii de sisteme de transport au investit 9,1 miliarde de euro pe an în infrastructură energetică între 2005 și 2009, din care 5,8 miliarde de euro pe an în infrastructură pentru energie electrică și 3,3 miliarde de euro pe an în infrastructură pentru gaze.

15

Banca Europeană de Investiții (BEI) este cel mai mare furnizor supranațional de împrumuturi și de garanții pentru proiectele de infrastructură energetică

din UE. În perioada 2007-2012, BEI a acordat împrumuturi în valoare de 29,4 miliarde de euro pentru investiții în modernizarea și dezvoltarea rețelelor europene de energie electrică și de gaze¹¹.

16

Infrastructura energetică este, de asemenea, una dintre prioritățile **Fondului european pentru investiții strategice (FEIS)**¹² înființat recent. Acest fond combină capital provenind de la bugetul UE și de la BEI în vederea mobilizării unor investiții publice și private de minimum 315 miliarde de euro la nivelul UE¹³.

17

Comparativ cu investițiile proprii realizate de operatorii de sisteme de transport și cu finanțarea disponibilă de la BEI și de la FEIS, **bugetul UE** reprezintă un furnizor relativ mic de investiții în infrastructura energetică. Între 2007 și 2013, au fost alocați de la bugetul UE aproximativ 3,7 miliarde de euro pentru infrastructura energetică și alți 7,4 miliarde de euro sunt prevăzuți pentru perioada 2014-2020, așa cum se arată în **tabelul 1**.

- 11 Banca Europeană de Investiții, *Energy Lending Criteria* (Criterii de acordare a împrumuturilor în domeniul energiei), 23 iulie 2013.
- 12 Regulamentul (UE) 2015/1017 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 iunie 2015 privind Fondul european pentru investiții strategice, Platforma europeană de consiliere în materie de investiții și Portalul european de proiecte de investiții și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1291/2013 și (UE) nr. 1316/2013.
- 13 Avizul nr. 4/2015 referitor la Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european de investiții strategice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1291/2013 și (UE) nr. 1316/2013 (JO 121, 15.4.2015, p. 1).

Tabelul 1 Fonduri alocate pentru infrastructura energetică în perioada 2007-2020 (în milioane de euro)

	Sector	TEN-E	PEER	MIE Energie	Fondurile ESI	Total
2007-2013	Energie electrică	81	905		498	1 484
	Gaze	64	1 363		814	2 241
	TOTAL	145	2 268		1312	3 725
2014-2020	Energie electrică și gaze			5 350	2 000 ¹	7 350
TOTAL 2007-2020		145	2 268	5 350	3 312	11 075

1 Cifra cu titlu de orientativ prezentată echipei de audit de către DG Politică Regională și Urbană.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza bazelor de date ale DG Politică Regională și Urbană și a rapoartelor privind punerea în aplicare a PEER.

18

Alocările au fost realizate prin intermediul mai multor fonduri, gestionate de Comisie, care diferă în ceea ce privește dimensiunea lor relativă, tipul de proiecte finanțate și tipul de finanțare oferită (a se vedea **tabelul 1**):

- (a) **Rețeaua transeuropeană de energie** (TEN-E), introdusă în 1996¹⁴, a fost un instrument, gestionat de Comisie, care a finanțat infrastructura de energie electrică și de gaze naturale. Regulamentele referitoare la TEN-E din 2013¹⁵ stabileau criteriile pentru identificarea unor proiecte de interes comun;
- (b) **Programul energetic european pentru redresare** (PEER) a fost creat în 2009 pentru a stimula economia UE prin investiții în infrastructură¹⁶. PEER a finanțat lista aprobată de proiecte aflate în gestiunea directă a Comisiei. Implementarea proiectelor finanțate este încă în curs de desfășurare, dar acest program nu va mai sprijini niciun proiect nou;
- (c) **Mecanismul pentru interconectarea Europei** (MIE)¹⁷ a fost creat pentru a asigura investiții în domeniile transporturilor, energiei și telecomunicațiilor pentru perioada 2014-2020¹⁸. Fondul este menit să atragă investiții private printr-o serie de instrumente, printre care se pot enumera finanțări nerambursabile, împrumuturi speciale, garanții, instrumente de creanță și instrumente de capitaluri proprii. Cofinanțarea prin intermediul finanțărilor nerambursabile se bazează pe cereri de propuneri deschise și este gestionată de Agenția Executivă pentru Inovare și Rețele (INEA); și

- (d) finanțare pentru infrastructură energetică se asigură și prin **fondurile structurale și de investiții europene** (fondurile ESI)¹⁹. Finanțarea se bazează pe programe operaționale naționale care sunt aprobate de Comisie.

19

În 2010, Comisia a estimat că sectorul energiei din Europa va necesita investiții în valoare de 1 000 de miliarde de euro până în 2020. Din această valoare, aproximativ 210 miliarde de euro vor fi necesari pentru rețele de energie electrică și de gaze de importanță europeană²⁰. Mai recent, Agenția Internațională a Energiei (AIE) a estimat că totalul investițiilor necesare pentru rețelele de energie electrică și de gaze din UE se va ridica la 931 de miliarde de euro în perioada 2014-2035²¹.

- 14 Programul TEN-E a fost instituit prin următoarele acte juridice: Decizia 1364/2006/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 septembrie 2006 de stabilire a orientărilor pentru rețelele energetice transeuropene și de abrogare a Deciziei 96/391/CE și a Deciziei 1229/2003/CE (JO L 262, 22.9.2006, p. 1).
- 15 Regulamentul (UE) nr. 347/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2013 privind liniile directoare pentru infrastructurile energetice transeuropene, de abrogare a Deciziei nr. 1364/2006/CE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 713/2009, (CE) nr. 714/2009 și (CE) nr. 715/2009 (JO L 115, 25.4.2013, p. 39) are ca scop facilitarea dezvoltării și a realizării prompte a interoperabilității rețelelor energetice transeuropene (TEN-E).
- 16 Regulamentul (CE) nr. 663/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 de stabilire a unui program de ajutor pentru redresare economică prin acordarea de asistență financiară comunitară pentru proiecte în domeniul energiei (JO L 200, 31.7.2009, p. 31).
- 17 În conformitate cu Regulamentul (UE) 2015/1017 privind Fondul european pentru investiții strategice, pachetul financiar aferent MIE-sectorul energiei pentru perioada 2014-2020 a fost redus cu 500 de milioane de euro (de la 5 850 de milioane la 5 350 de milioane de euro) cu scopul de a se finanța parțial contribuția de la bugetul general al Uniunii la FEIS.
- 18 Regulamentul (UE) nr. 1316/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2013 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 913/2010 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 680/2007 și (CE) nr. 67/2010 (JO L 348, 20.12.2013, p. 129).
- 19 Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de

20

Prin intermediul acestui audit, Curtea a urmărit să stabilească dacă punerea în aplicare a măsurilor luate în cadrul politicii privind piața internă a energiei și cheltuielile UE efectuate pentru infrastructura energetică au procurat în mod eficace avantaje din punctul de vedere al securității aprovizionării cu energie.

21

În special, am examinat dacă:

- Comisia și statele membre au asigurat punerea în aplicare a politicilor privind **piața internă a energiei**, îmbunătățind astfel securitatea aprovizionării cu energie;
- **infrastructura energetică** din Europa este adecvată pentru piețe complet integrate, asigurând astfel o securitate efectivă a aprovizionării cu energie; și
- **sprijinul financiar acordat de UE** pentru infrastructură energetică a contribuit în mod efectiv la dezvoltarea pieței interne a energiei.

22

Activitățile pe teren din cadrul auditului au fost efectuate de la jumătatea anului 2014 până la jumătatea anului 2015.

23

Auditul nostru s-a axat pe transportul de gaze prin conducte, pe depozitare, inclusiv terminalele de GNL, și pe transportul de energie electrică. Auditul nu a acoperit producția de energie²² și nici eficiența energetică²³. De asemenea, nu au fost vizate nici sistemele de distribuție a energiei către consumatorii finali, sărăcia energetică, taxele sau subvențiile privind energia sau țintele pentru 2020 și 2030 ale politicii privind clima și energia.

24

Auditul nostru a acoperit măsurile luate în cadrul politicii și finanțările acordate din 2007. Am adoptat o abordare regională și am examinat studii de caz din șase state membre – Bulgaria, Estonia, Lituania, Polonia, Spania și Suedia. Am analizat piețele regionale și gradul de interconexiune dintre aceste state membre și țările învecinate.

25

În aceste studii de caz am evaluat modul în care au fost identificate investițiile necesare, punerea în aplicare a principiilor pieței interne a energiei, aspectele privind cooperarea transfrontalieră și raționamentul din spatele propunerilor de proiecte. Această selecție asigură o reprezentare geografică largă a întregii UE. Studiile de caz au inclus 15 exemple de proiecte specifice cofinanțate de UE. Activitățile de audit pentru fiecare studiu de caz au implicat interviuri cu funcționari din statele membre și funcționari ai UE.

26

De asemenea, am identificat, acolo unde era posibil, bune practici care ar putea fi partajate între părțile interesate din alte state membre.

dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 320).

- 20 COM(2010) 677 final din 17 noiembrie 2010: „Priorități în domeniul infrastructurii energetice ante și post 2020 – Plan de realizare a unei rețele energetice europene integrate”.
- 21 Agenția Internațională a Energiei, *World Investment Outlook 2014*. Paris: OCDE/AIE, p. 167.
- 22 În ceea ce privește producția de energie, a se vedea Raportul special nr. 6/2014: „Sprijinul acordat prin intermediul fondurilor politicii de coeziune pentru producerea de energie din surse regenerabile – a permis acesta obținerea unor rezultate bune?” (<http://eca.europa.eu>).
- 23 În ceea ce privește consumul, a se vedea Raportul special nr. 21/2012: „Raportul cost-eficacitate al investițiilor în eficiența energetică efectuate în cadrul politicii de coeziune” (<http://eca.europa.eu>).

Obiectivul de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014 nu a fost atins

27

Din 2007, piața internă a energiei a fost elementul central al procesului de elaborare a politicii energetice a UE. Cel de al treilea pachet privind energia, adoptat în 2009, prevedea obligativitatea transpunerii directivelor privind gazul și energia electrică până la 3 martie 2011²⁴. Obiectivul respectiv nu a fost însă atins în anul respectiv. În plus, au mai fost adoptate, în 2009, trei regulamente ale Comisiei, care fac și ele parte din cel de al treilea pachet privind energia²⁵.

28

În 2011, Consiliul și-a reiterat angajamentul privind piața internă a energiei, afirmând că „[p]iața internă a energiei ar trebui finalizată până în 2014, pentru a permite circulația liberă a gazelor și a electricității”²⁶. În decembrie 2014, obiectivul nefiind încă realizat, Consiliul a reafirmat din nou „nevoia urgentă a implementării și aplicării eficace și coerente a dispozițiilor prevăzute în cel de-al treilea pachet privind energia de către toate statele membre ale UE [...]”²⁷.

29

Următoarele elemente sunt importante pentru realizarea acestui obiectiv:

- punerea în aplicare a cadrului de reglementare al UE privind piața internă a energiei;
- armonizarea amalgamului de piețe locale și naționale;
- realizarea convergenței prețurilor; și
- disponibilitatea unei infrastructuri energetice adecvate (a se vedea punctul 72 și următoarele).

- 24 Pentru energia electrică, articolul 49 alineatul (1) din Directiva 2009/72/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 55). Pentru gaze, articolul 54 alineatul (1) din Directiva 2009/73/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale și de abrogare a Directivei 2003/55/CE (JO L 211, 14.8.2009, p. 94).
- 25 Regulamentul (CE) nr. 714/2009 privind condițiile de acces la rețea pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1228/2003. Regulamentul (CE) nr. 715/2009 privind condițiile de acces la rețelele pentru transportul gazelor naturale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1775/2005. Regulamentul (CE) nr. 713/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iulie 2009 de instituire a Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei.
- 26 Concluziile adoptate de Consiliul European la 4 februarie 2011.
- 27 Concluziile Consiliului, reuniunea Consiliului Transporturi, Telecomunicații și Energie, Bruxelles, 9 decembrie 2014.

Subzistă probleme cu privire la punerea în aplicare a cadrului juridic al UE privind piața internă a energiei

30

Cel de al treilea pachet privind energia include atât regulamente care sunt aplicate direct, cât și directive care trebuie integrate în cadrul legislativ al fiecărui stat membru. Comisia monitorizează progresele realizate în acest sens, efectuând:

- (a) **verificări privind transpunerea**, care au drept scop să verifice dacă statele membre și-au actualizat legislația națională în vederea includerii dispozițiilor directivelor²⁸. În cazul în care consideră că un stat membru nu a procedat în acest sens, Comisia poate iniția o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, care poate conduce la deferirea cauzei Curții de Justiție a Uniunii Europene; și
- (b) **verificări privind conformitatea**, care evaluează dacă modificările realizate în practică sunt consecvente cu dispozițiile directivelor. Pentru a facilita această evaluare, Comisia trimite statelor membre solicitări de informații și de clarificări – acest schimb de informații are loc prin intermediul instrumentului „EU Pilot”. În cazul în care consideră, în urma evaluării, că modificările realizate în practică într-un stat membru nu reflectă în mod corespunzător dispozițiile directivelor, Comisia poate iniția o procedură oficială de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE.

28 Evaluarea efectuată de Comisie se bazează pe documente oficiale puse la dispoziție de statele membre, pe rapoarte ale contractanților, pe cunoștințele deținute de birourile responsabile de diversele țări, pe monitorizarea pieței prin intermediul organelor mass-media și pe cereri specifice adresate unor terți.

31

Tabelul 2 prezintă detalii referitoare la stadiul acestor verificări la 30 iunie 2015, inclusiv al procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în ceea ce privește cel de al treilea pachet privind energia. Această analiză arată că mai este o cale lungă de parcurs până când cel de al treilea pachet privind energia să poată fi considerat pe deplin pus în aplicare în statele membre. Până la 30 iunie 2015:

- (a) în ceea ce privește **netranspunerea** dispozițiilor din cel de al treilea pachet privind energia, Comisia a considerat necesară inițierea de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva a 19 dintre cele 28 de state membre. Toate aceste proceduri au fost închise până la 30 iunie 2015;
- (b) în ceea ce privește **neconformitatea** cu dispozițiile din cel de al treilea pachet privind energia, în 2013, Comisia a început procesul de solicitare de informații de la statele membre și, în unele cazuri, a procedat la inițierea unor proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor:
  - (i) în cazul a zece state membre, Comisia finalizase evaluarea și a inițiat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 258 TFUE. Toate aceste proceduri sunt încă în curs;
  - (ii) în cazul a patru state membre, Comisia solicitase informații prin intermediul instrumentului EU Pilot, dar nu își finalizase încă evaluarea; și
  - (iii) în cazul a 14 state membre, Comisia nu trimisese încă o solicitare de informații.

32

Dispozițiile din cel de al treilea pachet privind energia care prezintă relevanță pentru acest audit și cu privire la care verificările efectuate de Comisie au evidențiat probleme includ:

- o funcționarea autorităților naționale de reglementare (a se vedea punctele 34-36);
- o funcționarea operatorilor de sisteme de transport (a se vedea punctele 37-42);
- o aspecte legate de diferite forme de reglementare a prețurilor (a se vedea punctul 64).

33

Pe parcursul auditului, am confirmat existența unor probleme în aceste domenii, după cum se arată la următoarele puncte.

Tabelul 2

Situația, la 30 iunie 2015, a verificărilor privind transpunerea și conformitatea efectuate de Comisie pentru cel de al treilea pachet privind energia

	Verificări privind transpunerea		Verificări privind conformitatea	
	Verificare a Comisiei privind transpunerea finalizată	Procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiată și închisă	Comisia a inițiat o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor	Procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor închisă
Belgia	√	√	√	Încă deschisă
Bulgaria	√	√	Nicio procedură inițiată	
Republica Cehă	√	—	Nicio procedură inițiată	
Danemarca	√	√	Nicio procedură inițiată	
Germania	√	—	√	Încă deschisă
Estonia	√	√	Nicio procedură inițiată	
Irlanda	√	√	Nicio procedură inițiată	
Grecia	√	—	Nicio procedură inițiată	
Spania	√	√	√	Încă deschisă
Franța	√	√	√	Încă deschisă
Croația	√	—	√	Încă deschisă
Italia	√	—	√	Încă deschisă
Cipru	√	√	Nicio procedură inițiată	
Letonia	√	—	Nicio procedură inițiată	
Lituania	√	√	Nicio procedură inițiată	
Luxemburg	√	√	√	Încă deschisă
Ungaria	√	—	√	Încă deschisă
Malta	√	—	Nicio procedură inițiată	
Țările de Jos	√	√	Nicio procedură inițiată	
Austria	√	√	√	Încă deschisă
Polonia	√	√	Nicio procedură inițiată	
Portugalia	√	—	Nicio procedură inițiată	
România	√	√	√	Încă deschisă
Slovenia	√	√	Nicio procedură inițiată	
Slovacia	√	√	Nicio procedură inițiată	
Finlanda	√	√	Nicio procedură inițiată	
Suedia	√	√	Nicio procedură inițiată	
Regatul Unit	√	√	Nicio procedură inițiată	

Notă:

„—” înseamnă că nu a fost inițiată nicio procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor și că nu există nicio intenție din partea Comisiei de a iniția vreuna în viitor, pe baza verificărilor privind transpunerea, care sunt acum finalizate pentru toate statele membre.

„Nicio procedură inițiată” înseamnă că nu a fost inițiată nicio procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva statului membru în cauză. Comisia reexaminează situația și este posibil să inițieze o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în viitor.

„Încă deschisă” înseamnă că o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor este în curs de desfășurare și nu a fost încă închisă.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor furnizate de Comisie.

Autoritățile de reglementare din domeniul energiei se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește îndeplinirea sarcinilor lor atât la nivel național, cât și la nivelul UE

34

Probele colectate în cadrul acestui audit indică următoarele probleme în funcționarea autorităților naționale de reglementare:

- (a) **independența** acestor autorități este esențială pentru a garanta că se pot achita în mod corespunzător de sarcinile care le-au fost încredințate. Persoanele aflate la conducerea organismelor de reglementare ar trebui să fie selectate într-un mod transparent și ar trebui să le fie asigurată o anumită libertate de acțiune. Aceste principii nu sunt întotdeauna respectate, după cum se poate vedea din exemplele din **caseta 1**;
- (b) reprezentării mai multor autorități naționale de reglementare au subliniat riscurile legate de **restricțiile la adresa sferei rolului lor**. Unele guverne și-au păstrat anumite competențe de reglementare sau au impus autorităților naționale de reglementare metodologii de stabilire a tarifelor care ar putea favoriza anumiți participanți la piață. A se vedea exemplele din **caseta 2**;
- (c) deși sarcinile autorităților naționale de reglementare sunt aceleași în toate statele membre, **nivelul de resurse** disponibile diferitelor autorități variază în mod considerabil. Numărul persoanelor care se ocupă de aspecte legate de energie din autoritățile de reglementare pe care le-am vizitat variază între 21 și peste 200. Anumite autorități consideră că dispun de resurse suficiente pentru a gestiona toate aspectele legate de piața energiei. Cu toate acestea, din cauza constrângerilor în materie de resurse, unele autorități sunt mai

bine echipate decât altele să participe la cooperarea internațională, care este esențială pentru piața internă a energiei (a se vedea punctul 35). A se vedea exemplele din **caseta 3**.

Caseta 1

Probleme care afectează independența autorităților naționale de reglementare

Bulgaria – În perioada 2009-2015, președintele Comisiei de Reglementare pentru Energie și Apă a fost înlocuit de guvern de mai multe ori, dintre care de patru ori numai în anul 2013. Autoritățile de reglementare independente au obligația de a stabili tarifele pentru energie în raport cu structura costurilor ei efective. Cu toate acestea, comisia națională din Bulgaria a stabilit prețurile reglementate pentru energia electrică de așa manieră încât s-a ajuns la situația în care operatorul energetic tradițional este obligat să cumpere energie electrică la prețuri ridicate și, în calitate de furnizor public, să o vândă la prețuri mai mici, acumulând un deficit de aproximativ 800 de milioane de euro între 2010 și sfârșitul anului 2014.

Lituania – Din 2013, Parlamentul Lituaniei are competența de a vota pentru înlocuirea șefului autorității naționale de reglementare dacă nu aprobă raportul anual privind activitățile autorității de reglementare din domeniul energiei.

Caseta 2

Restricțiile la adresa sferei rolului autorităților naționale de reglementare

Spania – Ministerul Industriei, Energiei și Turismului stabilește tarifele pentru gaze și energie electrică – sau taxele pentru utilizarea rețelei – pe care operatorii de sisteme de transport le facturează utilizatorilor infrastructurii atât pentru gaze, cât și pentru energie electrică. Autoritatea de reglementare propune o metodologie doar pentru elementele care alcătuiesc 1/3 din tarifele finale de rețea, în timp ce elementele de cost care acoperă restul de 2/3 sunt stabilite în exclusivitate de guvernul spaniol. Această situație ridică semne de întrebare cu privire la măsura în care autoritatea deține competențe adecvate pentru a putea să își exercite această parte din funcțiile sale de reglementare.

Lituania – Cel de al treilea pachet privind energia prevede că autorităților naționale de reglementare ar trebui să li se încredințeze responsabilitatea de stabilire a tarifelor de transport sau de distribuție în conformitate cu criterii transparente. Cu toate acestea, în Lituania, guvernul este cel care prescrie metodologia de stabilire a tarifelor pentru transportul de gaze și de energie electrică, iar prețurile de consum sunt reglementate. Drept urmare, conform calculelor preliminare efectuate de autoritatea națională de reglementare, cei doi operatori energetici tradiționali, aflați în proprietatea statului, vor putea să strângă, până în 2024, prin intermediul tarifelor, cu 167 de milioane de euro mai mult decât dacă tarifele ar fi fost stabilite de autoritate.

Caseta 3

Caracterul adecvat al resurselor autorităților naționale de reglementare

Suedia – Inspectoratul suedez din domeniul energiei a confirmat că, cu cei 100 de specialiști ai săi în domeniu, este perfect echipat să participe la activitățile ACER, inclusiv prin punerea la dispoziție de experți naționali detașați. De asemenea, el a confirmat că a efectuat toate pregătirile pentru punerea în aplicare a Regulamentului REMIT și că a dotat complet echipa necesară.

Estonia – Numai 21 dintre cei 61 de angajați ai autorității naționale în materie de concurență sunt implicați în domeniul energiei. În analizele sale privind piața estonă a energiei, Comisia și-a exprimat îngrijorarea cu privire la măsura în care autoritatea națională de reglementare dispune de resurse suficiente pentru a reglementa în mod adecvat piețele de energie din Estonia și a participa la activitățile de cooperare de la nivelul UE (a se vedea **anexa III**).

35

Nu există nicio autoritate unică de reglementare în domeniul energiei la nivelul UE, dar se presupune că autoritățile naționale de reglementare trebuie să coopereze în cadrul ACER (a se vedea punctul 13). Pe măsură ce piețele de energie din UE devin tot mai integrate, soluționarea problemelor transfrontaliere în materie de reglementare prezintă o importanță din ce în ce mai mare. În prezent, ACER operează prin intermediul unui sistem de grupuri de lucru, pe teme precum energia electrică, gazele, integritatea pieței și monitorizarea acesteia, pentru a gestiona aceste probleme. Deși această abordare urmărește să faciliteze implicarea directă a statelor membre, în practică nu toate statele membre participă în aceeași măsură și statele membre mai active au, așadar, o influență mai mare asupra activităților acestor grupuri. Unele autorități naționale de reglementare au indicat faptul că resursele de care dispun în acest sens, sub formă de specialiști care să fie capabili să interacționeze într-un mediu internațional și de buget pentru deplasări, sunt limitate (a se vedea punctul 34). **Anexa III** prezintă detalii privind participarea reprezentanților statelor membre la grupurile de lucru ale ACER.

36

Una dintre misiunile ACER este de a analiza tendințele de pe piața energiei și de a oferi consiliere în materie de politică autorităților naționale de reglementare și instituțiilor UE. Agenția nu deține însă competențe pentru a impune acestor autorități sau guvernelor statelor membre să îi furnizeze date relevante privind piața energiei. Lipsa datelor limitează capacitatea ACER de a furniza analize ale piețelor și consiliere în materie de politică instituțiilor UE și autorităților de reglementare din statele membre.

Separarea activității operatorilor de sisteme de transport a fost realizată formal, dar nu a condus întotdeauna la piețe liberalizate și competitive

37

Energia electrică și gazele sunt rareori consumate la locul unde sunt produse sau unde intră într-o țară. Pentru ca vasta cantitate de energie să ajungă la consumatori, au fost dezvoltate sisteme de transport. Organizațiile care gestionează aceste sisteme de transport sunt cunoscute, în statele membre ale UE, sub denumirea de operatori de sisteme de transport.

38

Procesul de separare a transportului de alte activități, precum producția și distribuția, în cadrul unor societăți energetice integrate vertical, este cunoscut sub denumirea de separare a activităților. Acesta a debutat cu primul și cel de al doilea pachet privind energia. Comisia a confirmat că toate statele membre au transpus formal legislația referitoare la cel de al treilea pachet privind energia, inclusiv dispozițiile privind separarea activităților (a se vedea punctul 31). **Figura 2** descrie rolul și poziția operatorilor de sisteme de transport în cadrul comerțului cu energie înainte și după separare.

39

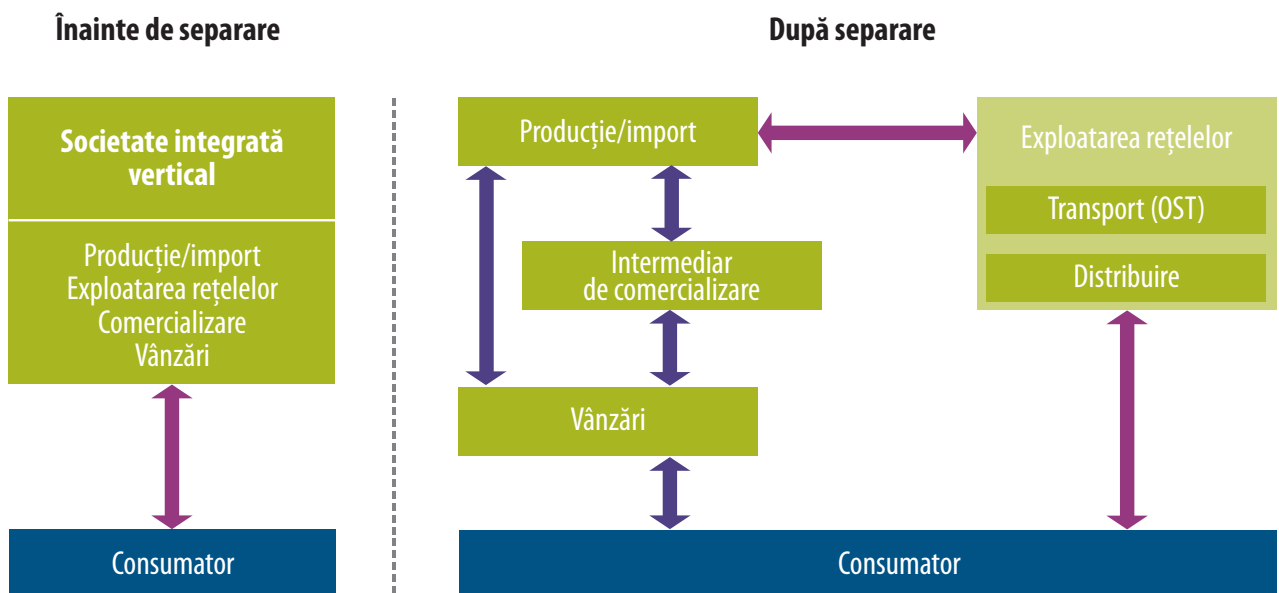
Deși scopul măsurii de separare a activităților și al măsurilor de alt tip a fost de a crea condițiile de reglementare pentru o piață internă a energiei, sunt frecvente cazurile în care măsurile nu au condus la o piață liberalizată și competitivă. Această situație este cauzată de faptul că numeroase guverne și operatori energetici tradiționali au continuat să limiteze accesul terților la rețele prin reglementări și restricții tehnice. De exemplu, noii furnizori de pe piețele de gaze și de energie electrică au nevoie de acces la instalațiile de transport și de stocare. Fără acest acces, pătrunderea

unor noi participanți pe piețele naționale de energie electrică sau de gaze este dificilă. De exemplu, în Polonia, operatorul tradițional de gaze a înființat, în 2010, o societate cu scop special, care nu este considerată de autoritatea națională de reglementare ca fiind un operator de sistem de transport și care deține în proporție de 100 % capacitatea subterană de stocare a gazelor din Polonia. O astfel de situație implică riscul ca această filială să poată limita accesul la piață al noilor furnizori de gaze în Polonia²⁹.

29 Potrivit cifrelor publicate în raportul național pentru 2014 al oficiului de reglementare în domeniul energiei din Polonia, furnizorul tradițional de gaze deține o cotă de aproximativ 95 % din piața angro de gaze din Polonia.

Figura 2

Comerțul cu energie și transportul înainte și după separarea activităților

Legendă:
 Societate sau funcție separată
 Consumator
↔ Interacțiune reglementată
↔ Interacțiune nereglementată

Sursa: Prezentare dată de James Matthys-Donnadieu la 26 august 2014 la școala de vară *Economics of Electricity Markets*, Universitatea din Ghent.

40

Pe măsură ce rețelele din statele membre devin tot mai interconectate prin intermediul infrastructurii, este în mod evident necesar să se intensifice cooperarea dintre operatorii de sisteme de transport învecinați, inclusiv să se convină asupra unei abordări coordonate privind dezvoltarea infrastructurii, în special din punctul de vedere al securității aprovizionării. Cu titlu de exemplu de bună cooperare poate fi menționat operatorul sistemului de transport de energie electrică din Suedia, care este în măsură să gestioneze, de asemenea, rețelele din Norvegia și Danemarca, deoarece aceste țări au convenit în acest sens și rețelele lor sunt interconectate din punct de vedere tehnic. Totuși, un astfel de nivel de cooperare nu este larg răspândit.

41

Toți operatorii de sisteme de transport trebuie să fie certificați de autoritățile naționale de reglementare din țările în care sunt situați. Comisia joacă și ea un rol în acest proces și oferă un aviz privind propunerile de decizii elaborate de aceste autorități. În scopul formulării avizului său, Comisia verifică dacă operatorul sistemului de transport dispune de suficiente active și dacă poate lua decizii de investiții independente. Comisia încă nu a finalizat certificarea pentru un număr de operatori de sisteme de transport³⁰.

42

Nu există un operator unic de sisteme de transport la nivelul UE. În schimb, operatorii cooperează între ei în cadrul ENTSO-E și al ENTSO-G. Gradul de participare a operatorilor de sisteme de transport naționali la activitățile organizațiilor ENTSO variază, fapt care prezintă riscul ca eventualele soluții tehnice dezvoltate să fie mai adecvate pentru părțile care sunt cel mai activ implicate.

30 Până la 1 iunie 2015, Comisia emisese 109 avize. Șapte operatori de sisteme de transport de gaze și trei operatori de sisteme de transport de energie electrică încă așteaptă certificarea: operatorii de gaze pentru Estonia, Letonia, Finlanda, Italia, Ungaria, Belgia (recertificare) și Regatul Unit (recertificare) și operatorii de energie electrică pentru Ungaria, cablul baltic dintre Suedia și Germania, Italia (recertificare).

Diferențele importante care există între modurile în care statele membre își organizează piețele lor de energie pot frâna dezvoltarea ulterioară a pieței interne a energiei

43

Comisia a evaluat progresele înregistrate în ceea ce privește finalizarea pieței interne a energiei și a concluzionat că există 28 de cadre juridice diferite la nivel național pentru piețele de energie³¹. Prin urmare, în UE există mai degrabă un amalgam de piețe locale, naționale și regionale decât o piață unică internă a energiei. Provocarea pentru dezvoltarea ulterioară a pieței interne a energiei constă în identificarea unor mijloace de colaborare a acestor piețe. Aceasta este o provocare majoră, deoarece:

- în UE încă sunt utilizate mai multe mecanisme de comercializare diferite;
- piețele de energie sunt influențate de diverse intervenții;
- elaborarea și punerea în aplicare a codurilor de rețea rămân problematice; și
- nivelul de integritate și transparență a pieței variază între diversele piețe.

În UE încă există mai multe mecanisme de comercializare diferite

44

Cel de al treilea pachet privind energia nu prevede mecanisme de comercializare specifice, care ar trebui să fie

implementate la nivelul întregii UE. În practică, comercializarea gazelor și a energiei electrice se realizează în diverse moduri (a se vedea punctul 60). Lichiditatea, transparența și libera participare sunt caracteristici ale piețelor care facilitează realizarea efectivă a pieței interne. Pe parcursul auditului, am observat cel puțin patru mecanisme de comercializare diferite, care fac dovada acestor caracteristici într-o măsură mai mare sau mai mică, așa cum se arată în **tabelul 3**.

Piețele naționale de energie sunt influențate de intervențiile guvernamentale care au ca scop realizarea obiectivelor altor politici naționale sau ale UE

45

Politica energetică este strâns legată de numeroase alte domenii de politică, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, cum ar fi politica economică generală, politica privind schimbările climatice, politica industrială, politica în materie de inovare sau politica în domeniul pieței forței de muncă. Măsurile luate pentru punerea în aplicare a acestor politici pot avea un efect asupra funcționării piețelor de energie, de exemplu, prin influențarea alegerii anumitor surse de energie sau prin furnizarea unui sprijin specific pentru una dintre aceste surse. Cu toate că aceste politici pot fi complet logice la nivelul unui singur stat membru – de exemplu, sprijinirea surselor de energie autohtone, contribuind astfel, în mod potențial, la consolidarea percepției privind securitatea energetică internă în statul membru în cauză –, ele pot introduce denaturări ale piețelor și ale prețurilor la nivelul pieței interne a energiei.

31 COM(2015) 80 final din 25 februarie 2015: „O strategie-cadru pentru o uniune energetică rezilientă cu o politică prospectivă în domeniul schimbărilor climatice”.

Mecanismele de comercializare a energiei identificate

	Lichiditate	Transparență	Libera participare	Exemplu din studiile de caz ale auditului
<p>Burse regionale</p> <p>Aceste piețe sunt sprijinite de mecanisme financiare de acoperire a riscului pe termen lung, includ mai multe țări și au ca scop crearea unei zone în care energia poate circula liber. De obicei, ele sunt foarte lichide și funcționează pe baza voinței participanților de a comercializa pe piață.</p>	✓	✓	✓	Bursa comună pentru comerțul de energie electrică din regiunea nordică și baltică.
<p>Comerțul direct între întreprinderi (Business-to-Business – B2B)</p> <p>Acesta implică comerțul dintre un producător de energie și clientul său. Acordurile aferente, de obicei contracte pe termen lung, nu sunt transparente deoarece condițiile de comercializare nu vor fi făcute publice pentru alți participanți la piață. Acest lucru face dificilă identificarea unui preț de referință pentru gaze și energie electrică într-o anumită zonă a pieței.</p>	X	X	✓	La data auditului, în Bulgaria, gazele și energia electrică erau comercializate în proporție de 100 % în acest mod. Până în 2014, în Spania nu exista o piață de gaze integrată și organizată. În 2013, gazele erau comercializate în proporție de aproximativ 66 % la terminale GNL prin contracte bilaterale. Autoritatea națională de reglementare se confruntă cu dificultăți în obținerea unor date nedistorsionate privind prețul pentru gaze.
<p>Burse limitate</p> <p>Acestea sunt create printr-o inițiativă sau o ordonanță a guvernelor din statele membre. Impunerea obligației de a comercializa printr-o astfel de bursă ar putea semnala faptul că ofertele de preț nu sunt complet bazate pe dinamica dintre cerere și ofertă.</p>	✓	✓	X	În 2013, 50 % din energia electrică din Polonia a fost vândută prin intermediul bursei, în timp ce restul a reprezentat comerț direct între întreprinderi. Bursa poloneză de energie a fost inițiată de un grup de comercianți, dar ulterior a fost sprijinită de autoritățile naționale, care au solicitat producătorilor de energie electrică să vândă minimum 70 % din producția lor prin intermediul acestei burse.
<p>Piețe pentru cantități în exces</p> <p>Acestea există mai ales în sectorul gazelor. Aceste burse funcționează într-un context în care piața este în mare parte reglementată sau dominată de un singur furnizor major. Ele se concretizează în schimburi comerciale care, deși sunt efectuate în mod transparent, nu reflectă dinamica prețului de pe piață în ansamblu.</p>	✓	X	X	Bursa poloneză de gaze oferă posibilitatea de achiziționare a gazelor la prețuri cu peste 20 % mai mici decât prețul angro reglementat.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană.

46

Comisia este conștientă de influența pe care o pot avea aceste intervenții asupra funcționării piețelor de energie. Cu toate acestea, capacitatea sa de a le restricționa, chiar și în cazurile în care a dorit să procedeze astfel, este limitată. Comisia și-a prezentat poziția în orientările privind ajutoarele de stat pentru energie³² și în notele explicative referitoare la pachetele privind energia. Principalele puncte promovate de Comisie care prezintă relevanță pentru acest audit sunt următoarele:

- reglementarea prețurilor angro nu ar trebui permisă³³; și
- prețurile de consum reglementate ar trebui stabilite la un nivel care să permită posibilitatea de propunere a unor oferte concurențiale. Costul componentei de energie electrică din prețul reglementat nu ar trebui să fie inferior prețului angro mediu de pe o piață specifică³⁴.

Adoptarea codurilor de rețea și a orientărilor în materie este deosebit de lentă în ceea ce privește energia electrică

47

Codurile de rețea sunt norme tehnice care urmăresc să asigure o bază pentru interoperabilitatea tehnică în cadrul sistemelor de transport de energie electrică și de gaze din UE. Codurile prevăd standarde tehnice comune care ar trebui să asigure liberă circulație transfrontalieră a energiei. Ele completează cu detalii suplimentare cadrul legislativ privind piețele de energie, pentru a asigura punerea în aplicare comună a pachetelor privind energia. Atunci când vor fi pe deplin puse în aplicare, codurile de rețea ar putea permite reducerea numărului de mecanisme de comercializare și ar putea furniza condițiile necesare pentru a se asigura integrarea piețelor compatibile. ACER joacă un rol deosebit de important în proces, elaborând orientări-cadru și,

de asemenea, evaluând codurile elaborate de cele două organizații ENTSO înainte de a le prezenta Comisiei. Comisia este apoi responsabilă de adoptarea textului final al codurilor și de coordonarea procedurii comitetelor, prin care sunt adoptate în mod formal codurile.

48

În prezent, se derulează schimburi comerciale cu energie în cadrul anumitor state membre și între acestea chiar și în absența unor coduri de rețea care să fi fost pe deplin validate și aprobate. Chiar și în aceste condiții, finalizarea acestui proces ar constitui o etapă importantă în dezvoltarea unei piețe interne a energiei care să funcționeze în mod corespunzător.

49

Așa cum reiese din **tabelul 4**, validarea codurilor s-a dovedit a fi un proces lung și dificil. Până la 30 iunie 2015:

- se înregistraseră unele progrese în ceea ce privește gazele, întrucât patru din cinci coduri fuseseră aprobate, în timp ce un altul era în curs de negociere; și
- în sectorul energiei electrice, niciunul dintre cele 11 coduri nu fusese, în schimb, aprobat. Chiar și după ce ACER a transmis dosarul către Comisie, aprobarea codurilor de rețea prin intermediul procedurii comitetelor a înregistrat întârzieri de amploare. Dintre cele nouă coduri care au fost prezentate Comisiei, numai cinci au intrat în procedura comitetelor.

32 Orientări privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020 (2014/C 200/01).

33 Criteriile aplicabile în materie de reglementare a prețurilor astfel încât acestea să fie conformă cu legislația UE au fost confirmate recent de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în hotărârea pronunțată la 10 septembrie 2015 în urma procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care a fost deschisă împotriva Poloniei cu privire la prețurile reglementate ale gazelor pentru consumatorii noncasnici (C-36/14).

34 Comunicarea Comisiei: „Prețurile și costurile energiei în Europa”, SWD(2014) 19 final și SWD(2014) 20 final.

Procesul de elaborare a codurilor de rețea

		Orientări-cadru stabilite de ACER	Încheierea elaborării codurilor în cadrul ENTSO-G și al ENTSO-E	Recomandarea finală a ACER	Începutul procedurii comitetelor	Cod publicat în Jurnalul Oficial al UE
Gaze	Mecanisme de alocare a capacității	T3 2011	T3 2012	T4 2012	T1 2013	T4 2013
	Proceduri de gestionare a congestiilor	—	—	—	T1 2012	T3 2012
	Echilibrarea rețelelor de transport de gaze	T4 2011	T1 2013	T1 2013	T3 2013	T1 2014
	Norme privind interoperabilitatea și schimbul de date	T3 2012	T4 2013	T1 2014	T3 2014	T2 2015
	Structuri tarifare armonizate pentru transport	T4 2013				
Energie electrică	Alocarea capacității și gestionarea congestiilor	T2 2011	T3 2012	T1 2013	T3 2014	
	Alocarea capacităților pe termen lung (<i>forward</i>)		T3 2013	T2 2014	T2 2015	
	Conexiunea producătorilor	T2 2011	T2 2012	T1 2013	T1 2015	
	Conexiunea consumatorilor		T4 2012	T1 2013	T2 2015	
	Conexiunea de curent continuu de înaltă tensiune		T2 2014	T3 2014	T2 2015	
	Siguranța în exploatare	T4 2011	T1 2013	T4 2013		
	Planificarea operațională și programarea		T1 2013	T4 2013		
	Reglajul frecvență-putere și rezervele de putere		T2 2013	T3 2013		
	Formarea operațională					
	Cerințe și proceduri operaționale în situații de urgență		T1 2015	T2 2015		
	Echilibrarea	T3 2012	T4 2013			

Notă: Procedurile de gestionare a congestiilor din domeniul gazelor nu au urmat același proces ca alte coduri de rețea. Procedurile respective fuseseră deja instituite ca parte integrantă a celui de al treilea pachet privind energia în Regulamentul (CE) nr. 715/2009 și au fost ulterior actualizate în 2012 prin procedura comitetelor.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor furnizate de ACER.

50

Auditul nostru a identificat patru motive pentru care acest proces a fost lent:

- (a) **faptul că nu se percepe o nevoie evidentă** pe piețele care deja funcționează adecvat. Părțile interesate de pe astfel de piețe sunt reticente să treacă la un nou set de norme tehnice, beneficiile care ar putea fi aduse de piețe europene mai bine integrate nefiind considerate ca priorități. De exemplu, mecanismul de piață intrazilnică ELBAS³⁵ al bursei comune nordice și baltice de energie electrică nu este conform din punct de vedere tehnic cu platformele de comercializare intrazilnică din Europa Centrală. Statele membre nordice și baltice au fost reticente să adopte o soluție europeană comună care era diferită de ELBAS. Dezbaterile care au rezultat cu privire la ce sistem să se utilizeze la nivelul Europei duc la întârzierea cuplării piețelor;
- (b) în cel de al treilea pachet privind energia **nu figurează niciun calendar clar** și nu se dă nicio indicație privind termenele-limită pentru elaborarea, aprobarea sau punerea în aplicare a codurilor de rețea;
- (c) elaborarea codurilor de către organizațiile ENTSO în cooperare cu ACER constituie un **proces complicat**. Deciziile privind elaborarea codurilor de rețea sunt adoptate prin votul majoritar al operatorilor de sisteme de transport în cadrul organizațiilor ENTSO și prin votul majoritar al autorităților naționale de reglementare în cadrul ACER. Această situație este problematică deoarece, deși cele două organizații ENTSO sunt organisme europene cu un rol în dezvoltarea pieței interne a energiei, ele reprezintă și interesele membrilor lor individuali. Acest lucru indică potențiale conflicte de interese ale participanților și ar putea antrena riscul de a se conveni soluții cu cel mai mic numitor comun, care nu facilitează cuplarea piețelor într-un mod optim;

- (d) în special pentru energia electrică, **Comisia nu a inițiat și nu a desfășurat** procedura comitetelor într-un mod optim.

51

Punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea a avut loc într-o măsură limitată. În cazul punerii în aplicare timpurii a două coduri de rețea, operatorii de sisteme de transport și autoritățile naționale de reglementare din unele state membre au format inițiative regionale; începând cu 2012, șapte state membre cooperează pentru punerea în aplicare timpurie a codului privind mecanismele de alocare a capacității pentru gaze³⁶.

Nivelul de integritate și de transparență variază între mecanismele de comercializare

52

Principiile pieței interne a energiei prevăd ca energia să fie comercializată pe piețe bazate pe norme și transparente. Așa cum s-a descris mai sus, diferite mecanisme de comercializare au diferite niveluri de transparență (a se vedea punctul 44). Acesta este contextul în care a fost adoptat, în 2011, un regulament al UE³⁷ privind integritatea și transparența pieței angro de energie (Regulamentul REMIT) (a se vedea **casetă 4**).

35 Pentru informații suplimentare cu privire la ELBAS, a se consulta: <http://www.nordpoolspot.com/TAS/Intraday-market-Elbas/>

36 Republica Cehă, Spania, Franța, Ungaria, Polonia, Portugalia și România.

37 Regulamentul (UE) nr. 1227/2011, completat prin actele de punere în aplicare a Regulamentului REMIT adoptate la jumătatea lunii decembrie 2014.

REMIT și ACER

REMIT, pus în aplicare de ACER, este un sistem de monitorizare a piețelor angro de energie din Europa și reprezintă o nouă responsabilitate semnificativă a ACER, care vine să se adauge celor care i-au fost deja atribuite în cadrul celui de al treilea pachet privind energia. ACER a necesitat în acest sens o nouă infrastructură informatică, instrumente de monitorizare și expertiză specializată.

- o **Etapa punerii în aplicare** a debutat cu adoptarea regulamentului și s-a finalizat cu intrarea în vigoare a normelor privind colectarea de date. ACER a definit metodologia, procedurile și instrumentele informatice pentru monitorizarea pieței angro de energie, inclusiv în ceea ce privește partajarea datelor cu autoritățile naționale de reglementare și cu alte autorități de la nivel național și de la nivelul UE.
- o În **etapa operațională**, ACER colectează și analizează date în cadrul unei abordări în patru etape: supraveghere, investigare în prealabil a evenimentelor anormale, investigare a cazurilor și aplicare a legii. ACER colectează date direct de la participanții la piață și de la terți.

53

ACER și autoritățile de reglementare din patru dintre cele șase state membre vizitate în scopul auditului au declarat că nu sunt complet pregătite pentru punerea în aplicare a Regulamentului REMIT. Una dintre autoritățile de reglementare, cea din Bulgaria, a indicat că, întrucât nu există nicio bursă de energie în țară, Regulamentul REMIT nu este aplicabil.

54

Bursele care se bucură de o bună funcționare dispun de mecanisme interne de transparență care sunt concepute să prevină acțiunile de manipulare a pieței. Aceste servicii ar putea furniza informații utile pentru ACER și autoritățile de reglementare în contextul punerii în aplicare a Regulamentului REMIT. Mecanismele de comercializare mai puțin transparente, precum comerțul direct între întreprinderi și piețele pentru cantități în exces, nu dispun încă de mecanisme de supraveghere funcționale. Drept urmare, pot persista riscurile de manipulare a pieței și de schimburi de informații neregulate chiar și după intrarea pe deplin în vigoare a Regulamentului REMIT.

Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește conectarea piețelor din Europa, efectele depline ale pieței interne a energiei asupra prețurilor nu se fac încă simțite

55

Cel de al treilea pachet privind energia abordează într-un mod similar piețele de energie electrică și de gaze. De asemenea, modelele care au fost elaborate pentru cele două piețe sunt similare, în măsura în care prevăd accesul la energie din mai multe surse și existența concurenței în ceea ce privește prețul în fiecare domeniu al pieței (a se vedea punctul 12).

56

Pentru a compara nivelurile prețurilor pentru energie între statele membre, ar trebui utilizate mai degrabă prețurile angro decât prețurile de consum, deoarece acestea din urmă includ taxe, alte suprataxe și reduceri care pot varia între diferitele state membre. Prețurile medii plătite de clienții casnici și de clienții industriali diferă semnificativ de prețurile angro (a se vedea **anexa I**).

57

Unul dintre indicatorii bunei funcționări a pieței interne a energiei ar fi amploarea relativ mică a diferențelor de preț angro pentru energie între țările învecinate și în cadrul aceleiași regiuni. Diferențele semnificative între prețurile angro ar indica faptul că nu au fost obținute câștigurile economice potențiale pe care le-ar putea furniza piețele deschise și capacitățile de interconectare.

58

Prețurile angro și de consum pentru energie sunt reglementate în unele state membre, lucru care ar putea avea un efect asupra amplitudinii diferențelor de preț între statele membre (a se vedea punctele 45 și 46).

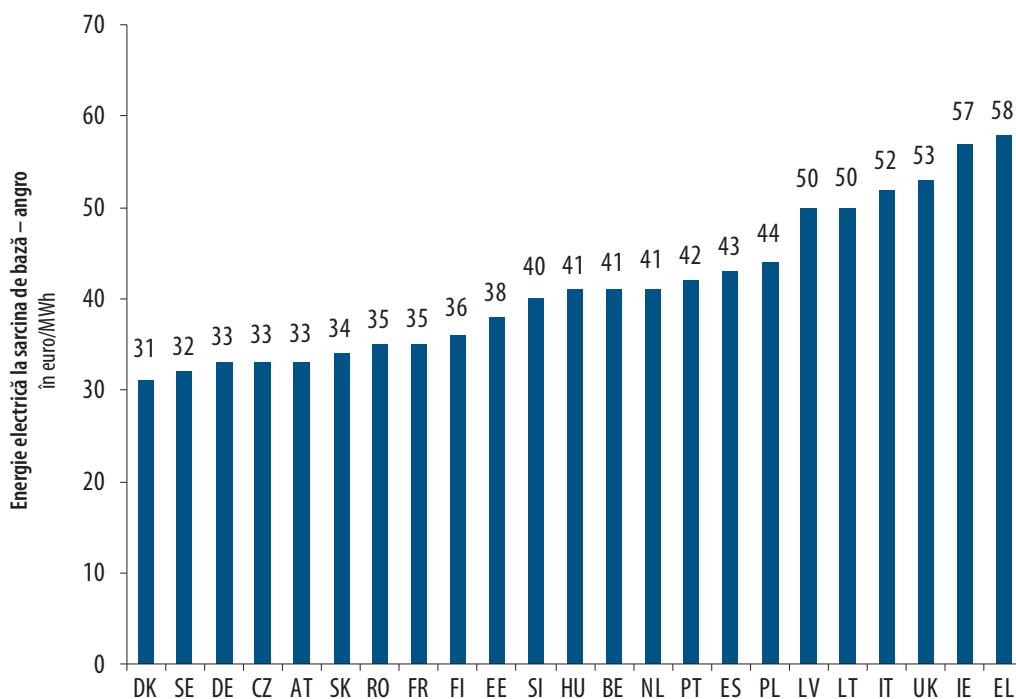
59

Nu s-a ajuns la o convergență a prețurilor angro pentru energie electrică între statele membre. Așa cum reiese din **figura 3**, prețurile angro pentru energie electrică variază foarte mult la nivelul UE. Prețul angro cel mai ridicat este mai mare cu peste 85 % decât cel mai scăzut preț³⁸. Pot fi observate diferențe semnificative între unele state membre învecinate, de exemplu, între Estonia și Letonia sau între Republica Cehă și Polonia.

38 Un interval similar al prețurilor angro pentru energie electrică între cel mai ridicat preț și cel mai scăzut preț a existat, de asemenea, în 2013 și în primul trimestru al anului 2015.

Figura 3

Comparație a prețurilor angro medii din 2014 pentru energia electrică la sarcina de bază din statele membre în care există burse

Notă: Nu sunt disponibile informații privind prețurile pentru Bulgaria, Croația, Cipru, Luxemburg și Malta.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza datelor furnizate de Comisia Europeană.

60

În contextul unei economii de piață, trei condiții sunt esențiale pentru realizarea în practică a convergenței prețurilor:

- (a) statele membre trebuie să se angajeze să asigure dezvoltarea unor piețe liberalizate și competitive (a se vedea punctul 39);
- (b) mecanismele de comercializare utilizate de statele membre trebuie să fie compatibile la nivel transfrontalier. Dacă unul dintre statele membre utilizează un model de comerț direct între întreprinderi, iar altul ia parte la o bursă regională, este imposibilă cuplarea efectivă a piețelor (a se vedea punctul 44); și
- (c) trebuie pusă la dispoziție o capacitate suficientă a rețelelor de transport la nivel transfrontalier, dar și în cadrul statelor membre.

61

Majoritatea statelor membre care utilizează o formă sau alta de bursă ca mecanism de comercializare sunt implicate în cuplarea piețelor pentru ziua următoare³⁹. Totuși, aceasta nu s-a concretizat într-o convergență deplină a prețurilor angro pentru energie electrică, deoarece aceste state membre nu utilizează în mod automat aceleași mecanisme de comercializare, iar interconexiunile dintre ele și din interiorul lor sunt limitate. Așa cum reiese din **figura 3**, continuă să existe diferențe de preț între aceste state membre.

62

Interconexiunile facilitează cuplarea piețelor naționale de energie, cuplarea care, teoretic, ar trebui să aibă un efect asupra prețurilor energiei, facilitând efecte la nivel transfrontalier asupra pieței. UE a stabilit un obiectiv pentru capacitatea interconexiunilor electrice transfrontaliere de minimum 10 % din capacitatea instalată de producție a energiei electrice dintr-un anumit stat membru⁴⁰ (a se vedea, de asemenea, punctul 75). Cu toate acestea, atingerea unei rate de interconectare de 10 % nu a condus în mod automat la convergența prețurilor.

63

Rata de interconectare care este necesară pentru a se obține efectiv convergența prețurilor variază în funcție de nevoile pieței și de circumstanțele specifice din statele membre și din regiunile învecinate. Capacitatea de interconexiune necesară pentru obținerea convergenței prețurilor pentru energie electrică ar putea să fie net superioară procentului de 10 %, dar, în anumite situații, în special între piețe de mari dimensiuni, capacitatea de interconexiune necesară ar putea să fie mai mică. De exemplu, conform **tabelului 5**, rata de interconectare a Portugaliei este mai mică de 10 %, dar, așa cum se poate vedea în **figura 3**, nu există nicio diferență semnificativă de preț față de țara învecinată, Spania. Alte exemple de raporturi între convergența prețurilor și acest obiectiv de interconexiune sunt oferite în **caseta 5**.

39 Fac excepție Grecia, Irlanda și Polonia.

40 Ținta de interconectare de 10 % a fost fixată de Consiliul European de la Barcelona din 2002. Aceasta prevede ca toate statele membre să dezvolte, până în 2020, capacități de interconexiune care să reprezinte minimum 10 % din capacitatea lor instalată de producție a energiei electrice. Aceasta înseamnă că fiecare stat membru ar trebui să aibă instalate cabluri de energie electrică care să permită transportul peste frontieră a minimum 10 % din energia electrică produsă de centralele sale către țările învecinate.

Convergența prețurilor pentru energie electrică și ținta de interconectare de 10 %

Estonia și Letonia dispun de o capacitate actuală de interconexiune care reprezintă aproximativ 60 % din capacitatea de producție a Estoniei și 33 % din capacitatea Letoniei. Prin urmare, rata de interconectare este cu mult peste obiectivul de 10 %, dar diferențele de preț rămân semnificative.

Polonia dispune de capacități suficiente de interconexiune cu țările învecinate. Excluzând interconexiunile cu țări terțe – Belarus și Ucraina –, capacitatea de interconexiune este de 15 % din capacitatea de producție disponibilă. Cu toate acestea, în mare parte, liniile transfrontaliere existente, cu o capacitate totală de 5 GW, nu sunt disponibile pentru schimburile comerciale din cauza restricțiilor stabilite de operatorul polonez al sistemului de transport pentru a gestiona fluxurile de energie neprevăzute care provin din Germania.

Aceste fluxuri neprevăzute sunt determinate de capacitățile importante de producție de energie electrică din surse eoliene din nordul Germaniei și de capacitatea limitată de transport din Germania. În cazul în care energia electrică nu poate fi transportată în cadrul Germaniei, este posibil ca aceasta să circule în rețelele țărilor învecinate, creându-se așa-numitele „fluxuri în buclă”. Pentru a face față acestor fluxuri potențiale, operatorul sistemului de transport din Polonia a închis aproape întreaga interconexiune cu Germania în scopul comerțului cu energie electrică, cu excepția unei capacități foarte mici.

Singura interconexiune pe deplin operațională din Polonia care are un impact asupra prețului energiei electrice este legătura **SwePol** cu Suedia (600 MW), care reprezintă aproximativ 1,6 % din capacitatea totală de producție a energiei electrice disponibilă la nivel național în Polonia (a se vedea **caseta 7**).

64

Unele state membre, deși s-au angajat să pună în aplicare reforme legate de piața internă a energiei, încă nu permit ca prețurile pentru energie să fie stabilite prin dinamica cererii și ofertei. Unul dintre statele membre vizate de audit recurgea la reglementarea prețurilor angro pentru energie, iar alte patru state membre din eșantionul selectat în vederea auditului utilizau diferite forme de reglementare a prețurilor de consum.

Este posibil ca punerea în aplicare integrală a modelului-țintă pentru gaze să aibă numai un efect limitat asupra prețurilor angro medii pentru gaze

65

Modelul-țintă pentru gaze stipulează necesitatea dezvoltării unui comerț bazat pe platforme de comercializare (a se vedea punctul 12). Până în prezent, numai șapte state membre implementează o tarificare bazată pe platforme de comercializare⁴¹. În alte state membre, comercializarea gazelor are loc prin utilizarea modelului de comerț direct între întreprinderi, cu contracte exclusive pentru utilizarea capacităților conductelor, contracte prin care producătorii de gaze se angajează să livreze cantități specifice de gaze la un preț fix. Acel preț fix servește apoi drept bază pentru stabilirea prețului angro dintr-o țară.

41 Comercializarea transfrontalieră a gazelor între platforme este în prezent posibilă între Belgia, Germania, Franța, Italia, Țările de Jos, Austria și Regatul Unit.

Observații

66

În cadrul unui stat membru, pot fi găsite funcționând în paralel atât mecanisme de comercializare a gazelor bazate pe platforme, cât și mecanisme de comerț direct între întreprinderi. De exemplu, în Italia, există o platformă de comercializare a gazelor, iar furnizorii săi de gaze s-au angajat în patru contracte separate încheiate direct între întreprinderi. Pe de altă parte, Estonia și Letonia au, fiecare, câte o singură sursă de aprovizionare cu gaze, prețul fiind determinat pe baza contractelor încheiate direct între întreprinderi⁴².

67

Platformele de comercializare depind de existența mai multor surse de aprovizionare cu gaze, livrate fie prin interconexiuni de gazoducte, fie din alte surse, precum GNL. Dezvoltarea unui comerț competitiv bazat pe platforme de comercializare la nivelul întregii UE ar necesita investiții semnificative în infrastructură pentru a facilita livrarea gazelor din surse alternative. Dacă s-ar preconiza recuperarea unor astfel de costuri de investiții semnificative prin majorări ale tarifelor de rețea în decursul timpului, argumentul economic în favoarea dezvoltării unui comerț bazat pe platforme de comercializare la nivelul întregii UE nu ar fi unul convingător, având în vedere în special că prețurile medii practicate pe aceste platforme sunt cu numai 10 % mai scăzute decât prețurile medii practicate în cadrul comerțului direct între întreprinderi⁴³.

68

În plus, un comerț competitiv bazat pe platforme de comercializare necesită o aprovizionare suficientă din surse diferite de gaze. Cu toate acestea, deși existența mai multor furnizori de gaze care se aprovizionează din aceeași sursă națională poate crea o concurență la nivelul marjelor, această situație nu ar garanta obținerea automată a unor beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării, deoarece perturbarea aprovizionării de la cea unică sursă

națională ar putea să aibă un impact asupra tuturor rutelor de aprovizionare care pleacă de la aceasta.

- 42 Unele țări pun în aplicare anumite sisteme hibride. De exemplu, Polonia a reglementat prețurile angro și de consum pentru gaze, dar o parte din importuri și anumite capacități neutilizate sunt apoi vândute prin intermediul unei burse. În cursul celui de al patrulea trimestru al anului 2014, prețul gazelor în cadrul unei burse era de 26,2 euro per MW/h, în timp ce prețul reglementat era de 36 de euro per MW/h. În 2013, numai 3 % din comerțul total cu gaze s-a desfășurat prin intermediul bursei.
- 43 În conformitate cu informațiile furnizate de ACER, prețul mediu practicat pe platforme de comercializare în 2014, la nivelul celor șapte state membre în care existau astfel de platforme, era de 24,8 euro per MW/h, în timp ce prețul mediu la import, în 2014, din contractele încheiate direct între întreprinderi era de 27,0 euro (a se vedea *anexa II*). Intervalul de preț dintre contractul direct cu prețul cel mai ridicat și cel cu prețul cel mai scăzut se situa între 22,1 și 32,0 euro per MW/h, în timp ce intervalul de preț în cazul platformelor se situa între 23,4 și 27,8 euro per MW/h. Calculul prețului mediu aferent comerțului direct între întreprinderi ia în considerare reducerea retroactivă de 21 % obținută de Lituania, așa cum se descrie în *caseta 6*.

69

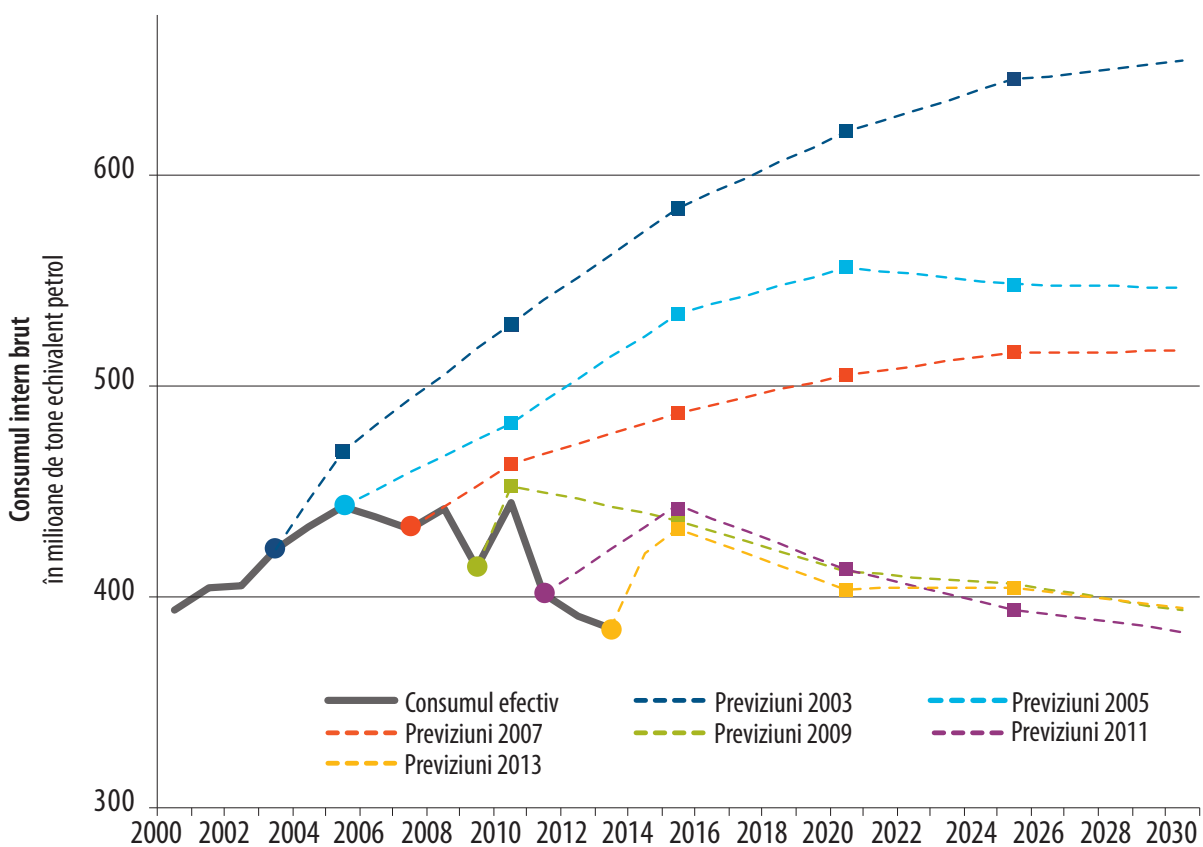
De asemenea, această problematică trebuie să fie abordată în contextul incertitudinii semnificative care există privind modul în care va evolua în viitor cererea de gaze în UE. Între 2010 și 2013, așa cum se arată în **figura 4**, cererea agregată de gaze din UE a scăzut cu 14 % și chiar propriile prognoze ale Comisiei sugerează că este puțin probabil ca cererea de gaze să crească. Din acest motiv, potențialii investitori sunt precauți în ceea ce privește asumarea unor angajamente viitoare de investiții.

70

Comisia nu dispune de o capacitate funcțională proprie pentru generarea de proiecții privind cererea de gaze din UE, apelând, în schimb, la prognoze furnizate de un contractant extern (a se vedea punctul 83). **Figura 4** arată, printre altele, că Comisia a supraestimat în mod repetat cererea de gaze pe parcursul respectivei perioade, fiind deci necesar ca aceasta să restabilească credibilitatea prognozelor pe care le utilizează.

Figura 4

Consumul de gaze în statele UE-27 în perioada 2000-2013, prezentat alături de prognozele Comisiei pentru intervalul de până în anul 2030

Notă: Toate prognozele sunt pentru consumul din statele UE-27 la intervale de cinci ani (2005, 2010, 2015 etc.). Cele mai recente cifre puse la dispoziție de Eurostat pentru consumul efectiv de gaze sunt din 2013.

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza prognozelor bianuale privind energia ale Eurostat și ale Comisiei Europene, publicate între 2003 și 2013.

71

Există modalități alternative de introducere a concurenței pe piețele de gaze care, deși nu ar conduce la o tarificare competitivă pe deplin funcțională și bazată pe platforme de comercializare, ar putea asigura însă o mai mare securitate a aprovizionării cu energie. O posibilă soluție ar fi furnizarea unei surse alternative de aprovizionare care ar putea influența prețul oferit de celălalt furnizor de gaze. Terminalul de GNL din Lituania este un exemplu care ilustrează modul în care s-ar putea obține un astfel de efect asupra prețului, asigurându-se, în același timp, disponibilitatea unei surse alternative de aprovizionare în cazul în care ar surveni perturbări care să afecteze gazoductele din regiunea baltică. A se vedea **caseta 6**.

Caseta 6

„Independence”: terminalul de GNL din Klaipeda, Lituania

Terminalul plutitor de GNL „Independence” a fost instalat în portul Klaipeda în luna noiembrie 2014. Este vorba despre o navă-terminal norvegiană închiriată de Lituania pentru o perioadă de 10 ani, cu un drept subsecvent de achiziționare de către Lituania. Terminalul, care are o capacitate de aprovizionare de 3,8 miliarde m³ de gaze pe an, a sporit în mod semnificativ securitatea aprovizionării cu gaze a Lituaniei și a intensificat concurența dintre furnizorii de gaze din întreaga regiune.

Potrivit autorității de reglementare din Lituania, după finalizarea lucrărilor principale pentru terminalul de GNL în 2014, celălalt furnizor de gaze al Lituaniei a oferit o reducere a prețului la import pentru gaze de 21 %, în valoare de aproximativ 28,6 euro per MW/h, chiar înainte ca terminalul de GNL să devină complet funcțional.

© Hoegh LNG

Imaginea 1 – Sosirea terminalului plutitor de GNL „Independence” în portul Klaipeda

În general, infrastructura energetică din Europa nu este încă proiectată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie

72

Pentru funcționarea pieței interne a energiei, o infrastructură adecvată este la fel de necesară ca existența unor structuri de piață și a unei reglementări eficiente. Această secțiune a raportului:

- (a) evaluează dacă, în prezent, infrastructura energetică din UE este proiectată de așa manieră încât să favorizeze dezvoltarea pieței interne a energiei;
- (b) analizează dacă infrastructura este dezvoltată pe baza unei evaluări aprofundate a nevoilor; și
- (c) examinează cooperarea necesară pentru realizarea proiectelor de infrastructură.

Infrastructura din numeroase state membre și dintre acestea nu este încă adaptată pentru piața internă a energiei

Infrastructura energetică din cadrul unui stat membru poate influența piețele de energie din alte state membre

73

Caracteristicile infrastructurii energetice dintr-un stat membru pot, în practică, să dea naștere unor constrângeri care să afecteze fluxul de energie electrică și de gaze dintre statele membre învecinate și alte state membre. Pe parcursul auditului, am observat astfel de situații, după cum se descrie în continuare:

- (a) **o capacitate de absorbție insuficientă.** Această problemă poate apărea atunci când infrastructura din cadrul unui stat membru nu dispune de o capacitate suficientă pentru a permite importul și exportul între piețele naționale învecinate. Această situație survine atunci când rețelele de transport naționale sunt supraîncărcate sau rețelele de energie electrică nu dispun de frecvența adecvată sau atunci când sistemele de gaze nu au o capacitate disponibilă și/sau nu au presiune. A se vedea exemplele din **caseta 7**;

Caseta 7

Exemple de capacitate de absorbție insuficientă a infrastructurii de transport naționale

Linia de interconexiune SwePol dintre Polonia și Suedia, cu o capacitate instalată de 600 MW, dată în funcțiune în 2000, nu este utilizată la capacitatea maximă, în ciuda faptului că există diferențe semnificative în ceea ce privește prețurile angro pentru energie electrică între piețele din cele două state membre. Potrivit operatorului polonez al sistemului de transport, infrastructura de transport de energie electrică din nordul Poloniei nu dispune de o capacitate suficientă pentru a primi această cantitate de energie electrică în Polonia și a o distribui în cadrul rețelei naționale. Pe parcursul anului 2014, capacitatea oferită pieței a variat între 273 MW și 424 MW, fiind mult inferioară capacității maxime a liniei de interconexiune.

Estonia dispune de interconexiuni de gaze cu țări terțe și cu Letonia, iar presiunea din sistemul său este asigurată de stații de pompare din Letonia. Un nou gazoduct subacvatic este planificat între Estonia și Finlanda. Pentru a face posibilă circulația gazelor în această conductă, va trebui să fie mărită presiunea gazelor din sistemul estonian, fie prin construirea unei stații de pompare în Estonia, fie prin modernizarea stației de pompare din Letonia.

(b) **o capacitate insuficientă pentru a permite tranzitul de energie.**

Unele state membre au devenit sau ar trebui să devină așa-numite „coridoare pentru tranzitul de energie”. Aceste coridoare se situează între state membre care au rezerve bogate de energie și care ar putea exporta gaze sau energie electrică la prețuri competitive și statele membre care ar beneficia de pe urma acestui flux. Tranzitul de energie printr-un anumit stat

membru necesită o capacitate care nu este utilizată la maximum de cererea de pe plan național. Unele țări de tranzit nu dispun de o astfel de capacitate, ceea ce poate duce la congestii (a se vedea exemplele din **casetă 8**). Poate apărea și problema contrară, atunci când gazoductele sunt rezervate prin contracte pe termen lung pentru tranzit și nu sunt disponibile pentru uzul intern (a se vedea punctul 111).

Casetă 8

Provocările în materie de tranzit de energie

Suedia este o țară de tranzit pentru energia electrică de origine norvegiană care circulă către Finlanda, Danemarca, Germania și Polonia. Norvegia a investit în interconexiuni care facilitează acest flux. Totuși, congestiile interne din Suedia nu au permis un export stabil către Danemarca. Prin urmare, în 2011, ca urmare a unei plângeri depuse de Danemarca la Comisia Europeană, Suedia și-a reorganizat piața energiei electrice în patru zone de comercializare. Acest lucru a contribuit la identificarea zonelor de congestie, care ulterior a condus la consolidarea rețelei.

Franța ar trebui să servească drept țară de tranzit pentru circulația gazelor între Peninsula Iberică și restul Europei. Acest lucru nu este însă posibil în prezent din cauza condițiilor care prevalează pe piață, a congestiei rețelei din sudul Franței și a problemelor legate de fluxurile de gaze dintre nordul și sudul Franței.

De asemenea, în sectorul energiei electrice, în afară de disponibilitatea limitată a conexiunilor fizice dintre Spania și Franța, un alt obstacol important pentru integrarea Spaniei și a Portugaliei în piața internă a energiei îl reprezintă nevoia de a fi consolidate sistemele interne de rețele de energie electrică atât din Spania, cât și din Franța, deoarece, în caz contrar, nu va putea fi posibil să se transporte energie electrică între Peninsula Iberică și Europa Centrală.

Subzistă lacune în infrastructura transfrontalieră dintre statele membre

74

Problemele legate de capacitatea interconexiunilor transfrontaliere devin evidente pe măsură ce crește cererea de schimburi comerciale de energie între statele membre. Nu există nicio analiză exhaustivă unică care să repertorieze situația lacunelor din infrastructura transfrontalieră din UE (a se vedea punctul 82). În pofida faptului că o astfel de evaluare a nevoilor strategice nu există, au fost stabilite, la nivelul UE, niveluri-țintă pentru interconexiune în domeniul energiei electrice și al gazelor.

75

Obiectivul de interconectare electrică de 10 %⁴⁴ a fost stabilit de Consiliul European în 2002⁴⁵. Cu toate acestea, continuă să existe state membre care nu au deloc sau au în foarte mică măsură interconexiuni electrice cu țările învecinate, iar, în luna iunie 2015, existau 12 state membre care se situau sub obiectivul de interconectare de 10 % (a se vedea **tabelul 5**). Așa cum s-a subliniat la punctul 62, îndeplinirea obiectivului de 10 % privind interconexiunea nu înseamnă în mod automat că se obține o convergență a prețurilor în cadrul piețelor de energie electrică ale statelor membre învecinate.

44 Rata de interconectare se calculează prin compararea capacității instalate de producție a energiei electrice cu capacitatea totală a interconexiunilor electrice ale unui stat membru. Există interpretări diferite cu privire la modul în care ar trebui calculată producția de energie electrică, și anume, în funcție fie de capacitatea instalată, fie de capacitatea efectiv utilizată.

45 Concluziile Președinției: Consiliul European de la Barcelona, 15 și 16 martie 2002, SN 100/1/02 REV 1.

Tabelul 5

Ratele de interconectare electrică ale statelor membre ale UE în 2014

Rată de interconectare electrică peste 10 %		Rată de interconectare electrică sub 10 %	
Stat membru	%	Stat membru	%
Luxemburg	245	Irlanda	9
Croația	69	Italia	7
Slovenia	65	Portugalia	7
Slovacia	61	România	7
Danemarca	44	Regatul Unit	6
Finlanda	30	Estonia	4
Ungaria	29	Letonia	4
Austria	29	Lituania	4
Suedia	26	Spania	3
Țările de Jos	17	Polonia	2
Belgia	17	Cipru	0
Republica Cehă	17	Malta	0
Bulgaria	11		
Grecia	11		
Germania	10		
Franța	10		

Notă: Cele trei țări baltice sunt considerate ca o regiune, deși individual ele îndeplinesc obiectivul de 10 %.

Sursa: Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu: „Realizarea obiectivului de interconectare electrică de 10 %”.

76

Anumite state membre, precum Cipru, sunt veritabile insule energetice în ceea ce privește energia electrică, din care este foarte complicat să se dezvolte interconexiuni. Alte state membre au o rată de interconectare scăzută deoarece acestea restricționează dezvoltarea sau utilizarea interconexiunilor (a se vedea **caseta 5**).

77

Norma N-1 pentru gaze⁴⁶, introdusă în 2010 prin Regulamentul privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale, urmărește să asigure existența unor furnizori alternativi de gaze disponibili pe fiecare piață. Norma ar fi trebuit să fie îndeplinită până în decembrie 2014. Îndeplinirea sau nu a normei de către un stat membru se determina pe baza unui calcul prin care se compara importanța celui mai mare punct de intrare pentru gaze cu importanța tuturor celorlalte puncte combinate de intrare în statul membru respectiv. Este posibil să se îndeplinească norma N-1 la nivel regional dacă statele membre relevante procedează la o evaluare comună a riscurilor și pun în aplicare un plan comun de acțiune preventivă și pentru situații de urgență. Potrivit Comisiei, pe baza datelor care i-au fost furnizate de statele membre, în decembrie 2014, șase dintre cele 26 de state membre ale UE care aveau puncte de intrare pentru gaze nu îndeplineau norma N-1⁴⁷.

78

Pentru a putea îndeplini norma N-1, a fost instalată o capacitate de flux inversat la unele gazoducte existente. Dintre cele șase state membre incluse în audit, patru⁴⁸ au echipat una sau mai multe interconexiuni de gaze cu o capacitate de flux inversat, astfel încât gazele să poată circula în ambele sensuri. Totuși, aceste capacități de flux inversat nu au avut aproape niciun impact asupra funcționării piețelor de gaze, întrucât ele sunt menite să fie utilizate în primul rând în cazul unei perturbări a aprovizionării.

79

La fel ca și obiectivul de 10 % pentru energie electrică, norma N-1 are o utilitate limitată pentru analiza nevoilor în materie de infrastructură pentru gaze, deoarece, dacă punctul de intrare alternativ furnizează gaze din aceeași sursă națională ca și cea utilizată de punctul de intrare cel mai mare, o astfel de situație nu intensifică în mod automat concurența și are un efect modest asupra securității aprovizionării cu energie. De exemplu, Finlanda și Letonia, deși dispun, fiecare, de mai multe puncte de intrare, rămân în realitate dependente de un singur furnizor de gaze, deoarece totalitatea gazelor care intră prin aceste puncte provin de la aceeași sursă națională.

80

Dat fiind că construcția infrastructurilor pentru gaze implică adesea investiții semnificative, nu există întotdeauna un argument economic puternic care să pledeze în favoarea construirii unor interconexiuni între gazoducte cu mai mulți furnizori (a se vedea, de asemenea, punctele 67 și 69). În acest context, unele state membre analizează meritele comparative ale unor abordări alternative pentru dezvoltarea piețelor lor de gaze, precum instalarea de terminale de GNL. Există proiecte pentru terminale de GNL fie în curs de planificare, fie în curs de finalizare, în Lituania (a se vedea **caseta 6**), Polonia, Estonia, Finlanda, Suedia și Croația.

81

Cu toate acestea, unele state membre continuă să proiecteze o dezvoltare ambițioasă a sistemelor lor de gaze, inclusiv prin construirea de noi infrastructuri pentru gaze în vederea creării de platforme de comercializare. De exemplu, în ciuda scăderii consumului intern de gaze⁴⁹, Bulgaria și Polonia pregătesc, fiecare în parte, crearea unor astfel de platforme.

- 46 Criteriul N-1 a fost introdus prin Regulamentul (UE) nr. 994/2010 din 20 octombrie 2010 privind securitatea aprovizionării cu gaze naturale. Această normă – ce se inspiră din exemplul furnizat de sectorul energiei electrice –, prevede, pentru statele membre care sunt dependente de un singur gazoduct pentru import, de o instalație subterană de stocare sau de un alt tip de infrastructură esențială, obligația de a se asigura că cererea din zilele cu temperaturi extrem de scăzute poate fi satisfăcută chiar și în situația în care principala infrastructură de import nu funcționează.
- 47 SWD (2014) 325 final din 16 octombrie 2014, Document de lucru al serviciilor Comisiei: *Report on the implementation of Regulation (EU) 994/2010 and its contribution to solidarity and preparedness for gas disruptions in the EU* [Raport privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 994/2010 și contribuția acestuia la solidaritatea și pregătirea în caz de perturbări în aprovizionarea cu gaze în UE]. Cele șase state membre erau: Suedia, Lituania, Bulgaria, Grecia, Slovenia și Luxemburg. Trei dintre acestea, Luxemburg, Slovenia și Suedia, beneficiază de o derogare în temeiul articolului 6 alineatul (10) din regulament.
- 48 Cu excepția Estoniei și a Suediei.
- 49 Potrivit Biroului de Statistică al Bulgariei, consumul de gaze a scăzut de la 3 218 miliarde de metri cubi în 2011 la 2 840 de miliarde de metri cubi în 2014.

Nu există nicio evaluare globală a nevoilor la nivelul UE pe care să se bazeze ierarhizarea în funcție de priorități a investițiilor în infrastructura energetică din UE

Nu se procedează la o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de infrastructură la nivelul UE

82

Pentru a se putea lua decizii în cunoștință de cauză cu privire la dezvoltarea pieței interne a energiei și la consolidarea securității aprovizionării cu energie, precum și cu privire la alte angajamente politice ale UE pentru care sectorul energiei joacă un rol important, în special cele care privesc politicile climatice, este necesară o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de infrastructură la nivelul UE. În plus, având în vedere amploarea nevoilor în materie de investiții în infrastructura energetică de la nivelul UE, o astfel de evaluare ar constitui, de asemenea, un instrument esențial pe care să se sprijine luarea deciziilor privind direcționarea fondurilor limitate ale UE și a altor fonduri disponibile. Comisia nu a elaborat încă un astfel de plan detaliat care să poată combina elementele de politică de la nivelul UE într-un plan de dezvoltare a infrastructurii de transport pe termen lung.

83

Un element indispensabil care ar contribui la o astfel de evaluare aprofundată ar putea fi un model sofisticat de dezvoltare a pieței capabil să descrie predicții pentru nevoile în materie de infrastructură în cadrul a diverse scenarii de politică și de piață, inclusiv al unei game largi de scenarii ale cererii (a se vedea punctul 70). În momentul de față, Comisia nu dispune de un instrument intern de modelare și nici nu are acces la un astfel de instrument în cadrul ACER. Până în prezent, Comisia a folosit un

instrument de modelare privind piața energiei de la un contractant extern, în timp ce ACER se bazează pe instrumente de modelare ale ENTSO-E și ENTSO-G.

84

Inexistența unei astfel de evaluări a nevoilor pe care să se bazeze direcționarea fondurilor UE ar putea duce la finanțarea la nivelul UE a unor proiecte care nu sunt necesare pentru a satisface cererea de energie anticipată sau care au un potențial limitat de a obține beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării cu energie. De exemplu, deși capacitatea terminalului de GNL din Klaipeda (a se vedea **caseta 6**) este suficientă pentru a acoperi cererea de gaze aflată în scădere din cele trei țări baltice⁵⁰, un alt terminal de GNL care urmează să fie construit în regiunea din jurul coastei de est a Mării Baltice, în Finlanda sau în Estonia, este inclus în planul BEMIP⁵¹ (a se vedea **caseta 9**) și figurează pe lista de proiecte de interes comun (a se vedea **caseta 12**).

Instrumentele de planificare utilizate pentru a servi drept bază pentru planificarea investițiilor au limitele lor

85

În lipsa unei evaluări aprofundate, Comisia s-a bazat pe o serie de instrumente mai specifice de planificare a infrastructurii, printre care se pot enumera:

- listele proiectelor de interes comun (PIC) (a se vedea analiza de la punctul 103);
- planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani.

50 Potrivit statisticilor Eurostat, cererea totală de gaze naturale din Estonia, Letonia și Lituania a scăzut de la 5,6 miliarde m³/an în 2010 la 4,6 miliarde m³ în 2014.

51 Acordul din noiembrie 2014 la care au ajuns prim-miniștrii Finlandei și Estoniei prevede construirea unui terminal regional de GNL de dimensiuni mai mari în Finlanda și unul de dimensiuni mai mici pentru uz local în Estonia. Dacă proiectul finlandez nu progresează în conformitate cu programul, Estonia își rezervă dreptul de a construi terminalul regional.

86

Deși oferă o trecere în revistă a investițiilor planificate de operatorii naționali de sisteme de transport de energie electrică și de gaze, planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani nu prezintă o imagine completă a investițiilor care să prezinte utilitate pentru elaborarea politicii și dezvoltarea pieței la nivelul UE, deoarece:

- aceste planuri nu se bazează pe o evaluare globală la nivelul UE care să țină seama de gama largă de obiective politice ale UE;
- ele nu țin cont în mod adecvat de investițiile viitoare în infrastructură planificate de entități private și nici de producția viitoare de energie;
- autoritățile naționale de reglementare nu joacă un rol important în evaluarea propunerilor de astfel de planuri;
- aceste planuri nu sunt întotdeauna consecvente cu planurile naționale de investiții în infrastructura energetică. ACER a identificat, în planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani pentru 2012 al ENTSO-E, 51 de proiecte naționale care nu erau incluse în planurile naționale de dezvoltare⁵².

87

Comisia recunoaște că, în multe cazuri, notificările transmise de statele membre Comisiei cu privire la capacitatea de transport de energie electrică existentă și planificată prezintă neconcordanțe cu planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani. Astfel, Comisia nu este în măsură să formuleze concluzii definitive și să efectueze o evaluare adecvată a lacunelor viitoare dintre infrastructura energetică și potențialul acesteia de a satisface cererea⁵³. ACER, care monitorizează punerea în aplicare a planurilor pe zece ani, și-a exprimat, în egală măsură, îngrijorarea cu privire la o gamă de aspecte practice referitoare la aceste planuri⁵⁴.

Dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere presupune o cooperare între statele membre învecinate

88

Printre condițiile prealabile necesare pentru realizarea oricărui proiect transfrontalier de infrastructură, se numără o cooperare regională funcțională și o percepție reciprocă a nevoilor de dezvoltare. În practică însă, inițiativele de proiecte transfrontaliere se pot confrunta cu o varietate de dificultăți, printre care lipsa unei nevoi evidente a proiectelor respective de o parte sau de ambele părți ale frontierei, dificultăți în obținerea tuturor autorizațiilor de urbanism, finanțarea echitabilă a proiectelor de infrastructură energetică și repartizarea echitabilă a costurilor adesea ridicate între părți. Totuși, există unele exemple de cooperare eficiente în UE care au deschis drumul către realizarea unei infrastructuri comune și dezvoltarea pieței.

Cooperarea regională din sectorul energiei prinde contur

89

În domeniul energiei, cooperarea regională care implică două sau mai multe state membre reprezintă rezultatul unor inițiative politice sau tehnice.

52 Avizul 8/2014 al ACER.

53 Documentul de lucru al serviciilor Comisiei: *Investment Projects in Energy Infrastructure* (Proiecte de investiții în infrastructura energetică), care însoțește Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: „Progresele înregistrate în ceea ce privește finalizarea pieței interne a energiei” [SWD(2014) 313 final din 13.10.2014, p. 4].

54 În Avizul său nr. 16/2014, ACER și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani, în special în ceea ce privește disponibilitatea limitată a datelor, prezentarea capacităților de transport ale rețelei, utilizarea unei analize a raportului costuri-beneficii pentru toate investițiile în transport și lipsa de claritate a descrierii anumitor investiții.

90

Printre **inițiativele politice**, un exemplu actual notabil este Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică (*Baltic Energy Market Interconnection Plan – BEMIP*) (a se vedea **caseta 9**). O altă inițiativă regională apare sub forma unui forum pentru energie al țărilor din Europa Centrală și de Sud-Est. Au existat, de asemenea, angajamente politice comune pentru dezvoltarea infrastructurii precum declarația de la Madrid⁵⁵, inițiative de cooperare regională precum CORESO⁵⁶ și grupuri pentru securitatea aprovizionării cu energie precum Grupul baltic și finlandez de coordonare pentru gaz. Astfel de grupuri, adesea inițiate prin implicarea Comisiei, sunt de cele mai multe ori formalizate prin acorduri încheiate la un nivel politic înalt între statele membre. Uneori, acestea se extind la acorduri privind proiecte specifice, de exemplu, legătura de energie electrică recent deschisă între Spania și Franța (a se vedea **caseta 10** și punctul 93).

91

Inițiativele de cooperare tehnică sunt în mare parte cele lansate în cadrul CEER⁵⁷ și al ACER, de exemplu, grupurile care au ca scop elaborarea codurilor de rețea (a se vedea, de asemenea, **anexa III**). Aceste grupuri pot să conducă, în egală măsură, la crearea unor noi forme de cooperare regională, precum inițiativele de coordonare regională în materie de securitate⁵⁸.

- 55 O declarație comună semnată la 4 martie 2015 de către președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker, președintele Franței, François Hollande, prim-ministrul Spaniei, Mariano Rajoy, și prim-ministrul Portugaliei, Pedro Passos Coelho, pentru a conveni modalitățile de consolidare a conexiunilor dintre Peninsula Iberică și restul pieței energiei din UE.
- 56 CORESO (Coordonarea operatorilor de sisteme de energie electrică), primul centru regional de coordonare tehnică pentru energie electrică, care reunește mai mulți operatori de sisteme de transport din Franța, Belgia, Germania, Italia și Regatul Unit.
- 57 CEER – Consiliul autorităților europene de reglementare din domeniul energiei: un ONG cu sediul la Bruxelles care are ca scop să reprezinte interesele autorităților naționale de reglementare în procesul de dezvoltare a pieței interne a energiei.
- 58 Gradul de participare a organizațiilor din statele membre la inițiativele de cooperare regională variază foarte mult. De exemplu, autoritatea de reglementare din Suedia a participat la toate grupurile de lucru ale ACER și la inițiativele de adoptare timpurie. De asemenea, operatorul sistemului de transport de energie electrică din Suedia este implicat în

Caseta 9

Ce este Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică (BEMIP)?

Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică (BEMIP) a fost adoptat de șefii de stat ai Lituaniei, Poloniei, Letoniei, Danemarcei, Estoniei, Suediei, Finlandei și Germaniei și de președintele Comisiei Europene la 17 iunie 2009.

BEMIP are ca obiectiv integrarea Estoniei, a Letoniei și a Lituaniei în piețele europene de energie, pentru a pune capăt statutului lor de insule energetice și pentru a le liberaliza piețele de energie în vederea pregătirii lor pentru aderarea la bursa comună de energie electrică. Planul include, de asemenea, o serie de proiecte de infrastructură, care variază de la parcurile eoliene daneze din Marea Nordului la dezvoltarea rețelei de gaze din Estonia. Linia de interconexiune electrică EstLink 2 dintre Estonia și Finlanda, care era inclusă în BEMIP, a fost construită cu sprijin financiar din partea UE și a avut deja un impact asupra pieței energiei electrice din Estonia (a se vedea **caseta 13**).

Punerea în aplicare a BEMIP încă nu s-a finalizat. De exemplu, prețurile de consum pentru gaze și energie electrică sunt în continuare reglementate în Lituania, iar anumite proiecte de infrastructură nu au fost realizate, precum terminalul regional baltic de GNL care este prevăzut să fie construit în Finlanda sau în Estonia.

92

Comisia promovează cooperarea în materie de infrastructură între statele membre și urmărește să disemineze ceea ce consideră a constitui bune practici în cadrul BEMIP către alte regiuni, cum ar fi Europa Centrală și de Sud-Est și Peninsula Iberică. În acest din urmă caz, a fost recent declarată și convenită la cel mai înalt nivel politic cooperarea în sectorul energiei între Franța, Portugalia și Spania.

93

În perioada 2007-2013, Comisia a numit, de asemenea, patru coordonatori cu scopul de a facilita acordurile dintre statele membre pentru construirea de elemente specifice ale infrastructurii transfrontaliere⁵⁹. Activitatea coordonatorului în vederea ameliorării interconexiunii energetice dintre Franța și Spania a implicat cooperarea cu politicieni și cu părți interesate de la nivel național și local și identificarea nevoilor în materie de soluții tehnice. Această activitate a contribuit la definirea unui proiect de interconexiune de energie electrică, care a fost ulterior construit cu sprijin din fondurile UE⁶⁰ (a se vedea **caseta 10**).

Repartizarea transfrontalieră a costurilor este un proces complex

94

Proiectele energetice transfrontaliere implică construirea unei infrastructuri în cel puțin două state membre. Repartizarea costurilor aferente construirii acestor proiecte reprezintă un proces complex, statele membre implicare urmărind să se asigure că vor suporta costuri proporționale cu viitoarele beneficii pe care preconizează să le obțină. Dificultățile apar în special în cazul proiectelor în care sunt implicate mai mult de două state membre și/sau atunci când nu este clar cum sau de către cine vor fi obținute beneficiile preconizate.

diverse inițiative de cooperare regională și participă la grupurile pentru punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea. La polul opus, cei doi operatori de sisteme de transport din Bulgaria nu participau, la momentul auditului, la niciunul dintre grupurile de cooperare regională sau de punere în aplicare timpurie.

- 59 Celelalte proiecte pentru care au fost numiți coordonatorii au fost: „Legătura Polonia-Lituania”, „Nabucco” și „Conectarea energiei eoliene offshore din Danemarca, Germania și Polonia”.
- 60 Raportul coordonatorului european Mario Monti, Proiectul de interes european EI 3, „Interconexiunea electrică Franța-Spania”, Bruxelles, septembrie 2008.

Proiectul de interconectare electrică Spania-Franța

Proiectul **de interconectare electrică Franța-Spania** a implicat construirea unei conexiuni de curent continuu de înaltă tensiune de 2 000 MW între cele două țări. Linia de interconexiune cu o lungime de 64,5 km include un tronson de 33,5 km în Franța și unul de 31 km în Spania și traversează Pirineii printr-un tunel cu o lungime de 8,5 km.

Nevoia unei astfel de interconexiuni a fost recunoscută în 1978, iar studiile tehnice au fost realizate între 1998 și 2006. Facilitată de coordonatorul european în 2007 și 2008, decizia privind concepția proiectului a fost adoptată în luna iunie 2008, când guvernul francez și cel spaniol au semnat un acord. Costurile proiectului au fost repartizate în mod egal între Franța și Spania, existând și o contribuție din partea UE. Lucrările de construcție au început în luna septembrie 2011, iar predarea tehnică a fost finalizată în decembrie 2014. Linia de interconexiune trebuia să fie dată în funcțiune în iunie 2015, dar, la 30 iunie 2015, încă nu era funcțională.

Costul total al proiectului a fost de 721 de milioane de euro, dintre care 225 de milioane de euro au fost furnizați prin PEER. Construcția unei interconexiuni subterane prin Pirineii a multiplicat costul cu până la 10 ori față de costul estimativ al unui cablu aerian. Această soluție a fost considerată necesară în mare parte din cauza unor condiții specifice de mediu și a fost definită ca o soluție excepțională la un set extraordinar de probleme pe teren. Legătura a dublat rata de interconectare electrică a Spaniei de la 3 % la 6 % și a crescut-o pe cea a Franței de la 10 % la 11 %.

© RTE, Philippe Grollier

Imaginea 2 – Tronson de cablu al interconexiunii de curent continuu de înaltă tensiune, în curs de instalare în tunelul ce traversează Pirineii

95

Repartizarea transfrontalieră a costurilor prezintă importanță și în contextul alocărilor de fonduri ale UE în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE). Regulamentul TEN-E prevede că deciziile privind repartizarea transfrontalieră a costurilor trebuie luate de autoritățile naționale de reglementare din statele membre în cauză. Dacă promotorii de proiecte din statele membre doresc să solicite finanțare din partea MIE, dar autoritățile naționale de reglementare nu pot ajunge la un acord în termen de șase luni, ele pot deferi cazul către ACER pentru a obține o decizie de soluționare a chestiunii (a se vedea exemplul din **caseta 11**). Acest proces are următoarele dezavantaje:

- (a) negocierea unui acord între autoritățile naționale de reglementare și apoi obținerea unei decizii din partea ACER este un proces care necesită mult timp, până la un an;
- (b) unele părți critică metodologia utilizată.

Obținerea autorizațiilor poate fi problematică și poate cauza întâzieri

96

Proiectele transfrontaliere se confruntă adesea cu o opoziție la nivel local, întrucât astfel de proiecte pot fi percepute ca surse de perturbare a activităților locale, negenerând totodată decât puține beneficii la nivel local sau chiar deloc. Într-un astfel de context, obținerea autorizațiilor de urbanism locale se dovedește a fi adesea un proces îndelungat și complex și a fost semnalată, pe parcursul auditului, de către operatorii de sisteme de transport și autoritățile de reglementare ca fiind o cauză importantă a întâzierilor în implementarea proiectelor de infrastructură. Comisia raportează că întâzierile rezultate împiedică realizarea, până în 2020, a aproximativ 50 % dintre proiectele de energie electrică viabile din punct de vedere comercial⁶¹.

61 COM(2010) 677.

Caseta 11

Repartizarea costurilor pentru proiectul de interconexiune transfrontalieră LitPol

Proiectul LitPol implică construirea unei interconexiuni de energie electrică între Polonia și Lituania pentru a se reduce nivelul de izolare a celor trei țări baltice în raport cu piața energiei din Uniunea Europeană. În legătură cu lucrările de pe teritoriul Lituaniei din cadrul proiectului, autoritatea de reglementare din Lituania a pretins că Suedia ar trebui să contribuie cu 47 de milioane de euro din cauza beneficiilor pe care, în opinia sa, această țară urma să le obțină ca urmare a proiectului. Nici autoritatea națională de reglementare din Suedia, nici operatorul sistemului de transport din această țară nu au fost de acord cu pretenția autorității de reglementare din Lituania privind contribuția Suediei și și-au făcut cunoscute motivele în fața ACER, atunci când această agenție a fost solicitată să se pronunțe în această privință. ACER a dat dreptate Suediei și a hotărât că, în contextul finanțării solicitate de la MIE, Lituania era singura țară beneficiară de pe urma proiectului și că Suedia nu avea nicio obligație de a contribui la proiect. Ulterior, această hotărâre a permis operatorului sistemului de transport din Lituania să solicite finanțare din partea MIE (a se vedea **tabelul 6**). Procesul de adoptare a hotărârii a durat aproape un an până la finalizare.

97

Regulamentul TEN-E din 2013 a încercat să soluționeze aceste probleme:

- (a) introducând un termen-limită general de 3,5 ani pentru procedurile de acordare a autorizațiilor;
- (b) impunând statelor membre să își simplifice procedurile de acordare a autorizațiilor de mediu;
- (c) solicitând statelor membre să consolideze competențele de acordare a autorizațiilor sau de coordonare în cadrul unei singure autorități, un ghișeu unic, până în noiembrie 2013. Până în luna iunie 2015, toate statele membre înființaseră ghișee unice și toate, cu excepția unuia, publicaseră manuale privind acordarea de autorizații⁶². Totuși, ghișeele unice sunt încă inițiative recente și este prea devreme pentru a li se evalua eficacitatea.

98

Coordonatorul european care s-a ocupat de interconexiunea Franța-Spania (a se vedea **caseta 10**) a observat că cea mai bună modalitate de a răspunde la opoziția manifestată de comunitățile locale față de proiectele de infrastructură este adoptarea unei comunicări directe la nivel local care să evidențieze beneficiile pe care le-ar putea aduce interconexiunile suplimentare, în special pentru consumatori. În general, sporirea cunoștințelor consumatorilor cu privire la modul în care funcționează piețele de energie ar putea să faciliteze, de asemenea, adoptarea unor comportamente de consum inteligente și acceptarea într-o mai mare măsură a unor astfel de proiecte de interconectare.

Sprrijinul financiar de la bugetul UE în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la piața internă a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie

99

UE a alocat, în perioada 2007-2013, 3,7 miliarde de euro pentru investițiile în infrastructură energetică, prin mai multe instrumente, și alte 7,35 miliarde de euro sunt prevăzuți pentru perioada 2014-2020⁶³. Deși este vorba de o sumă semnificativă de finanțare, aceasta acoperă numai aproximativ 5 % din nevoile estimate în materie de investiții în infrastructura energetică care au fost identificate, pentru energie electrică și gaze, în planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani. Prin urmare, este necesar ca fondurile UE disponibile să fie utilizate în mod strategic, pentru cele mai importante proiecte, pe baza unei evaluări a nevoilor strategice (a se vedea punctul 83).

62 Potrivit informațiilor furnizate de statele membre Comisiei Europene.

63 Această cifră exclude orice sprijin potențial viitor pentru infrastructura energetică din Fondul european de investiții strategice, care prevede garanții în valoare de 16 miliarde de euro din bugetul UE.

UE dispune de mai multe instrumente de finanțare pentru a sprijini proiecte de infrastructură energetică, dar niciunul nu are ca obiectiv primar piața internă a energiei

Prioritizarea insuficientă a proiectelor a redus eficacitatea finanțării acordate de UE pentru infrastructura energetică

100

Întrucât resursele UE pentru finanțarea infrastructurii energetice sunt limitate, este important să existe anumite modalități de prioritzare a proiectelor. Deși nu există nicio evaluare a nevoilor la nivelul UE, Comisia a utilizat mai multe liste de proiecte specifice pentru a încerca să prioritizeze investițiile realizate din bugetul UE și să identifice proiecte care sunt eligibile pentru finanțare:

- lista de PIC din cadrul regulamentelor TEN-E;
- lista de proiecte de interes comun critice, prezentate în cadrul Strategiei pentru securitate energetică din 2014;

- lista de proiecte susceptibile să beneficieze de finanțare din partea Programului energetic european pentru redresare (PEER);
- lista de proiecte susceptibile să beneficieze de finanțare din partea Fondului european pentru investiții strategice.

101

Lista de PIC prevăzute în regulamentele TEN-E a fost elaborată în două etape:

- (a) lista inițială de PIC a fost elaborată în 2006. Lista includea 550 de proiecte care prezentau interes european la momentul respectiv, din ansamblul statelor membre, dar nu conținea nicio orientare clară în ceea ce privește proiectele cărora ar fi trebuit să li se acorde prioritate pentru finanțare din partea UE (a se vedea **caseta 12**);

Cum poate un proiect de infrastructură energetică să obțină statutul de PIC?

Conceptul de PIC a existat încă de la începutul Programului privind rețelele transeuropene. PIC ar trebui să poată beneficia de proceduri mai rapide și mai eficiente de acordare a autorizațiilor și de un tratament reglementar îmbunătățit.

În cadrul actualului Regulament privind TEN-E, PIC sunt identificate în cadrul unor „coridoare prioritare”. Procesul de selecție a proiectelor care urmează să fie incluse în lista de PIC se bazează pe planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani elaborate de ENTSO-G și de ENTSO-E. Pentru a fi inclus pe listă, un proiect trebuie să prezinte beneficii semnificative pentru cel puțin două state membre și să contribuie la integrarea pieței, la intensificarea concurenței, la consolidarea securității aprovizionării și la reducerea emisiilor de CO₂.

- (b) regulamentul din 2013 privind TEN-E⁶⁴ stabilea un cadru pentru prioritizarea investițiilor în infrastructura energetică prin identificarea a 12 coridoare prioritare⁶⁵. Regulamentul prevedea, de asemenea, orientări privind identificarea și implementarea PIC. Lista de PIC prevăzute în acest regulament includea 248 de proiecte, dintre care 132 erau pentru infrastructură de energie electrică, iar 107, pentru infrastructură de gaze⁶⁶. Lista de PIC din acest regulament conține mai puține proiecte decât lista de PIC din 2006. Comisia nu are însă dreptul, conform articolului 4 alineatul (4) din Regulamentul TEN-E, de a ierarhiza proiectele în cadrul fiecărui coridor prioritar;
- (c) lista de PIC este actualizată o dată la doi ani, următoarea actualizare fiind prevăzută în noiembrie 2015.

102

În 2014, o listă ulterioară de 33 de proiecte a fost elaborată în cadrul Strategiei europene pentru securitate energetică⁶⁷, care făcea referire la aceste proiecte numindu-le „PIC critice”. În această listă figurau aproximativ 27 de proiecte în sectorul gazelor și numai 6 proiecte în sectorul energiei electrice, cu un cost estimativ de aproximativ 17 miliarde de euro. Comisia considera aceste proiecte ca fiind esențiale pentru îmbunătățirea securității aprovizionării și pentru o mai bună conectare a piețelor de energie pe termen scurt și pe termen mediu.

103

Toate aceste liste au fost elaborate fără a se dispune de o evaluare analitică clară, subiacentă, cu privire la proiectele cărora ar trebui să li se acorde prioritate pentru a permite UE să își atingă obiectivele sale în domeniul politicii energetice (a se vedea punctul 82). Utilizarea unor astfel de liste ca bază pentru adoptarea deciziilor privind finanțarea acordată de UE implică o serie de riscuri și, în cazul în care intenționează să utilizeze în continuare astfel de liste pentru a defini prioritățile de investiții, Comisia ar trebui să țină cont de aceste riscuri:

- (a) o listă poate include un număr atât de mare de proiecte încât conceptul de listă reprezentând proiectele care sunt prioritare este grav subminat, întrucât lista nu se mai axează, așadar, pe numărul restrâns de proiecte care încearcă să răspundă nevoilor celor mai presante ale UE. Lista inițială de PIC în sectorul TEN-E includea 550 de proiecte și, după raționalizarea acestora din 2006, continua să numere 248 de proiecte;
- (b) întrucât aceste liste sunt elaborate pe baza unor propuneri din partea statelor membre în loc să se prezinte proiecte care să răspundă în mod demonstrabil unor nevoi la nivelul UE, o astfel de listă poate să constituie, în practică, doar un amalgam de proiecte pentru care promotorii de proiecte din statele membre ar dori finanțare din motive interne; și
- (c) unele proiecte de pe aceste liste pot fi deja în curs de desfășurare sau sunt deja finalizate, utilizându-se finanțare din alte surse naționale sau private⁶⁸.

64 Regulamentul (UE) nr. 347/2013.

65 *Energy infrastructure: Priorities for 2020 and beyond* (Infrastructura energetică: Priorități pentru 2020 și ulterior), 2011, pagina 14. Energie electrică: rețeaua offshore din mările nordice, interconexiuni nord-sud în Europa de Vest, interconexiuni nord-sud în Europa Centrală, de Est și de Sud-Est, Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică, implementarea rețelelor inteligente, autostrăzile de energie electrică pe termen lung; gaze: interconexiuni nord-sud privind gazele naturale în Europa de Vest, interconexiuni nord-sud privind gazele naturale în Europa Centrală, de Est și de Sud-Est, Coridorul sudic de gaze naturale, Planul de interconectare a pieței energiei din zona baltică.

66 Restul de nouă constau în șapte proiecte privind petrolul și două proiecte privind rețelele inteligente.

67 COM(2014) 330 final, p. 10.

68 În octombrie 2014, a fost finalizată linia de energie electrică de 400 kV dintre Bescanó și Santa Llogaia din Spania, ceea ce a reprezentat un pas înainte către noua interconexiune electrică dintre Franța și Spania. Acest proiect este încă inclus în lista de PIC și în lista pentru FEIS.

PEER, MIE și fondurile ESI nu sunt concepute în primul rând pentru a consolida piața internă a energiei

104

Obiectivul inițial al **Programului PEER pentru energie** era de a finanța proiecte mature de infrastructură energetică care ar putea asigura creștere economică într-o perioadă de timp scurtă. Prin urmare, dezvoltarea pieței interne a energiei și obținerea de beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării cu energie nu figurau printre obiectivele principale ale programului. Tuturor statelor membre le-a fost alocată finanțare pentru proiecte de infrastructură energetică. În mare măsură, programul nu a reușit să își atingă obiectivul inițial de a asigura creșterea economică într-o perioadă scurtă de timp, întrucât:

- (a) unele dintre proiectele pentru care au fost alocate fonduri nu erau suficient de mature. O serie de proiecte cu o valoare totală de 422 de milioane de euro (reprezentând 18,6 % din totalul finanțărilor acordate prin PEER) au fost anulate; de exemplu, gazoductul Nabucco, interconexiunea de gaze ITGI-Poseidon, conductele GALSI și proiectele de flux inversat de gaze din România;
- (b) s-au înregistrat întârzieri semnificative în implementarea proiectelor și, drept urmare, până la 28 februarie 2015, fuseseră executate plăți în valoare de numai 1,1 miliarde de euro în cadrul PEER. Acestea reprezintă 48 % din sumele alocate inițial.

105

Obiectivul **Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE)** în domeniul energiei este de a oferi sprijin pentru punerea în aplicare a PIC. Sunt eligibile pentru finanțare din partea MIE numai proiectele de interes comun (PIC) care nu sunt viabile din punct de vedere comercial în cadrul de reglementare existent, în condițiile în care există și o repartizare transfrontalieră a costurilor. MIE oferă finanțări nerambursabile și alte instrumente financiare pentru lucrări și pentru studii tehnice necesare, sub forma unor cereri de propuneri.

106

Anumite aspecte ale modului în care este conceput MIE îi limitează potențialul de a sprijini dezvoltarea pieței interne a energiei:

- (a) Comisia poate finanța numai proiecte care sunt depuse în cadrul cererilor de propuneri, ceea ce înseamnă că posibilitățile de care dispune pentru a viza PIC specifice sunt limitate;
- (b) deoarece maturitatea este un criteriu ce prezintă importanță pentru acordarea finanțărilor nerambursabile, cu cât acțiunile sunt mai mature, cu atât au mai multe șanse să fie finanțate. Proiectele respective nu au însă neapărat cel mai mare impact asupra dezvoltării pieței interne a energiei;
- (c) întrucât stadiul punerii în aplicare a pieței interne a energiei în statele membre nu constituie unul dintre criteriile utilizate pentru selecția proiectelor, Comisia dispune numai de o sferă limitată pentru a utiliza instrumentul MIE cu scopul de a stimula reformele aferente pieței interne a energiei.

107

Între 2007 și 2013, aproximativ 1,3 miliarde de euro au fost alocați din **Fondurile structurale și de investiții europene** (fondurile ESI) pentru a finanța infrastructura pentru energie electrică și gaze. Între 2014 și 2020, această cifră ar trebui să atingă aproximativ 2 miliarde de euro. 11 state membre au primit finanțare în perioada 2007-2013, Polonia fiind cel mai important beneficiar, acestei țări revenindu-i 63 % din totalul alocațiilor din fondurile ESI pentru infrastructură energetică.

108

Majoritatea acestor alocații au fost utilizate pentru interconexiuni la nivel regional și pentru modernizarea infrastructurii energetice existente în cadrul unui stat membru. O parte din ele a fost utilizată, de asemenea, pentru construirea de interconexiuni transfrontaliere, de terminale de GNL și de instalații subterane de stocare. În perioada 2014-2020, șase state membre – Bulgaria, Republica Cehă, Grecia, Lituania, Polonia și România – intenționează să utilizeze alocațiile din fondurile ESI pentru investiții în infrastructura energetică.

109

Selecția proiectelor în cadrul fondurilor ESI ține de competența statelor membre. Comisia aprobă numai proiectele majore⁶⁹. Atunci când a negociat acordurile de parteneriat și programele operaționale ale statelor membre pentru perioada de finanțare 2014-2020, Comisia a avut oportunitatea de a încerca să includă indicatori de performanță legați de dezvoltarea pieței interne a energiei, dar nu a făcut acest lucru. Investițiile în infrastructura energetică nu sunt o prioritate a fondurilor ESI. Ele reprezintă aproximativ 0,5 % din totalul bugetului alocat FEDR, Fondului de coeziune și FSE atât în perioada 2007-2013, cât și în perioada 2014-2020.

Numeroase infrastructuri energetice cofinanțate de UE nu au avut încă niciun impact asupra pieței interne a energiei

110

În cadrul auditului, au fost examinate 15 proiecte de infrastructură energetică care au beneficiat de cofinanțare din partea UE, 10 privind gazele și 5 privind energia electrică (a se vedea **tabelul 6**). Am analizat impactul potențial al proiectelor asupra funcționării pieței interne a energiei.

⁶⁹ În cazul investițiilor în infrastructură energetică care intră sub incidența obiectivului tematic de promovare a sistemelor de transport sustenabile și eliminare a blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore, proiectele al căror cost total eligibil este mai mare de 75 de milioane de euro; în cazul altor investiții în infrastructură energetică ce țin de fondurile ESI, care, în marea lor parte, nu intră în sfera prezentului raport, pragul este de 50 de milioane de euro.

111

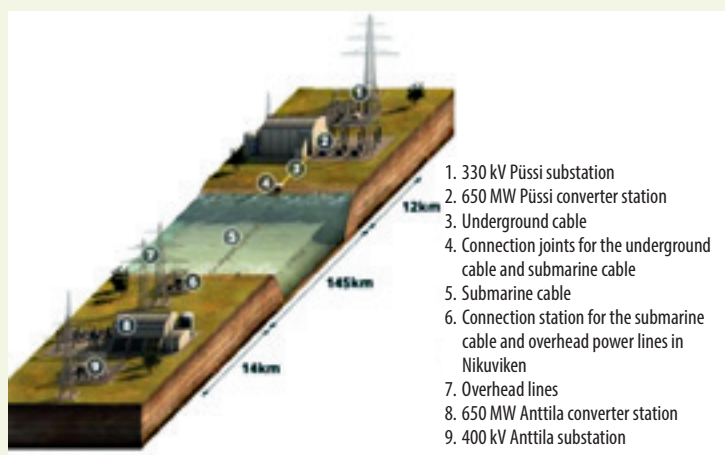
Dintre aceste proiecte, în iulie 2015:

- (a) un proiect a avut un impact semnificativ asupra pieței interne a energiei, și anume, linia de interconexiune de energie electrică **EstLink 2** dintre Finlanda și Estonia, care a fost finalizată și a fost dată integral în funcțiune (a se vedea **caseta 13**);
- (b) un alt proiect important a fost finalizat și a fost recent dat în funcțiune, și anume **interconexiunea de energie electrică Franța-Spania** (a se vedea, de asemenea, **caseta 10**).

Caseta 13

Proiectul EstLink 2 a transformat piața de energie electrică din regiune

EstLink 2 a primit o finanțare de 100 de milioane de euro din partea PEER. Proiectul a avut drept scop construirea unei a doua interconexiuni de energie electrică între Finlanda și Estonia, cu o capacitate de transport de 650 MW. Acest proiect s-a dovedit a fi un succes până în prezent, depășind dificultățile tehnice și de altă natură legate de finalizarea și punerea sa în funcțiune. Proiectul are un efect pozitiv asupra pieței energiei electrice, în special în Estonia, unde prețurile energiei electrice au devenit mai puțin volatile și converg cu cele din Finlanda.

© Elering

Tabelul 6

Lista proiectelor examinate în cadrul auditului

	Proiect	Stadiul proiectului (în iunie 2015)	State membre	Costul proiectului (în milioane de euro)	Cofinanțare din partea UE (în milioane de euro)	Instrument de finanțare al UE
Gaze	Interconexiunea Bulgaria-Grecia	Data preconizată 2018	Bulgaria, Grecia	220	45	PEER
	Interconexiunea Bulgaria-România	Data preconizată 2015	Bulgaria, România	24	9	PEER
	Gazoductul Nabucco	Finalizat	Austria, Bulgaria, Ungaria, Germania, România	7 900 (planificat)	200 (alocat)	PEER
	Interconexiunea Letonia-Lituania	Finalizat în 2013	Lituania, Letonia	33	13	PEER
	Conducta Jurbarkas-Klaipeda	Finalizat în 2013	Lituania	46	21	Fondurile ESI
	Consolidarea capacității Klaipeda-Kiemenai	În curs de desfășurare	Lituania	64	28	MIE
	Terminalul de GNL Swinoujscie	Data preconizată 2015	Polonia	657	55	PEER
	Conducta Gustorzyn-Odalanow	Finalizat în 2014	Polonia	102	199	Fondurile ESI
	Interconexiunea GIPL	În curs de desfășurare	Polonia, Lituania	558	49	Fondurile ESI
	Interconexiunea Franța-Spania	Finalizat în 2012	Franța, Spania	617	306	MIE
	Subtotal			2 321	970	
Energie electrică	Interconexiunea Franța-Spania	Dat în funcțiune în iunie 2015	Franța, Spania	721	225	PEER
	Consolidarea Portugalia-Spania	Finalizat în 2011	Portugalia, Spania	136	46	PEER
	Interconexiunea EstLink 2	Dat în funcțiune în 2014	Estonia, Finlanda	320	100	PEER
	Interconexiunea NordBalt	Data preconizată 2015	Suedia, Lituania	366	175	PEER
	Interconexiunea LitPol	Data preconizată 2015	Polonia	528	207	Fondurile ESI
			Lituania	132	2	TEN-E
				2	TEN-E	
				58	MIE (cerere)	
	Subtotal			1 543	815	
	Total			3 864	1 785	

112

Celelalte proiecte nu au avut încă un impact de aceeași anvergură asupra pieței interne a energiei, din diverse motive:

(a) unul dintre cele zece proiecte privind gazele deschide noi perspective pentru piață, și anume, proiectul **GIPL** dintre Polonia și Lituania, care va permite comerțul cu gaze între țări care în prezent nu dispun de nicio interconexiune. Celelalte nouă proiecte erau axate în general pe creșterea capacităților existente sau pe abordarea directă a preocupărilor legate de securitatea aprovizionării cu energie;

(b) dintre cele 15 proiecte, doar cinci fuseseră finalizate. Cu cât proiectele sunt finalizate și date în funcțiune mai repede, cu atât impactul lor asupra pieței interne este mai mare. Cu toate acestea, proiectele care nu erau pe deplin mature la momentul la care au fost adoptate deciziile de finanțare pot avea nevoie de mai mult timp pentru a fi finalizate decât fusese prevăzut. Acestea fiind spuse, proiectele de anvergură legate de infrastructuri sunt complexe din punct de vedere tehnic, iar lucrările planificate durează, adesea, mai mult decât era estimat, parțial din cauza situațiilor neprevăzute (a se vedea exemplul din **caseta 14**);

Caseta 14

Proiectul NordBalt

Proiectul NordBalt prevede construirea unei interconexiuni de energie electrică între Suedia și Lituania și are potențialul de a avea un impact semnificativ asupra funcționării pieței energiei electrice din statele membre care cooperează în cadrul planului BEMIP, deoarece ar putea intensifica schimburile comerciale de energie electrică din cadrul bursei comune nordice și baltice. Totuși, instalarea unui cablu în Marea Baltică s-a dovedit a fi un proces complex, proiectul fiind planificat să fie finalizat numai în luna iunie 2016, la șase ani și jumătate după includerea sa pe lista de proiecte finanțate din instrumentul PEER.

Imaginea 3 – Stația terestră NordBalt din Klaipeda, Lituania

© Litgrid

- (c) potențialul interconexiunilor de a facilita fluxul de energie între piețe învecinate depinde de capacitatea sistemelor de transport de energie din statele membre (a se vedea punctul 73). Această problemă a fost observată în cazul a două dintre proiectele examinate în scopul auditului (a se vedea **caseta 15**);
- (d) eficiența a două dintre proiectele de interconexiune de gaze riscă să fie limitată în măsura în care acestea prevăd construirea unor noi capacități de transport pe lângă capacitățile deja existente (a se vedea exemplele din **caseta 16**).

Caseta 15

Exemple de interconexiuni care nu sunt facilitate de rețelele interne

Proiectul LitPol implică construirea unei interconexiuni de energie electrică între Polonia și Lituania pentru a reduce nivelul de izolare a celor trei țări baltice în raport cu piața energiei din Uniunea Europeană. Totuși, utilizarea potențială a acestei linii pentru importul de energie electrică în Lituania dinspre Polonia este limitată din cauza capacității insuficiente de producție de energie din Polonia în apropierea frontierei cu Lituania și din cauza interconexiunii insuficiente cu alte regiuni poloneze în care există o capacitate mai mare de producție. Fluxul bidirecțional de energie va fi disponibil numai dacă rețeaua poloneză este îmbunătățită, dar astfel de lucrări nu sunt prevăzute înainte de 2020.

Interconexiunea de gaze Bulgaria-România va permite circulația a 1,3 milioane de m³/zi de gaze naturale din România către Bulgaria. Cu toate acestea, în condițiile actuale, presiunea scăzută din sistemul de gaze din România nu va permite circulația transfrontalieră a unui astfel de volum către Bulgaria. De asemenea, s-ar putea confrunța în prezent cu astfel de constrângeri și potențialele fluxuri de gaze către și dinspre Ungaria. Sunt necesare investiții suplimentare în rețeaua de transport de gaze din România pentru a conecta sistemul intern de transport cu conducta de tranzit pentru transport care traversează România. De asemenea, ar fi necesar ca România să abroge o lege internă care interzice astfel de exporturi de gaze.

Caseta 16

Construirea unor noi gazoducte pe lângă conductele deja existente

În cadrul **proiectelor de interconexiune de gaze între România, Bulgaria și Grecia**, se construiesc noi gazoducte în plus față de conductele existente, deoarece capacitatea rețelei existente de tranzit pentru gaze care traversează România și Bulgaria către Grecia a fost rezervată de un furnizor dintr-o țară terță în temeiul unui contract pe termen lung.

113

Obiectivul UE de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014 nu a fost atins. În general, infrastructura energetică din Europa nu este încă proiectată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie. Sprijinul financiar de la bugetul UE în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la piața internă a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie (a se vedea punctul 27).

Obiectivul de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014 nu a fost atins

114

Din 2007, piața internă a energiei a fost elementul central al procesului de elaborare a politicii energetice a UE. Cel de al treilea pachet privind energia, adoptat în 2009, prevedea obligativitatea transpunerii directivelor privind gazul și energia electrică până la 3 martie 2011. Obiectivul respectiv nu a fost însă atins în anul respectiv. În 2011, Consiliul și-a reiterat angajamentul privind piața internă a energiei, afirmând că aceasta ar trebui finalizată până în 2014. Totuși, nici chiar acest din urmă obiectiv nu a fost atins din cauza mai multor probleme (a se vedea punctul 29).

115

Mai este o cale lungă de parcurs până când cel de al treilea pachet privind energia să poată fi considerat pe deplin pus în aplicare. Procesul Comisiei de monitorizare a punerii în aplicare a dispozițiilor sale în statele membre este încă în curs de desfășurare și după expirarea termenului-limită de 2014 (a se vedea punctele 30-33).

Recomandarea 1 Finalizarea verificărilor privind neconformitatea

Întrucât piața internă a energiei este încă nefinalizată, Comisia ar trebui să depună eforturi pentru ca, până la sfârșitul anului 2016, să își finalizeze evaluările și să inițieze eventualele proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor care se pot dovedi necesare împotriva statelor membre.

Concluzii și recomandări

116

Autoritățile naționale de reglementare de pe teritoriul UE se confruntă în continuare cu dificultăți în ceea ce privește independența lor și libertatea de a-și exercita raționamentul profesional. Nu toate aceste autorități dispun de resurse care să fie proporționale cu sarcinile pe care trebuie să le execute, printre care cooperarea în scopul activităților întreprinse la nivelul UE, precum cele conduse de Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER). ACER nu deține competențe pentru a constrânge autoritățile naționale de reglementare din statele membre să îi furnizeze date relevante privind piața energiei (punctele 35-36).

Recomandarea 2 Autoritățile naționale de reglementare și ACER

- (a) Statele membre ar trebui să se asigure că autoritățile naționale de reglementare sunt independente și că nu se confruntă cu nicio restricție la adresa sferei rolului lor. Autoritățile naționale de reglementare ar trebui să aibă suficiente resurse disponibile pentru activitățile lor, inclusiv pentru a le permite să participe pe deplin la activitățile de cooperare de la nivelul UE.
- (b) Comisia ar trebui să se asigure că ACER dispune de prerogativele necesare pentru a obține de la instituțiile relevante din statele membre informațiile de care are nevoie pentru a-și îndeplini sarcinile care i-au fost atribuite.

117

Diferențele importante care există între modurile în care statele membre își organizează piețele lor de energie frânează dezvoltarea ulterioară a pieței interne a energiei. În realitate, există 28 de cadre juridice naționale, care, în practică, formează mai degrabă un amalgam de piețe locale, naționale și regionale decât o piață internă a energiei. Deși scopul măsurii de separare a activităților și al măsurilor de alt tip a fost de a crea condițiile de reglementare pentru o piață internă a energiei, sunt frecvente cazurile în care măsurile nu au condus la o piață liberalizată și competitivă. Dezvoltarea în continuare a pieței interne a energiei din UE, prin identificarea unor modalități practice care să permită acestor piețe să funcționeze împreună, rămâne o provocare majoră din mai multe motive, printre care: faptul că în UE sunt utilizate mai multe mecanisme de comercializare diferite și acela că piețele de energie sunt influențate de diverse intervenții (punctul 39 și punctele 43-46).

Recomandarea 3 Schimburi comerciale transparente

Comisia ar trebui să promoveze dezvoltarea generalizată a unor mecanisme de comercializare transparente atât pentru gaze, cât și pentru energie electrică. Printre altele, ar trebui să se faciliteze și să se sprijine crearea unor burse în statele membre în care nu există astfel de mecanisme în momentul de față sau în care sunt predominante mecanismele de comerț direct între întreprinderi.

118

Codurile de rețea sunt norme tehnice care urmăresc să asigure o bază pentru interoperabilitatea tehnică în cadrul sistemelor de transport de energie electrică și de gaze din UE. Codurile prevăd standarde tehnice comune care ar trebui să asigure libera circulație transfrontalieră a energiei. Deși s-au înregistrat, recent, progrese în ceea ce privește aprobarea codurilor de rețea pentru gaze, niciunul dintre codurile de rețea pentru energia electrică nu a fost încă aprobat în mod definitiv prin intermediul procedurii comitetelor. Unele coduri de rețea sunt în curs de adoptare de către anumite state membre, înainte de aprobarea lor definitivă, în cadrul unor inițiative regionale de punere în aplicare timpurie (punctele 47-51).

Recomandarea 4 Aprobarea și punerea în aplicare a codurilor de rețea

Comisia ar trebui să accelereze procedura comitetelor, astfel încât să se asigure aprobarea codurilor de rețea pentru energie electrică până la sfârșitul anului 2015. De asemenea, ACER și cele două organizații ENTSO ar trebui încurajate să sprijine punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea de către statele membre în cadrul unor inițiative de cooperare regionale.

119

Deși s-au înregistrat progrese în ceea ce privește piața internă a energiei, efectele depline ale acestora asupra prețurilor nu se fac încă simțite, existând în continuare diferențe semnificative în ceea ce privește prețul energiei între statele membre.

120

Nu s-a ajuns la o convergență a prețurilor angro pentru energie electrică în UE, fiind evidente diferențe semnificative chiar și între unele state membre învecinate. Pentru a stimula comerțul transfrontalier cu energie electrică, UE a stabilit un obiectiv potrivit căruia interconexiunile electrice transfrontaliere ale unui stat membru ar trebui să fie de minimum 10 % din capacitatea sa instalată de producție. Totuși, acest obiectiv este lipsit de relevanță, deoarece se axează mai degrabă pe dezvoltarea infrastructurii, în loc să se bazeze pe dinamica cererii în scopul obținerii unei convergențe a prețurilor (punctele 59-64).

121

Chiar dacă actualul model-țintă pentru gaze, bazat pe platforme de comercializare, ar fi pus în aplicare, este posibil ca efectul acestuia asupra prețurilor angro medii pentru gaze să fie doar unul limitat. Construirea unor gazoducte de mare amploare la nivelul UE ca modalitate de facilitare a dezvoltării unui comerț competitiv bazat pe platforme de comercializare la nivelul întregii UE ar necesita investiții semnificative. Cu toate acestea, în anumite cazuri, argumentul economic în favoarea derulării unor astfel de proiecte ar putea să fie complet inexistent. Există modalități alternative de introducere a concurenței pe piețele de gaze, de exemplu, instalarea unor terminale de GNL amplasate strategic pentru a servi una sau mai multe piețe naționale (punctele 65-71).

Concluzii și recomandări

Recomandarea 5 Modele pentru dezvoltarea pieței și a infrastructurii pentru energie electrică și gaze

Comisia ar trebui:

- (a) să aibă în vedere stabilirea obiectivelor în materie de interconexiune **electrică** mai degrabă pe baza nevoilor pieței decât pe baza capacității naționale fixe de producție;
- (b) să reevalueze costurile și beneficiile potențiale ale modelului-țintă pentru **gaze** și, având în vedere incertitudinile care există în legătură cu cererea de gaze, să analizeze dacă există alternative la construirea pe scară largă a unor gazoducte, cum ar fi instalarea unor terminale de GNL amplasate strategic pentru a servi una sau mai multe piețe naționale, utilizând soluții compatibile cu piața internă a energiei. Aceasta ar trebui să aibă la bază o evaluare aprofundată a nevoilor la nivelul UE (a se vedea **recomandarea 7**).

Infrastructura energetică din Europa nu este încă adaptată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie

122

Infrastructura energetică din unele state membre și dintre acestea nu este încă adaptată pentru piața internă a energiei. În practică, capacitatea insuficientă a infrastructurii dintr-un stat membru poate să constituie un obstacol în calea importurilor și a exporturilor potențiale și să limiteze măsura în care un stat membru poate acționa ca țară de tranzit. Subzistă, de asemenea, lacune în infrastructura transfrontalieră de transport de gaze și de energie electrică dintre statele membre (punctele 73-81).

Recomandarea 6 Utilizarea optimă a infrastructurii existente

Comisia ar trebui:

- (a) să identifice infrastructurile energetice transfrontaliere care nu sunt utilizate la potențialul lor maxim pentru sprijinirea pieței interne a energiei, fie din cauză că sunt blocate de contracte bilaterale pe termen lung ce nu permit accesul terților la rețea, fie din cauza neutilizării capacităților lor tehnice, precum fluxurile inversate de gaze;
- (b) să colaboreze cu părțile interesate din statele membre pentru a îmbunătăți măsura în care aceste infrastructuri sunt efectiv utilizate în mod continuu în beneficiul pieței interne a energiei;
- (c) să analizeze beneficiile care ar putea fi generate de înființarea unor operatori regionali de sisteme de transport ca mijloc de încurajare și de gestionare eficientă a fluxurilor transfrontaliere de energie, valorificând la maximum infrastructura existentă.

123

Pentru a se putea lua decizii în cunoștință de cauză cu privire la dezvoltarea pieței interne a energiei și la consolidarea securității aprovizionării cu energie, este necesară o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de infrastructură energetică la nivelul UE (punctul 82). Având în vedere amploarea nevoilor în materie de investiții în domeniul energiei la nivelul UE, o astfel de evaluare aprofundată ar constitui un instrument esențial pentru direcționarea fondurilor UE și din alte surse în cadrul sectorului (punctele 82, 84 și 99). În prezent, instrumentele de planificare utilizate de Comisie, în principal listele de proiecte de interes comun și planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani, prezintă limite considerabile (punctele 85-87). De asemenea, Comisia

nu dispune de niciun model avansat de dezvoltare a pieței pe care să se sprijine analiza necesară a nevoilor (punctul 83).

Recomandarea 7 Realizarea unei evaluări aprofundate a nevoilor în materie de infrastructură la nivelul UE

Comisia ar trebui:

- (a) să procedeze la o evaluare aprofundată, la nivelul UE, a nevoilor în materie de infrastructură energetică în vederea dezvoltării pieței interne a energiei; această evaluare ar trebui să funcționeze ca referință pentru alte documente, precum planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani;
- (b) să implementeze, pentru a sprijini evaluarea nevoilor, o capacitate de modelare a piețelor de energie, incluzând o gamă largă de proiecții privind cererea, fie pe plan intern, fie în cadrul Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER);
- (c) să colaboreze cu ENTSO-E și ENTSO-G în vederea utilizării evaluării nevoilor în scopul planificării infrastructurii aferente pieței interne a energiei din UE, inclusiv în scopul elaborării planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani.

124

Dezvoltarea infrastructurii energetice transfrontaliere presupune o cooperare între statele membre învecinate. În acest context, finanțarea proiectelor, repartizarea costurilor și obținerea autorizațiilor de urbanism pot pune probleme. La nivelul UE, s-au înregistrat o serie de experiențe pozitive în ceea ce privește cooperarea regională în sectorul energiei, aceasta prinzând contur atât sub forma unor inițiative politice, cât și sub forma unor inițiative tehnice. Unele dintre activitățile de coordonare ale Comisiei au înregistrat rezultate pozitive (a se vedea punctele 88-93).

Sprijinul financiar acordat de Uniunea Europeană în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la dezvoltarea pieței interne a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie

125

Prioritizarea insuficientă a proiectelor a redus eficacitatea finanțării acordate de UE pentru infrastructura energetică. Comisia a utilizat mai multe liste de proiecte specifice ca modalitate de ierarhizare în ordinea priorităților a investițiilor realizate din bugetul UE și de identificare a proiectelor care sunt eligibile pentru finanțare. Totuși, aceste liste au fost definite de Comisie fără a se dispune de o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de dezvoltare a infrastructurii la nivelul UE. Aceasta antrenează o serie de riscuri care subminează utilitatea unor astfel de liste ca instrumente de prioritarizare a investițiilor și de orientare a fondurilor UE (punctele 100-103).

Concluzii și recomandări

Recomandarea 8 Ameliorarea utilizării listelor de PIC

Comisia ar trebui să își amelioreze procedurile de planificare și, în special, prioritizarea și modul de finanțare a proiectelor de interes comun (PIC), sprijinindu-se pe o evaluare aprofundată a nevoilor în materie de infrastructură energetică la nivelul UE (a se vedea **recomandarea 7**).

126

Principalele instrumente ale UE de finanțare a proiectelor de infrastructură energetică – PEER, Mecanismul pentru interconectarea Europei și fondurile structurale și de investiții europene – nu sunt concepute în primul rând pentru a consolida piața internă a energiei, iar acest fapt reiese în mod clar din anumite aspecte legate de modalitatea de punere în aplicare a acestora. Finanțarea prin MIE nu este condiționată de realizarea unor reforme privind piața energiei, iar în acordurile de parteneriat pentru fondurile ESI din perioada 2014-2020 nu au fost introduse condiții privind dezvoltarea pieței energiei (punctele 104-108).

Recomandarea 9 Funcționarea adecvată și continuă a pieței interne a energiei drept condiție pentru finanțarea de către UE a proiectelor de infrastructură energetică

Comisia ar trebui să formuleze propuneri legislative cu privire la modalitatea de a condiționa deciziile sale de selecție a unor proiecte de infrastructură energetică în vederea finanțării de funcționarea adecvată și continuă a pieței energiei din statele membre.

127

Există exemple de proiecte de infrastructură energetică finanțate de UE care au avut un efect pozitiv asupra pieței interne a energiei și a securității alimentare. Totuși, impactul a numeroase alte proiecte a rămas unul limitat, până în prezent, din mai multe motive: unele nu s-au axat pe nevoile în materie de dezvoltare a pieței interne; puține au fost finalizate și au fost date în funcțiune; în cazul altora, problemele legate de capacitatea din statele membre învecinate au constituit obstacole în calea utilizării lor; iar eficacitatea unora dintre proiecte este limitată deoarece acestea urmăresc să dezvolte infrastructuri suplimentare, pe lângă infrastructurile existente (punctele 109-111).

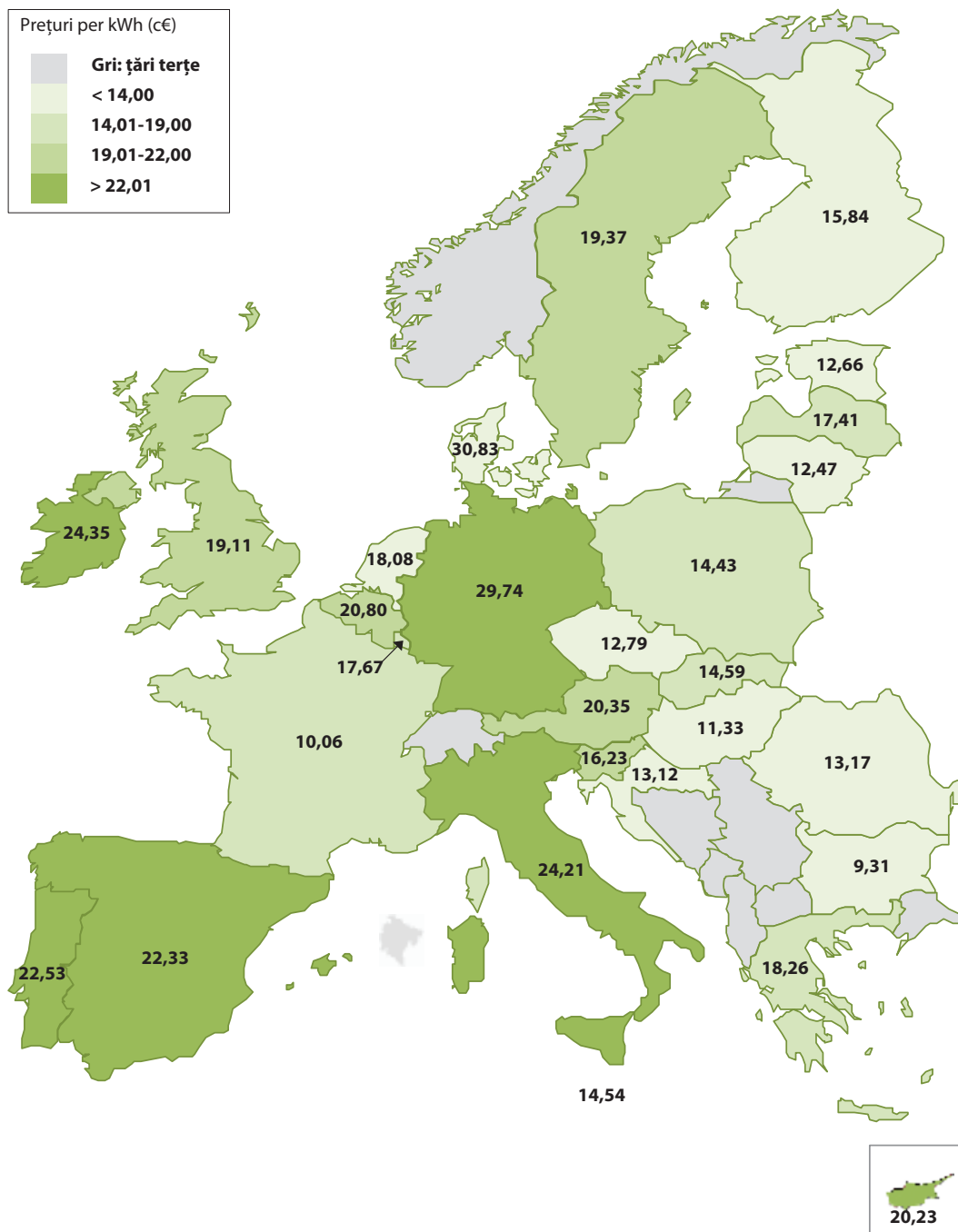
Prezentul raport a fost adoptat de Camera II, condusă de domnul Henri GRETHEN, membru al Curții de Conturi, la Luxemburg, în ședința sa din 21 octombrie 2015.

Pentru Curtea de Conturi

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
Președinte

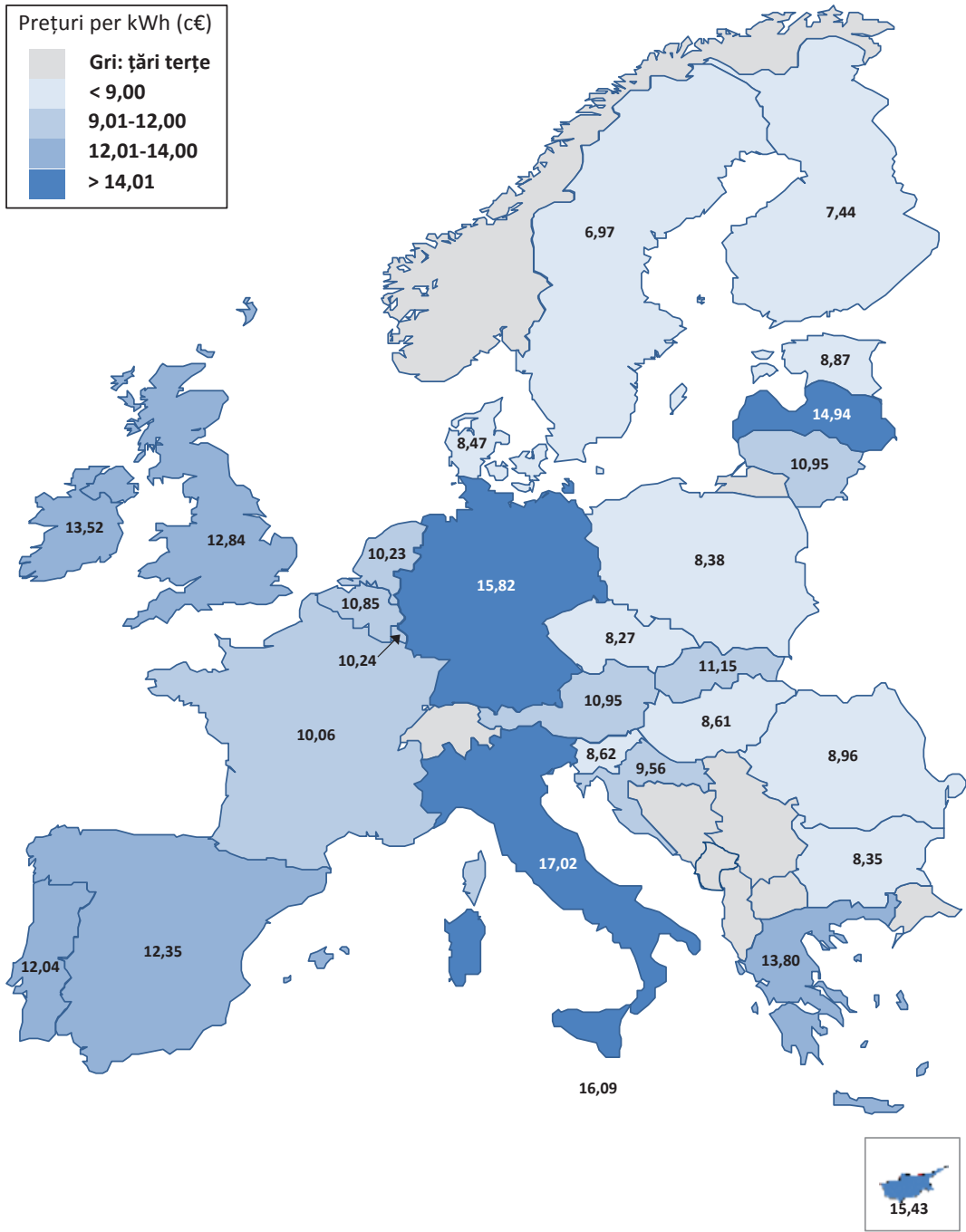
(a) Prețurile medii de consum pentru energie electrică, incluzând taxe pentru consumatorii casnici: primul trimestru al anului 2015, în eurocenți per 1 kWh

Notă: Accesibilitatea prețurilor de consum constituie o problemă separată, care ar trebui examinată în contextul nivelului de venituri nete disponibile din fiecare stat membru. Așa cum s-a afirmat la punctul 23, prezentul audit nu a vizat sărăcia energetică.

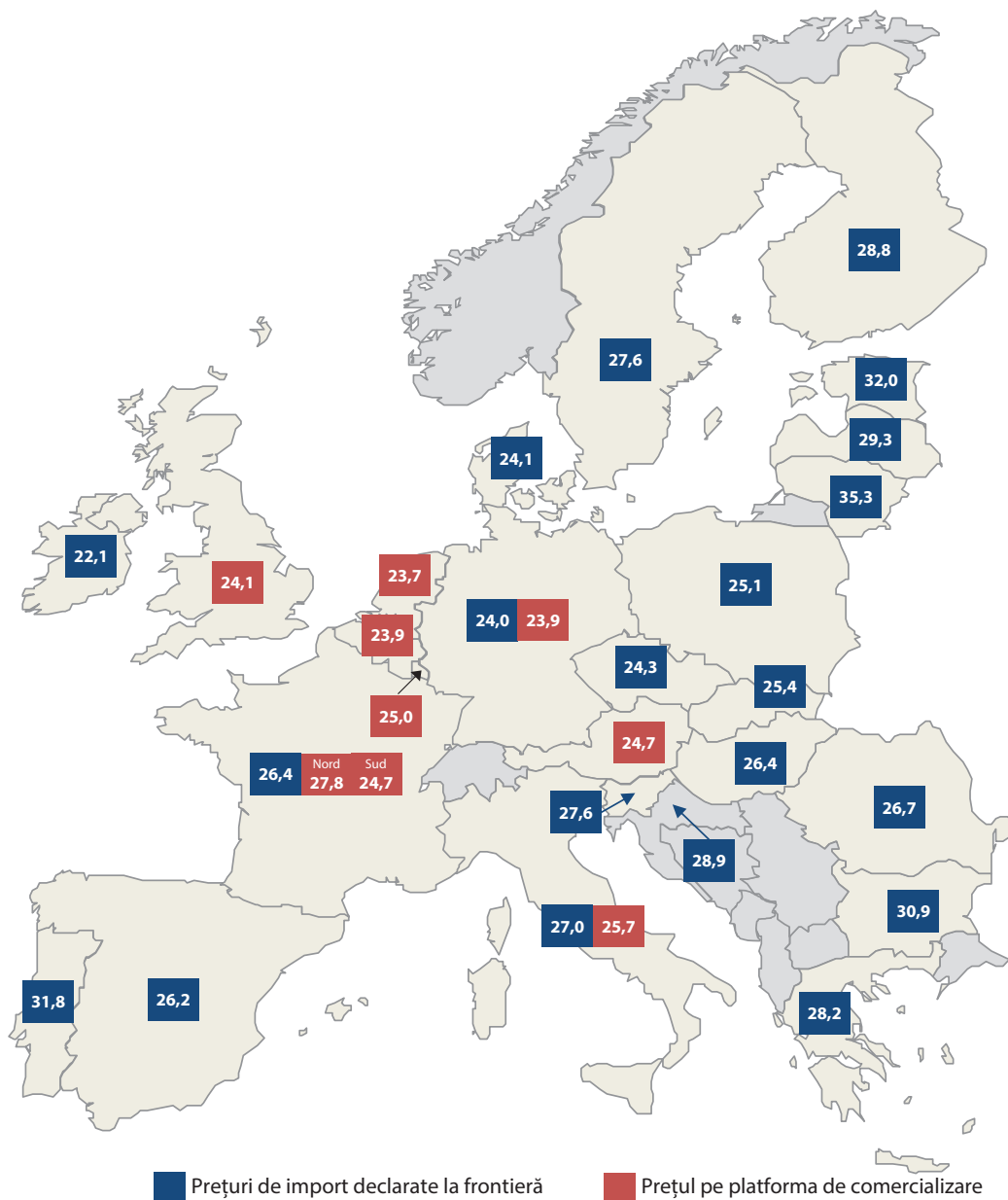
Sursa: Comisia Europeană.

(b) Prețurile medii pentru energie electrică, fără TVA și taxele nerecuperabile, pentru consumatorii industriali: primul trimestru al anului 2015, în eurocenți per 1 kWh

Sursa: Comisia Europeană.

Preturile la sursă ale gazului plătite de furnizori și evaluate pentru statele membre ale UE – media anuală din 2014 (în euro per MWh)

Sursa: Curtea de Conturi Europeană, pe baza informațiilor furnizate de ACER. Cipru și Malta nu dispun în prezent de piețe de gaze; prin urmare, nu sunt incluse.

Participarea statelor membre la grupurile de lucru ale ACER, în perioada ianuarie 2013-mai 2015

	Consiliul autorităților de reglementare	Grupul de lucru pentru energie electrică	Grupul de lucru pentru gaze	Grupul de lucru pentru punere în aplicare, monito- rizare și evaluare comparativă	Grupul de lucru pentru integritatea și transparența pieței
Nr. de reuniuni organizate	22	24	25	24	20
Austria	22	24	25	19	20
Germania	22	23	25	17	19
Regatul Unit	22	24	24	15	20
Franța	20	23	24	17	20
Belgia	22	21	25	24	11
Spania	22	19	25	19	17
Suedia	22	23	21	17	19
Portugalia	22	24	25	5	16
Italia	22	20	21	11	16
Țările de Jos	22	24	22	6	16
Polonia	21	22	25	2	16
Ungaria	22	18	22	0	19
Danemarca	22	21	16	6	11
Finlanda	22	21	15	0	16
Republica Cehă	22	13	9	4	19
Irlanda	22	14	14	0	12
Luxemburg	19	8	9	0	14
Slovenia	18	0	8	0	7
Croația	15	3	5	1	4
Grecia	20	1	5	0	2
Lituania	18	1	3	0	2
Letonia	16	0	6	0	1
Malta	22	0	0	0	0
România	18	1	2	0	1
Estonia	18	0	0	0	0
Cipru	14	0	0	0	0
Bulgaria	2	0	0	0	0
Slovacia	1	0	0	0	0

Sinteză

IV

Comisia subliniază importanța unei bune funcționări a pieței energiei electrice și a gazelor pentru securitatea aprovizionării cu energie.

V

Comunicarea „ Progresele înregistrate în ceea ce privește finalizarea pieței interne a energiei” [COM(2014) 634 final] a recunoscut faptul că Europa a înregistrat progrese importante în direcția finalizării pieței interne a energiei. Comerțul transfrontalier este în creștere, sursele regenerabile de energie sunt integrate cu succes în sistem și au început lucrările privind introducerea rețelelor inteligente și facilitarea generării distribuite. Cu toate acestea, este, de asemenea, evident că acest proces nu s-a încheiat încă, întrucât există obstacole în calea bunei funcționări a pieței. Proiectul de uniune energetică ar trebui să înlăture aceste obstacole. Comisia a luat măsuri concrete pentru a elimina obstacolele care persistă pe piața internă a energiei, în special în cadrul inițiativei cu privire la o nouă organizare a pieței.

În ceea ce privește infrastructura energetică, este important de reținut că:

- infrastructura energetică ar trebui să fie finanțată de piață, adică prin tarife impuse utilizatorilor, aprobate de autorități de reglementare independente; prin urmare, sprijinul financiar de la bugetul UE ar trebui să fie mai degrabă excepția decât regula.
- în cazul în care a fost alocat sprijin financiar, securitatea aprovizionării s-a îmbunătățit semnificativ în anumite regiuni [a se vedea exemplele privind Programul energetic european pentru redresare (PEER) menționate în observația Curții de Conturi de la punctul 103 sau cele privind mai multe dintre proiectele auditate cofinanțate de Mecanismul pentru interconectarea Europei (MIE) ori de fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI), menționate în observația Curții de la punctele 109-111].

Recomandarea 1

Comisia acceptă recomandarea.

Serviciile Comisiei au declarat că punerea în aplicare a normelor celui de al treilea pachet privind energia constituie o prioritate în 2015. Verificările conformității privind punerea în aplicare a celui de al treilea pachet privind energia au fost finalizate în toate cele 28 de state membre și, în prezent, autoritățile statelor membre în cauză sunt informate cu privire la toate eventualele probleme care decurg din incompatibilitatea cu legislația privind piața internă.

Recomandarea 2 (a)

Această recomandare se adresează statelor membre. Cu toate acestea, Comisia este de acord cu recomandarea și va examina cu o atenție deosebită independența autorităților naționale de reglementare (ANR) în timpul evaluării conformității cu normele celui de al treilea pachet privind piața internă a energiei.

Recomandarea 2 (b)

Comisia acceptă această recomandare și analizează posibilitățile de consolidare a competențelor actuale ale Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER), inclusiv față de statele membre, astfel încât aceasta să fie adaptată la realitățile unei piețe interne mai integrate.

Recomandarea 3

Comisia acceptă recomandarea.

Pentru a rezolva problema comercializării insuficiente prin burse, Comisia a adoptat reglementări în domeniul gazelor și al energiei electrice prin care crearea unor burse de energie devine obligatorie (de exemplu, în domeniul gazelor, Regulamentul privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor și Regulamentul privind echilibrarea rețelelor de transport de gaze și, în domeniul energiei electrice, Regulamentul privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor, care stabilește normele privind cuplarea piețelor la nivelul UE). În plus, punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie este în curs.

Recomandarea 4

Comisia acceptă recomandarea.

Comisarul pentru politici climatice și energie a declarat că adoptarea codurilor de rețea constituie o prioritate. Comisia a desfășurat o activitate intensă, în colaborare cu autoritățile de reglementare, operatorii de sisteme de transport (OST) și alte părți interesate, în vederea redefinirii codurilor de rețea propuse într-un mod care să garanteze neutralitatea acestora și să asigure o punere în aplicare eficace. Se preconizează ca, până la sfârșitul anului 2015, să fie votate de comitet 8 din cele 10 coduri de rețea pentru energie electrică propuse.

Comisia promovează în mod activ punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea în cadrul inițiativelor de cooperare regională.

Recomandarea 5 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Cu toate că obiectivul actual de 10 % pentru 2020 se bazează pe capacitatea de producție, la modelarea obiectivului de interconectare electrică la nivel regional sau național vor fi luate în considerare și vor avea un rol important aspectele legate de costuri și potențialul schimburilor comerciale. Se va oferi astfel flexibilitatea necesară pentru adaptarea la nevoile pieței a obiectivului de interconectare electrică de minimum 15 % stabilit pentru 2030.

Recomandarea 5 (b)

Comisia acceptă această recomandare.

Planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani pentru 2015 în domeniul gazelor oferă deja o bună evaluare a necesităților în materie de infrastructură, bazată pe o mare varietate de scenarii privind cererea în viitor, prețurile, dezvoltarea infrastructurii și alte aspecte. Analiza arată în mod clar că nu toate proiectele planificate vor fi necesare. Procesul în curs privind proiectele de interes comun (PIC) se bazează pe această evaluare. În plus, pentru a ajunge la o mai bună evaluare a nevoilor pentru piața gazelor din UE, au fost inițiate lucrările pregătitoare privind elaborarea unei strategii a UE pentru utilizarea gazului natural lichefiat (GNL) și depozitarea gazelor, pe care Comisia o va publica în ianuarie 2016.

VII

Comisia este de părere că infrastructura transeuropeană trebuie să fie îmbunătățită pentru a avea un impact maxim asupra pieței interne a energiei. Comisia recunoaște că este necesară efectuarea, la nivelul UE, a unei evaluări cuprinzătoare a nevoilor în materie de infrastructură, dar dorește să evidențieze, totodată, faptul că planificarea infrastructurii are deja loc în mare măsură în cadrul planificării infrastructurii la nivelul UE, care este o realitate, și modul în care aceasta este avută în vedere în politica Comisiei. Cu toate că ar putea fi necesară o optimizare a procedurilor și a instrumentelor, există deja o evaluare temeinică a nevoilor în ceea ce privește infrastructura energetică europeană esențială. A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la recomandarea 7 și la punctul 82.

Recomandarea 6 (a)

Comisia acceptă recomandarea. Comisia a început deja să pună în aplicare măsuri în acest sens. Acest lucru este valabil, în special, în ceea ce privește Grupul la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est. Obiectivul acestui grup este de a coordona eforturile de facilitare a infrastructurii transfrontaliere și transeuropene care diversifică aprovizionarea cu gaze în regiune, precum și de a pune în aplicare norme armonizate.

Recomandarea 6 (b)

Comisia acceptă recomandarea. Comisia a întreprins deja acțiuni în acest sens, în cadrul inițiativelor regionale. Unul dintre principalele obiective ale inițiativelor regionale este de a se concentra asupra blocajelor (fizice sau de reglementare) din infrastructura transfrontalieră.

Recomandarea 6 (c)

Comisia acceptă recomandarea.

În numeroase norme de punere în aplicare („coduri de rețea”) cu privire la operarea rețelelor și comercializarea energiei, cooperarea dintre OST a devenit deja un element obligatoriu.

În contextul inițiativei privind o nouă organizare a pieței energiei electrice, Comisia explorează posibilitățile de intensificare a cooperării și de partajare a responsabilităților între OST, pe baza conceptului de „inițiative de cooperare în domeniul securității regionale”, în special în regiunile cu un grad ridicat de conectare, ca un prim pas către un nivel mai mare de integrare a OST la nivel regional.

Recomandarea 7 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Comisia a întreprins deja acțiuni în acest sens, desfășurând o activitate continuă de întocmire a planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani și de efectuare (începând cu 2013) a analizei cost-beneficiu însoțitoare. În plus, articolul 11 alineatul (8) din Regulamentul TEN-E prevede că ENTSO de energie electrică și ENTSO de gaze prezintă Comisiei și ACER, până la 31 decembrie 2016, un model (interconectat) de rețea pentru energie electrică și gaze. Comisia va veghea ca acest termen să fie respectat.

Recomandarea 7 (b)

Comisia acceptă parțial această recomandare.

Crearea, în cadrul instituției, a capacităților de evaluare a nevoilor și de modelare ar putea avea implicații considerabile în materie de resurse, atât pentru Comisie, cât și pentru ACER. Externalizarea acestor capacități către ENTSO-E și ENTSO-G, sub monitorizarea și supravegherea ACER, ar putea fi considerată o alternativă relevantă.

Recomandarea 7 (c)

Comisia acceptă recomandarea.

Atât analiza cost-beneficiu la nivelul sistemului energetic care stă la baza planificării și a evaluării nevoilor, cât și planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani sunt stabilite de către ENTSO-E și ENTSO-G, în strânsă cooperare cu Comisia și ACER.

Recomandarea 8

Comisia acceptă parțial această recomandare.

În ceea ce privește stabilirea priorităților, Comisia reamintește că îmbunătățirea procedurilor de planificare face parte din mecanismul de cooperare sistematică cu toate părțile interesate implicate.

De exemplu, procesul de selecție a proiectelor de interes comun vizează identificarea acelor proiecte care contribuie în cea mai mare măsură la atingerea obiectivelor politicii UE în domeniul energiei (accesibilitate, securitate a aprovizionării, sustenabilitate).

Până la sfârșitul anului 2016 va fi efectuată o analiză mai solidă a nevoilor, care va acoperi atât piața energiei electrice, cât și piața gazelor. A se vedea răspunsul Comisiei la recomandarea 7 (a).

În ceea ce privește finanțarea, atunci când selectează acțiuni pentru acordarea de sprijin financiar, pentru proiectele în cazul cărora s-a stabilit că este necesar un sprijin din partea sectorului public, se ține cont, de asemenea, de maturitate, precum și de alte criterii de evaluare. Comisia colaborează strâns cu BEI și alte părți interesate pentru a mări nivelul de asistență tehnică acordată pentru îmbunătățirea listei de proiecte de interes strategic. Prin urmare, nu se preconizează acțiuni ulterioare.

Recomandarea 9

Comisia nu acceptă această recomandare.

Comisia este ferm convinsă că, pentru a asigura o piață internă eficientă a energiei, este nevoie să se realizeze progrese atât în ceea ce privește infrastructura, cât și în ceea ce privește reglementarea pieței. Cu toate acestea, o condiționalitate rigidă ar fi prea complexă pentru a fi pusă în aplicare în mod legal și riscă să prejudicieze dezvoltarea infrastructurii necesare.

Introducere

03

Statelor membre le revine responsabilitatea principală în ceea ce privește aplicarea și asigurarea respectării legislației UE, iar disponibilitatea acestora de a pune în aplicare pe deplin și în mod corect legislația este crucială. În prezent, guvernele naționale rămân responsabile pentru elaborarea legislației în materie de energie și a politicilor care afectează piața internă. În calitate de proprietari ai societăților de furnizare și transport de energie, acestea continuă să aibă, de asemenea, un rol-cheie pe piețele europene ale energiei.

05

Comisia consideră că o piață a energiei cu adevărat deschisă, competitivă și cu un grad ridicat de conectare este cea mai bună modalitate de a asigura securitatea aprovizionării cu energie și va permite Europei să pună în aplicare tranziția necesară către un sector energetic competitiv, cu emisii scăzute de carbon, în modul cel mai eficient din punctul de vedere al costurilor și cel mai sigur.

Comisia, susținută de Consiliu și Parlament, a elaborat, prin urmare, o strategie pentru o uniune energetică; unul dintre elementele-cheie ale acestei strategii se referă la angajamentul de a elimina principalele obstacole care stau în calea realizării unor piețe energetice mai bine integrate în Europa.

În cadrul acestei strategii, Comisia își va întehi eforturile de asigurare a punerii în aplicare pe deplin a legislației în domeniul energiei și a legislației conexe existente. Comisia a lansat, de asemenea, o revizuire cuprinzătoare a legislației UE existente în domeniul energiei, în special în domeniul energiei electrice („Inițiativa privind organizarea pieței de energie”), în vederea adaptării normelor existente privind „cel de al treilea pachet”, dacă este necesar, pentru a promova integrarea pieței. Pe lângă aceasta, a inițiat un proces de revizuire cuprinzătoare a actelor sale legislative referitoare la securitatea aprovizionării.

13

A se vedea răspunsul Comisiei la punctul 5.

Comisia consideră că, întrucât statele membre au obligația de a ține seama de efectele pe care deciziile luate la nivel național, în temeiul legislației UE, îl au asupra

țărilor vecine, organizarea unei piețe interne a energiei necesită o cooperare strânsă între UE și statele membre/guvernele naționale.

Răspuns comun al Comisiei la punctele 14-18

În ceea ce privește infrastructura energetică, gradul de interconectare a sistemelor europene de transport al energiei electrice și al gazelor este în creștere, dar sunt necesare încă investiții importante în infrastructură. Până la sfârșitul anului 2015 vor fi finalizate 13 proiecte din prima listă a Uniunii de proiecte de interes comun (PIC) pentru gaze naturale și energie electrică. Puțin mai mult de 100 de proiecte de interes comun sunt în faza de obținere a autorizațiilor și se preconizează că vor intra în curând în faza de construcție. Cu toate că cea mai mare parte a investițiilor în infrastructura energetică sunt realizate de către sectorul privat, la nivelul UE a fost pus la dispoziție un set de instrumente specifice, pentru a face față provocărilor financiare suplimentare. De la lansarea Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE), în 2014, s-a alocat suma de 796 de milioane EUR, sub formă de granturi, pentru propuneri de proiecte-cheie în materie de infrastructură energetică, în întreaga Europă. Se acordă, de asemenea, sprijin financiar suplimentar prin intermediul fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI). În plus, Fondul european pentru investiții strategice va oferi sprijin suplimentar pentru proiecte energetice de importanță strategică.

În vederea abordării într-un mod mai eficace a problemelor specifice de infrastructură din unele regiuni din Europa, a fost consolidată cooperarea regională dintre statele membre vizate. Acest lucru a dus la crearea Grupului la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în Peninsula Iberică și a Grupului la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est, precum și la o reformă a Grupului la nivel înalt pentru regiunea Mării Baltice (BEMIP). Grupurile urmează să propună soluții concrete la problemele de infrastructură și să asigure implementarea proiectelor relevante.

Observații

29 – Prima teză

Statele membre dețin un rol-cheie în crearea pieței interne. A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la punctul 3. Acțiunile întreprinse de acestea sunt hotărâtoare atât pentru eliminarea efectivă a obstacolelor din calea comerțului transfrontalier cu energie, cât și pentru coordonarea cu vecinii în ceea ce privește operarea sistemului. Comisia își poate îndeplini cu succes sarcina creării unei piețe interne a energiei numai dacă statele membre contribuie în mod proactiv la eliminarea obstacolelor din calea comerțului transfrontalier.

32 – A treia teză

Aspectele legate de protecția consumatorilor din cel de al treilea pachet legislativ constituie un alt subiect important pe care Comisia îl are în vedere atunci când verifică transpunerea actelor relevante și conformitatea cu acestea.

35

Comisia consideră că soluțiile la controversele transfrontaliere dintre statele membre devin din ce în ce mai importante. Cu cât piețele devin mai integrate, cu atât se face mai mult simțită nevoia unei autorități independente care să modereze și, în cele din urmă, să soluționeze conflictele dintre statele membre în chestiuni de reglementare.

Comisia continuă să încurajeze toate statele membre să participe la reuniuni ale grupurilor de lucru. Pentru a asigura transparența în ceea ce privește activitatea lor, concluziile reuniunilor sunt puse la dispoziția tuturor statelor membre.

40

Inițiativa privind o nouă organizare a pieței energiei [COM(2015) 340], lansată de Comisie la 15 iulie 2015, urmărește tocmai consolidarea cadrului juridic al cooperării dintre OST.

44

Comisia consideră, de asemenea, că, în contextul actual, mecanismele existente sunt eterogene. Pentru a depăși această situație, Comisia a adoptat acte legislative de armonizare a mecanismelor de comercializare a gazelor și a energiei electrice. Punerea în aplicare a acestor

acte legislative este în curs [în special prin adoptarea, în domeniul energiei electrice, a Liniilor directe privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor (CACM) și, în domeniul gazelor, a Liniilor directe privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor (CAM)/principiile de gestionare a congestiei (CMP) și codurile de rețea privind echilibrarea rețelelor de transport de gaze] și va reduce semnificativ insuficiențele actualului cadru de reglementare privind comerțul cu energie.

46

Comisia consideră că intervențiile necoordonate ale statului pe piețele energiei reprezintă unul dintre principalele obstacole în calea unei piețe integrate, abordarea acestui aspect fiind, prin urmare, deosebit de importantă pentru funcționarea pieței interne a energiei și pentru securitatea aprovizionării. În comunicarea sa intitulată „Realizarea pieței interne a energiei electrice și valorificarea la maximum a intervenției publice” [C(2013) 7243 final], Comisia a evidențiat principalele aspecte și măsurile propuse, iar în cadrul inițiativei în curs privind o nouă organizare a pieței pune un accent deosebit pe eliminarea intervențiilor care nu sunt necesare [a se vedea Comunicarea intitulată „Lansarea procesului de consultare publică privind o nouă organizare a pieței energiei”, COM(2015) 340].

50 (a)

Comisia ia act de faptul că operatorii naționali de sisteme de transport, autoritățile naționale de reglementare și statele membre au avut adesea reticențe în a accepta adaptarea actualelor norme naționale sau regionale în favoarea unei soluții de compromis, care ar crea, la nivel regional sau la nivelul UE, o piață mai integrată/mai extinsă. Comisia promovează creșterea gradului de integrare a pieței interne a energiei, chiar și în cazul piețelor care funcționează în mod corespunzător, astfel încât să poată fi valorificate pe deplin beneficiile potențiale ale integrării la nivel european, cum ar fi o concurență sporită, mai multă lichiditate și o securitate sporită a aprovizionării.

50 (b)

Adoptarea unor acte legislative ale UE în materie de norme tehnice impune modificări ale sistemelor naționale existente și, prin urmare, găsirea, la nivelul celor 28 de state membre, a unor soluții de compromis cu privire la chestiuni tehnice, adesea complexe, legate de funcționarea sistemului sau a comercializării energiei, care

au efecte distributive importante. Acest lucru limitează capacitatea de planificare cu exactitate a perioadei necesare pentru găsirea soluțiilor de compromis care se impun.

Comisia a luat măsuri pentru a asigura o planificare clară și transparentă, publicând periodic informații cu privire la procesul adoptării preconizate.

50 (c)

Comisia analizează posibilitățile de îmbunătățire a procesului de adoptare a codurilor de rețea în cadrul inițiativei privind o nouă organizare a pieței energiei.

50 (d)

Codurile de rețea și Linile directe sunt documente ale Comisiei care vizează înlăturarea barierelor din calea comerțului prin alinierea normelor privind piața și exploatarea rețelelor.

Comisiei îi revine responsabilitatea de a se asigura că proiectele de texte propuse de ENTSO-E și ACER respectă legislația UE, sunt neutre față de toate părțile interesate și nu se rezumă la a confirma situația de fapt, ci generează progrese reale pentru piața internă a energiei [a se vedea răspunsul Comisiei la punctul 50 litera (a)].

În cazul propunerilor de coduri în domeniul energiei electrice, Comisia a trebuit să lucreze intens pe textele propuse înainte de a le putea adopta ca acte legislative ale UE. Prin urmare, procesul de adoptare a durat mai mult decât s-a prevăzut inițial, din cauza, printre altele, a relevanței economice pronunțate și a posibilităților efecte distributive ale normelor adoptate. Timpul alocat reformulării codurilor și negocierilor cu statele membre și cu părțile interesate pentru a le convinge de necesitatea unei legislații ambițioase a fost bine investit, întrucât codurile care vor fi adoptate în final vor determina progrese reale în ceea ce privește armonizarea.

51

Comisia ia act de faptul că, în special în domeniul energiei electrice, OST și autoritățile de reglementare naționale au fost foarte activi în ceea ce privește punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea (a se vedea, de exemplu, procesul de cuplare voluntară a piețelor, inițiativele privind echilibrarea sau acțiunile cu privire la centrele regionale de coordonare a securității).

53

Comisia colaborează în mod activ cu Bulgaria, inclusiv cu țările membre ale Comunității Energetice (care formează împreună „Regiunea a 8-a”), pentru a accelera procesul de instituire a unei burse de energie, în scopul de a participa pe deplin la comerțul cu energie la nivelul UE („cuplarea piețelor”).

54

Comisia ia act de faptul că, în ceea ce privește comerțul direct dintre întreprinderi (așa-numitele tranzacții pe baza unor „contracte nestandardizate”), nu a intrat încă în vigoare cadrul privind mecanismele de supraveghere instituit prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1348/2014 privind Regulamentul REMIT. Regulamentul acoperă, în prezent, numai așa-numitele tranzacții pe baza unor „contracte standard” (tranzacțiile de la locurile de tranzacționare). Dispozițiile privind tranzacțiile pe baza unor „contracte nestandardizate” (adică tranzacțiile bilaterale din afara locurilor de tranzacționare) vor intra în vigoare în martie 2016.

59

Convergența prețurilor este sub așteptări, în special din cauza intervențiilor statului care diferă în mare măsură, fapt care favorizează existența unor forme foarte variate de aprovizionare cu energie electrică. Cu toate acestea, este cert că inițiativele privind piața internă, cum ar fi cuplarea piețelor, au aliniat prețurile (a se vedea experiențele recente privind cuplarea piețelor bazată pe fluxuri) și au potențialul de a face acest lucru în continuare, în special în cazul în care statele membre decid să ia măsuri pentru o mai bună aliniere a intervențiilor lor.

61

Regulamentul privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor, care în august 2015 a devenit obligatoriu din punct de vedere juridic în toate statele membre, a creat mecanisme de comercializare armonizate. Comisia este de acord că există, în continuare, alte obstacole în calea convergenței depline a prețurilor (cum ar fi lipsa interconectării, intervențiile neordonate ale statului în diferite state membre etc.).

64

Comisia este de acord cu faptul că ar trebui eliminată reglementarea prețurilor care conduce la prețuri ale energiei inferioare costurilor și a abordat această chestiune în cadrul discuțiilor cu statele membre, precum și în cadrul procedurilor de constatare a neîndeplinirii obligațiilor. Curtea de Justiție a Uniunii Europene s-a pronunțat recent în favoarea măsurilor întreprinse de Comisie în vederea eliminării prețurilor reglementate (C-36/14).

70

În cadrul Comisiei există un departament care se ocupă de monitorizarea pieței și de previziuni în domeniul energiei. Comisia recunoaște că, din cauza unor constrângeri privind resursele, dispune de o capacitate limitată de a efectua analize complexe. O consolidare a capacităților sale ar fi binevenită.

În orice caz, Comisia ar putea fi nevoită să apeleze la experți externi.

75

Principalul instrument pentru a ajuta statele membre să își atingă obiectivul de 10 % este identificarea și sprijinirea punerii în aplicare a unor proiecte de interes comun relevante. De exemplu, o parte importantă a planului de acțiune al inițiativei regionale din Europa de Sud-Vest vizează creșterea ratei de interconectare între Peninsula Iberică și piața continentală a energiei electrice.

82

Comisia recunoaște că este necesară o evaluare cuprinzătoare a necesităților în materie de infrastructură la nivelul UE, dar dorește să evidențieze, totodată, faptul că planificarea infrastructurii are deja loc în mare măsură la nivelul UE și modul în care aceasta este avută în vedere în politica Comisiei.

Planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani elaborate de Rețeaua europeană a operatorilor de sisteme de transport (ENTSO) se bazează pe o evaluare temeinică a necesităților în materie de infrastructură, care ține cont și de cerere. Frecvența cu care sunt actualizate, și anume o dată la doi ani, garantează că atât modificările privind cererea, cât și cele privind modelele de generare sunt reflectate în plan. Pe baza acestor planuri și utilizând metodologia din analiza cost-beneficiu la nivelul sistemului energetic, astfel cum se prevede în Regulamentul TEN-E, se selectează, ulterior, proiectele care urmează să fie incluse pe lista proiectelor de interes comun a Uniunii

(PIC). Procesul de selectare a PIC este realizat într-un mod transparent și riguros.

83

Ținând seama de restricțiile privind nivelurile de personal (și alte limitări similare din cadrul ACER), Comisia consideră că modelarea infrastructurii, precum și elaborarea unei serii de scenarii ar putea fi efectuate de către ENTSO, sub atenta supraveghere a Comisiei și a ACER.

Ar trebui remarcat faptul că versiunea din 2014 a planului de dezvoltare a rețelei de energie electrică pe zece ani include deja patru scenarii. Metodologia și elaborarea de scenarii pot fi îmbunătățite și actualizate; atât Comisia, cât și ACER colaborează îndeaproape cu ENTSO în acest sens.

84

Finanțarea nu se bazează numai pe o evaluare de sus în jos (*top down*) a nevoilor predefinite, ci trebuie neapărat să se bazeze pe o analiză și o evaluare în funcție de cerințe specifice. Atunci când sunt evaluate proiecte specifice, maturitatea este unul dintre criteriile esențiale de evaluare, pe lângă beneficiile pe care proiectele le vor genera în regiunea în care se desfășoară. Acest lucru este valabil și pentru instrumentele financiare și granturi.

86 – A patra teză

Scopul planurilor de dezvoltare a rețelei de energie electrică pe zece ani nu este să corespundă în totalitate planurilor naționale, întrucât sunt concepute să reprezinte mai mult decât o listă a tuturor planurilor naționale. Acestea se concentrează pe dezvoltarea infrastructurii transeuropene și au ca obiective principale integrarea pieței, securitatea aprovizionării și sustenabilitatea.

87

Planificarea trebuie să se bazeze pe seturi de date complete, fiabile și robuste. Obținerea acestor date, în special din partea promotorilor de proiecte, dar și din partea statelor membre, este, într-adevăr, una dintre principalele provocări pentru următoarea versiune a planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani.

90

Comisia a declarat că integrarea piețelor regionale este un instrument esențial pentru realizarea de progrese în ceea ce privește piața internă a energiei. Comisia va continua să sprijine în mod activ și să dezvolte în continuare inițiativele regionale în toate domeniile pieței interne (de exemplu, infrastructura, comerțul cu energie, exploatarea sistemului, caracterul adecvat al capacității de producție, schemele de sprijin pentru energia din surse regenerabile), fără a pierde din vedere obiectivul final al realizării unei piețe integrate la nivelul UE.

100

Atât în domeniul gazelor, cât și al energiei electrice, procesul de elaborare a planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani de către ENTSO respective oferă o bună imagine de ansamblu a cazurilor în care este necesar să se efectueze investiții în rețele la nivel european.

Aceste planuri stau la baza unor proceduri precum lista PIC. Cu toate acestea, este important să se reamintească faptul că proiectele prioritare sau importante din punct de vedere strategic nu necesită neapărat finanțare la nivelul UE pentru a putea demara. Există alte bariere nefinanciare (de exemplu, acordarea autorizațiilor) care sunt adesea mai importante. Procesul PIC vizează să creeze condițiile necesare pentru înlăturarea acestor obstacole. În cazul în care există obstacole specifice legate de finanțare, este luată în considerare posibilitatea acordării de sprijin din bugetul UE (de exemplu, în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei). Acesta este motivul pentru care, în general, listele nu sunt întocmite în scopul unic de prioritizare a investițiilor realizate din bugetul UE.

103

Lista proiectelor de interes comun se bazează pe o evaluare aprofundată care este îmbunătățită prin perfecționarea a diverse aspecte ale analizei cost-beneficiu (de exemplu, modalitățile de evaluare a securității aprovizionării cu energie). În conformitate cu legislația în vigoare cu privire la Mecanismul pentru interconectarea Europei, o condiție prealabilă pentru ca un proiect să beneficieze de sprijin financiar este ca acesta să figureze pe listă. Cu toate acestea, decizia privind acordarea sprijinului este luată, în conformitate cu actualul cadru juridic, după examinarea cererii pe baza unui set de criterii de atribuire care țin seama de obiectivele de politică, precum și de aspectele tehnice și financiare.

104

Comisia admite că întârzierile înregistrate în ceea ce privește implementarea proiectelor, în cadrul Programului energetic european pentru redresare (PEER), au constituit obstacole în calea unei creșteri economice rapide.

Cu toate acestea, beneficiile pe termen lung sunt considerabile, în special în ceea ce privește securitatea aprovizionării.

Toate proiectele de implementare a fluxului reversibil și de interconectare din Europa Centrală și de Est (cu excepția unui proiect) au fost finalizate, ceea ce a contribuit la o îmbunătățire semnificativă a rezilienței rețelei de gaze a UE în cazul unor întreruperi ale aprovizionării similare cu întreruperea înregistrată la începutul anului 2009.

Proiectul „NordBalt 02” a contribuit la finalizarea lucrărilor necesare de modernizare a rețelei de transport din Lituania, cu scopul de a facilita fluxul de energie electrică prin intermediul interconectorului. Proiectul „EstLink 2” a conectat rețeaua estonă/rețeaua baltică la piața nordică a energiei prin intermediul unui cablu submarin, până în Finlanda.

Prin crearea unei noi conexiuni prin cablu submarin între Italia și Malta, rețeaua Maltei a încetat să fie izolată de restul Europei.

109

Pentru programele operaționale din perioada 2014-2020, doar șase state membre au ales Prioritatea de investiții FEDR legată, printre altele, de îmbunătățirea securității aprovizionării prin dezvoltarea unor sisteme inteligente de stocare și transport de energie. În legislația referitoare la această prioritate de investiții este prevăzută o condiționalitate *ex ante* specifică, prin care se asigură consecvența cu părți relevante din legislația privind piața internă a energiei și cu cadrul PIC. Indicatorii de rezultat sunt stabiliți în programele operaționale relevante (mai degrabă decât în acordurile de parteneriat) pentru fiecare dintre obiectivele specifice aprobate și includ indicatori de rezultat privind aspecte ale pieței interne a energiei.

Sprrijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, inclusiv a investițiilor în eficiența energetică, energia regenerabilă și rețelele de distribuție inteligente, reprezintă o prioritate pentru fondurile ESI în perioada 2014-2020, fiind prevăzute, în special, alocări minime obligatorii pentru FEDR. Investițiile cu privire la alte aspecte ale infrastructurii energetice, cum ar fi eliminarea blocajelor din infrastructurile esențiale ale rețelelor, sunt importante pentru anumite state membre. Aceste investiții reprezintă, într-adevăr, în medie, aproximativ 0,5 % din suma totală alocată din FEDR, Fondul de coeziune și FSE, atât în perioada 2007-2013, cât și în perioada 2014-2020, dar în unele state membre acest procent este mai mare (aproximativ 2 %), reflectând nevoile și prioritățile naționale.

112 (b)

Implementarea tuturor proiectelor cofinanțate din bugetul UE este monitorizată îndeaproape și cererile promotorilor de proiecte privind modificarea deciziilor de grant sunt examinate cu atenție, și chiar respinse, în cazul în care argumentele prezentate sunt insuficiente.

Concluzii și recomandări

113

Este important să se menționeze că:

- se preconizează ca infrastructura energetică să fie finanțată prin intermediul tarifelor impuse utilizatorilor și al pieței; prin urmare, sprijinul financiar de la bugetul UE ar trebui să fie mai degrabă excepția decât regula;
- în cazul în care a fost alocat sprijin financiar, securitatea aprovizionării s-a îmbunătățit semnificativ în anumite regiuni (a se vedea exemplele privind PEER din observația Curții de la punctul 103 sau mai multe dintre proiectele auditate cofinanțate de MIE și fondurile ESI, menționate în observațiile Curții de la punctele 109-111).

Recomandarea 1

Comisia acceptă recomandarea.

Serviciile Comisiei au declarat că punerea în aplicare a normelor celui de al treilea pachet privind energia constituie o prioritate în 2015. Verificările conformității privind punerea în aplicare a celui de al treilea pachet privind energia au fost finalizate în toate cele 28 de state membre și, în prezent, autoritățile statelor membre în cauză sunt informate cu privire la toate eventualele probleme care decurg din incompatibilitatea cu legislația privind piața internă.

Recomandarea 2 (a)

Această recomandare se adresează statelor membre. Cu toate acestea, Comisia este de acord cu recomandarea și va examina cu o atenție deosebită independența autorităților naționale de reglementare (ANR) în timpul evaluării conformității cu normele celui de al treilea pachet privind piața internă a energiei.

Recomandarea 2 (b)

Comisia acceptă această recomandare și analizează posibilitățile de consolidare a competențelor actuale ale ACER, inclusiv față de statele membre, în scopul adaptării la realitățile unei piețe interne mai integrate.

Recomandarea 3

Comisia acceptă recomandarea.

Pentru a rezolva problema comercializării insuficiente prin burse, Comisia a adoptat reglementări în domeniul gazelor și al energiei electrice prin care crearea unor burse de energie devine obligatorie (de exemplu, în domeniul gazelor, Regulamentul privind mecanismele de alocare a capacității în sistemele de transport al gazelor și Regulamentul privind echilibrarea rețelelor de transport de gaze și, în domeniul energiei electrice, Regulamentul privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor, care stabilește normele privind cuplarea piețelor la nivelul UE). În plus, punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1227/2011 al Parlamentului European și al Consiliului privind integritatea și transparența pieței angro de energie este în curs.

Recomandarea 4

Comisia acceptă recomandarea.

Comisarul pentru politici climatice și energie a declarat că adoptarea codurilor de rețea reprezintă o prioritate. Comisia a desfășurat o activitate intensă, în colaborare cu autoritățile de reglementare, OST și alte părți interesate, în vederea redefinirii codurilor de rețea propuse într-un mod care să garanteze neutralitatea acestora și să asigure o punere în aplicare eficace. Se preconizează ca, până la sfârșitul anului 2015, să fie votate de comitet 8 din cele 10 coduri de coduri de rețea pentru energie electrică propuse.

Comisia promovează în mod activ punerea în aplicare timpurie a codurilor de rețea în cadrul inițiativelor de cooperare regională.

120

Convergența prețurilor este sub așteptări, în special din cauza intervențiilor statului care diferă în mare măsură, fapt care favorizează existența unor forme foarte variate de aprovizionare cu energie electrică. Cu toate acestea, este cert că inițiativele privind piața internă, cum ar fi cuplarea piețelor, au aliniat prețurile (a se vedea experiențele recente privind cuplarea piețelor bazată pe fluxuri) și au potențialul de a face acest lucru în continuare, în special în cazul în care statele membre decid să ia măsuri pentru o mai bună aliniere a intervențiilor lor.

Recomandarea 5 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Cu toate că obiectivul actual de 10 % pentru 2020 se bazează pe capacitatea de producție, la modelarea obiectivului de interconectare electrică la nivel regional sau național vor fi luate în considerare și vor avea un rol important aspectele legate de costuri și potențialul schimburilor comerciale. Se va oferi astfel flexibilitatea necesară pentru adaptarea la nevoile pieței a obiectivului de interconectare electrică de minimum 15 % stabilit pentru 2030.

Recomandarea 5 (b)

Comisia acceptă această recomandare.

Planul de dezvoltare a rețelei pe zece ani pentru 2015 în domeniul gazelor oferă deja o bună evaluare a necesităților în materie de infrastructură, bazată pe o mare varietate de scenarii privind cererea în viitor, prețurile, dezvoltarea infrastructurii și alte aspecte. Analiza arată în mod clar că nu toate proiectele planificate vor fi necesare. Procesul în curs privind proiectele de interes comun (PIC) se bazează pe această evaluare. În plus, pentru a ajunge la o mai bună evaluare a nevoilor pentru piața gazelor din UE, au fost inițiate lucrările pregătitoare privind elaborarea unei strategii a UE pentru utilizarea gazului natural lichefiat (GNL) și depozitarea gazelor, pe care Comisia o va publica în ianuarie 2016.

Recomandarea 6 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Comisia a început deja să pună în aplicare acțiuni în acest sens. Acest lucru este valabil, în special, în ceea ce privește Grupul la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est. Obiectivul acestui grup este de a coordona eforturile de facilitare a infrastructurii transfrontaliere și transeuropene care diversifică aprovizionarea cu gaze în regiune, precum și de a pune în aplicare norme armonizate.

Recomandarea 6 (b)

Comisia acceptă recomandarea.

Comisia a întreprins deja acțiuni în acest sens, în cadrul inițiativelor regionale. Unul dintre principalele obiective ale inițiativelor regionale este de a se concentra asupra blocajelor (fizice sau de reglementare) din infrastructura transfrontalieră.

Recomandarea 6 (c)

Comisia acceptă recomandarea.

În numeroase norme de punere în aplicare („coduri de rețea”) cu privire la operarea rețelelor și comercializarea energiei, cooperarea dintre OST a devenit deja un element obligatoriu.

În contextul inițiativei privind o nouă organizare a pieței energiei electrice, Comisia explorează posibilitățile de intensificare a cooperării și de partajare a responsabilităților între OST, pe baza conceptului de „inițiative de

cooperare în domeniul securității regionale”, în special în regiunile cu un grad ridicat de conectare, ca un prim pas către un nivel mai mare de integrare a OST la nivel regional.

Recomandarea 7 (a)

Comisia acceptă recomandarea.

Comisia a întreprins deja acțiuni în acest sens, desfășurând o activitate continuă de întocmire a planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani și de efectuare (începând cu 2013) a analizei cost-beneficiu însoțitoare. În plus, articolul 11 alineatul (8) din Regulamentul TEN-E prevede că ENTSO de energie electrică și ENTSO de gaze prezintă Comisiei și ACER, până la 31 decembrie 2016, un model (interconectat) de rețea pentru energie electrică și gaze. Comisia va veghea ca acest termen să fie respectat.

Recomandarea 7 (b)

Comisia acceptă parțial această recomandare.

Crearea, în cadrul instituției, a capacităților de evaluare a nevoilor și de modelare ar putea avea implicații considerabile în materie de resurse, atât pentru Comisie, cât și pentru ACER. Externalizarea acestor capacități către ENTSO-E și ENTSO-G, sub monitorizarea și supravegherea ACER, ar putea fi considerată o alternativă relevantă.

Recomandarea 7 (c)

Comisia acceptă recomandarea.

Atât analiza cost-beneficiu la nivelul sistemului energetic care stă la baza planificării și a evaluării nevoilor, cât și planurile de dezvoltare a rețelei pe zece ani sunt stabilite de către ENTSO-E și ENTSO-G, în strânsă cooperare cu Comisia și ACER.

125

Atât în domeniul gazelor, cât și al energiei electrice, procesul de elaborare a planurilor de dezvoltare a rețelei pe zece ani de către ENTSO respective oferă o bună imagine de ansamblu a cazurilor în care este necesar să se efectueze investiții în rețele la nivel european.

Aceste planuri stau la baza unor proceduri precum lista PIC. Cu toate acestea, este important să se reamintească faptul că proiectele prioritare sau importante din punct de vedere strategic nu necesită neapărat finanțare la nivelul UE pentru a putea demara. Există alte bariere nefinanciare (de exemplu, acordarea autorizațiilor) care sunt adesea mai importante. Procesul PIC vizează să creeze condițiile necesare pentru înlăturarea acestor obstacole. În cazul în care există obstacole specifice legate de finanțare, este luată în considerare posibilitatea acordării de sprijin din bugetul UE (de exemplu, în cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei). Acesta este motivul pentru care, în general, listele nu sunt întocmite în scopul unic de prioritizare a investițiilor realizate din bugetul UE.

Recomandarea 8

Comisia acceptă parțial această recomandare.

În ceea ce privește stabilirea priorităților, Comisia reamintește că îmbunătățirea procedurilor de planificare face parte din mecanismul de cooperare sistematică cu toate părțile interesate implicate.

De exemplu, procedura de selecție a PIC vizează identificarea acelor proiecte care contribuie în cea mai mare măsură la atingerea obiectivelor politicii UE în domeniul energiei (accesibilitate, securitate a aprovizionării, sustenabilitate).

Până la sfârșitul anului 2016 va fi efectuată o analiză mai solidă a nevoilor, care va acoperi atât piața energiei electrice, cât și piața gazelor. A se vedea, de asemenea, răspunsul Comisiei la recomandarea 7.

În ceea ce privește finanțarea, atunci când selectează acțiuni pentru acordarea de sprijin financiar, pentru proiectele în cazul cărora s-a stabilit că este necesar un sprijin din partea sectorului public, se ține cont, de asemenea, de maturitate, precum și de alte criterii de evaluare. Comisia colaborează strâns cu BEI și alte părți interesate pentru a mări nivelul de asistență tehnică acordată pentru îmbunătățirea listei de proiecte de interes strategic. Prin urmare, nu se preconizează acțiuni ulterioare.

126

În ceea ce privește fondurile ESI, FEDR în cadrul obiectivului tematic de promovare a transportului sustenabil și de eliminare a blocajelor din infrastructurile rețelelor esențiale este menit să îmbunătățească securitatea aprovizionării cu energie atât în țara proprie, cât și în țările vecine. Securitatea aprovizionării reprezintă unul dintre obiectivele pieței interne. Condiționalitățile *ex ante* aferente fondurilor ESI, introduse în cadrul de reglementare 2014-2020 pentru a se asigura eficacitatea și eficiența investițiilor realizate din fondurile ESI, contribuie la realizarea unor reforme ale pieței interne și la o mai bună implementare a proiectelor finanțate din fondurile ESI.

MIE are în mod clar obiective privind piața internă a energiei, astfel cum se menționează la articolul 4 din regulament. Acest fapt este evidențiat la articolul 17 alineatul (6), fiind unul dintre obiectivele prioritare care trebuie abordate în cadrul primelor două programe de lucru.

Cu toate acestea, nu este posibil să se coreleze finanțarea MIE cu absența/prezența unor reforme ale pieței interne a energiei, astfel cum s-a explicat în răspunsul Comisiei la recomandarea 9.

Recomandarea 9

Comisia nu acceptă această recomandare.

Comisia este ferm convinsă că, pentru a asigura o piață internă eficace a energiei, este nevoie să se realizeze progrese atât în ceea ce privește infrastructura, cât și în ceea ce privește reglementarea pieței. Cu toate acestea, o condiționalitate rigidă ar fi prea complexă pentru a fi pusă în aplicare în mod legal și riscă să prejudicieze dezvoltarea infrastructurii necesare.

CUM VĂ PUTEȚI PROCURA PUBLICAȚIILE UNIUNII EUROPENE?

Publicații gratuite:

- un singur exemplar:
pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- mai multe exemplare/postere/hărți:
de la reprezentanțele Uniunii Europene (http://ec.europa.eu/represent_ro.htm),
de la delegațiile din țările care nu sunt membre ale UE (http://eeas.europa.eu/delegations/index_ro.htm)
sau contactând rețeaua Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_ro.htm)
la numărul 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratuit în toată UE) (*).

(*) Informațiile primite sunt gratuite, la fel ca și cea mai mare parte a apelurilor telefonice (unii operatori și unele cabine telefonice și hoteluri taxează totuși aceste apeluri).

Publicații contra cost:

- pe site-ul EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Acest audit a urmărit să stabilească dacă punerea în aplicare a măsurilor luate în cadrul politicii privind piața internă a energiei și cheltuielile UE efectuate pentru infrastructura energetică au procurat în mod eficace beneficii din punctul de vedere al securității aprovizionării cu energie. Obiectivul de finalizare a pieței interne a energiei până în 2014, stabilit de UE, nu a fost atins. În general, infrastructura energetică din Europa nu este încă proiectată pentru piețe complet integrate și, prin urmare, nu oferă în prezent o securitate efectivă a aprovizionării cu energie. Sprijinul financiar de la bugetul UE în domeniul infrastructurii energetice a contribuit numai într-o măsură limitată la piața internă a energiei și la securitatea aprovizionării cu energie.

CURTEA DE
CONTURI
EUROPEANĂ

Oficiul pentru Publicații